

مروری بر قوانین هشت دوره مجلس شورای اسلامی
در حوزه اجتماعی و فرهنگی

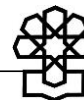
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۸۲۲
اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۲.....	نگاهی گذرا بر هشت دوره مجلس شورای اسلامی
۶.....	الف) حوزه زنان و خانواده
۳۶.....	ب) بخش رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۷۰.....	ج) بخش سلامت
۱۱۳.....	د) آموزش و پرورش

مروری بر قوانین هشت دوره مجلس شورای اسلامی در حوزه اجتماعی و فرهنگی

مقدمه

نهاد قانونگذاری شاخص‌ترین نماد مردم‌سالاری است که به اشکال گوناگون در ساختار حکومت‌های غیراستبدادی به چشم می‌خورد. این نهاد سیاسی، که به شکل نوین آن قدمتی بیش از سه قرن دارد، حلقه واسط مردم و حکومت و مرجع تدوین قوانین و نظارت بر حسن اجرای آن است. امروزه، یکی از مراکز اصلی تصمیم‌گیری کلان در نظام‌های سیاسی جهان، مجالس آنهاست؛ محصول فعالیت این مجالس قانونگذاری، تصمیمات آنها، یعنی وضع قوانین و نظارت است که عموماً توسط قوای دیگر به اجرا گذارده می‌شود. سابقه مجلس در کشور ایران به بیش از یکصد سال می‌رسد که بیش از سی سال از این دوران مربوط به پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی است؛ در این دوران قوه مقننه در چارچوب ساختار سیاسی متکامل جمهوری اسلامی، براساس آموزه‌های دینی و در قالب «مجلس شورای اسلامی» مبنای پویایی و تکامل جامعه ایران قرار گرفته است.

با پیروزی انقلاب اسلامی، مجلس شورای اسلامی به‌عنوان مرجع اصلی قانونگذاری در جمهوری اسلامی ایران فعالیت خود را آغاز کرد. براساس قانون اساسی، قوه مقننه و مجلس شورای اسلامی یکی از مهمترین مراکز تصمیم‌گیری استراتژیک و کلان کشور است. تفاوت قوه مقننه با دیگر قوا در این است که مرکز تصمیم‌گیری کشور در این قوه متمرکز است و در کلیت نظام، مجلس جایگاه ویژه‌ای داشته و محور بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها، قانونگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌هاست. مجلس پایگاه اساسی نظام و مردم و مایه حضور و مشارکت واقعی مردم در تصمیم‌گیری‌ها و مظهر اراده ملی است.

اولین دوره مجلس شورای اسلامی در ۷ خردادماه ۱۳۵۹ با پیام رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) افتتاح شد.

وظایف عمده مجلس در دو بخش قانونگذاری و نظارت خلاصه می‌شود. علاوه بر این طبق قانون اساسی هرکس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قضائیه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است در مواردی که شکایت به قوه مجریه یا قوه قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدتی مناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.

در این گزارش به بررسی قوانین مصوب در حوزه اجتماعی و فرهنگی پرداخته شده است و سعی شده علاوه بر تدوین فهرست قوانین و وضعیت طرح‌ها و لوایح اعلام وصول شده در هر حوزه به تحلیل قوانین شاخص نیز پرداخته شود.

در این گزارش ۴ بخش اصلی زنان و خانواده، بهداشت و درمان، رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) و آموزش و پرورش مورد بررسی قرار گرفتند و عملکرد ۸ دوره قانونگذاری مورد بررسی قرار گرفته است. لازم به ذکر است با توجه به عدم اتمام دوره نهم مجلس و مشخص نشدن وضعیت برخی قوانین این حوزه عملکرد دوره نهم در گزارشی مجزا پس از اتمام دوره تقدیم خواهد گردید.

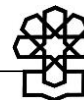
لازم به ذکر است در استخراج موارد مرتبط با هر بخش ابتدا کلیه قوانین، طرح‌ها و لوایحی که مستقیماً بر بخش مؤثر بودند ملاک عمل قرار گرفته و قوانینی که به صورت عمومی بر کلیه حوزه‌ها تأثیر داشتند (نظیر قانون مدیریت خدمات کشوری و...) در این دسته‌بندی قرار داده نشد. تنها مورد استثنا قوانین بودجه سنواتی و قوانین برنامه توسعه‌ای بود که به لحاظ داشتن احکامی مشخص و تأثیرگذار در بخش‌های مختلف جزء قوانین مستخرج قرار گرفت.

نگاهی گذرا بر هشت دوره مجلس شورای اسلامی

مجلس اول

با پیروزی انقلاب با رهبری خردمندان امام خمینی (ره) نهادهای قانونی و انقلابی برای اداره و حفظ کشور به سرعت تأسیس شد. در فروردین ماه ۱۳۵۸ نظام سیاسی آینده کشور از سوی مردم تعیین گردید و ۹۸ درصد ایرانیان به جمهوری اسلامی رأی دادند. در گام بعد انتخابات مجلس خبرگان به انجام رسید. مجلس خبرگان نیز طی جلسات متعددی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را به تصویب رساند. این قانون در ۱۲ آذرماه ۱۳۵۸ طی یک همه‌پرسی به تصویب اکثریت ملت ایران رسید. در اسفندماه همان سال انتخابات مهم مجلس شورای اسلامی طی دو مرحله برگزار شد. مرحله اول انتخابات در ۲۴ اسفندماه ۱۳۵۸ در ۱۹۳ حوزه انتخابیه برای برگزیدن ۲۷۰ نماینده مجلس انجام شد. در تهران انجمن نظارت بر انتخابات مرکب از هفت نفر مسئولیت این کار را برعهده داشتند. در مرحله اول و با توجه به نیاز کسب اکثریت مطلق آرا از سوی نامزدها، در مجموع ۹۷ نفر به مجلس راه پیدا کردند و تعیین تکلیف مابقی نمایندگان به مرحله دوم موکول شد. روز ۱۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۹ مرحله دوم انتخابات در تهران و ۱۱۴ حوزه دیگر در شهرستان‌ها برگزار شد. در تاریخ ۷ خردادماه ۱۳۵۹، اولین جلسه مجلس اول برگزار گردید.

مجلس اول به‌عنوان نخستین پایگاه تقنینی کشور در نظام جدید نگاه‌های زیادی را به خود معطوف کرد. با توجه به شرایط انقلابی جامعه ایران، در این دوره، اختلاف نظر شدید بین نمایندگان که از طیف‌ها و گروه‌های مختلف سیاسی بودند دیده می‌شد. مجلس دوره اول از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ ادامه داشت. در این دوره ۶۲۵ جلسه علنی و ۱۶ جلسه غیرعلنی برگزار شد که حدوداً ۲۴۰۰ ساعت زمان برد. از میان ۸۰۴ لایحه و طرح مطرح شده، ۳۷۰ مورد به تصویب رسید.

براساس ماده (۴۲) آیین‌نامه داخلی مجلس مصوب ۱۳۶۲، ۲۴ کمیسیون دائمی برای مجلس شورای اسلامی در نظر گرفته شد. البته این آیین‌نامه و به تبع آن کمیسیون‌های تخصصی در طول سال‌های بعد تغییرات فراوانی پیدا کرد.

مجلس دوم

انتخابات دومین دوره مجلس در ۲۶ فروردین‌ماه ۱۳۶۳ برگزار شد. در این دوره ۱۵ میلیون و ۸۲۲ هزار و ۷۰ نفر در انتخابات شرکت کردند. مجلس دوره دوم فعالیت خود را از سال ۱۳۶۳ آغاز کرد و تا سال ۱۳۶۷ ادامه یافت. انتخابات دومین دوره مجلس شورا، پس از انقلاب بهمن‌ماه ۱۳۵۷، در روز جمعه ۲۶ فروردین‌ماه ۱۳۶۳ برگزار گردید و در تاریخ ۷ خردادماه ۱۳۶۳ اولین جلسه مجلس دوم برگزار شد.

رئیس مجلس دوم، حجت‌الاسلام والمسلمین اکبر هاشمی‌رفسنجانی و نایب رئیس‌ان محمد یزدی، مهدی کروبی و محمد مهدی ربانی‌املشی بودند. فعالیت مجلس در این دوره شدیداً تحت‌الشعاع جنگ قرار داشت. علاوه بر این، برخی از مسائل سیاست خارجی نظیر تداوم دشمنی آمریکا و حمایت از عراق نیز از دلمشغولی‌های مجلس دوم بود. ۳۱۶ مصوبه حاصل کار مجلس دوم بود.

مجلس سوم

در ۱۹ فروردین‌ماه ۱۳۶۷ که آخرین سال جنگ تحمیلی بود، ۱۶ میلیون و ۷۱۴ هزار و ۲۸۱ نفر به پای صندوق‌های رأی رفتند تا نمایندگان مجلس سوم را برای فعالیت در دوران چهارساله ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۱ انتخاب کنند.

انتخابات سومین دوره مجلس شورای ملی پس از انقلاب بهمن‌ماه ۱۳۵۷ در روز ۱۹ فروردین‌ماه ۱۳۶۷ برگزار گردید سومین دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی که به تعبیر مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) «در مقطعی بسیار حساس» در تاریخ ۱۳۶۷/۳/۷ مسئولیت خویش را آغاز نموده بود، در تاریخ ۱۳۷۱/۳/۶ به کار خود پایان داد. در تاریخ ۷ خردادماه ۱۳۶۷ اولین جلسه مجلس برگزار شد. رئیس مجلس حجت‌الاسلام اکبر هاشمی‌رفسنجانی بود که پس از انتخاب وی به‌عنوان رئیس‌جمهور، مهدی کروبی رئیس مجلس شد و حسین هاشمیان و اسدالله بیات نایب رئیس‌ان بودند.

در این دوره و پس از بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی، نام مجلس شورای ملی رسماً به مجلس شورای اسلامی تغییر یافت.

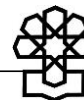
سومین دوره مجلس شورای اسلامی در مدت ۴ سال فعالیت خود به بحث و بررسی ۲۵۷ طرح و لایحه پرداخت.

مجلس چهارم

انتخابات این دوره در ۲۱ فروردین‌ماه ۱۳۷۱ برگزار شد و ۱۸ میلیون و ۷۶۷ هزار و ۴۷ نفر (حدود ۶۰ درصد واجدین شرایط رأی دادن) در انتخابات شرکت کردند تا منتخبین خود را برای چهارمین دوره مجلس از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۵ انتخاب کنند. در تاریخ ۷ خردادماه ۱۳۷۱ اولین جلسه مجلس برگزار گردید. رئیس مجلس حجت‌الاسلام علی‌اکبر ناطق نوری و نایب رئیس‌ان حسن روحانی، سیداکبر پرورش، محمدعلی موحدی‌کرمانی، حسین هاشمیان بودند. دوره چهارم مجلس شورای اسلامی که از تاریخ ۱۳۷۱/۳/۷، کار قانونگذاری را آغاز نموده بود در تاریخ ۱۳۵۷/۳/۶ به کار خود پایان داد. تداوم سازندگی همچنان در رأس دستور کارهای مجلس این دوره بود. مجلس چهارم در ۴۲۶ جلسه علنی خود ۳۴۲ مصوبه داشت که از این تعداد، ۲۲۹ لایحه و ۱۱۳ طرح به تصویب رسیده است. همچنین بحث و بررسی پیرامون ۶۲۶ طرح و لایحه انجام گرفت و ۲ استیضاح در آن صورت پذیرفت.

مجلس پنجم

پنجمین دوره انتخابات مجلس در ۱۸ اسفندماه ۱۳۷۴ با حضور ۲۴ میلیون و ۷۱۷ هزار و ۸۸ نفر (حدود ۷۰ درصد واجدان شرایط رأی دادن) برگزار شد و از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۹ به فعالیت خود ادامه داد. دوره پنجم مجلس شورای اسلامی که کار قانونگذاری را از تاریخ ۱۳۷۵/۳/۷ آغاز نموده در مورخ ۱۳۷۹/۳/۶ به پایان رساند در تاریخ ۱۲ خردادماه ۱۳۷۵ نخستین جلسه مجلس پنجم برگزار شد. رئیس مجلس پنجم حجت‌الاسلام و المسلمین علی‌اکبر ناطق نوری و نایب رئیس‌ان وی، حسن روحانی و محمدعلی موحدی‌کرمانی بودند. مقابله با برخی از مسائل خارجی نظیر افزایش فشارهای آمریکا و اروپا به‌ویژه پس از اعمال تحریم‌های آمریکا علیه ایران مهمترین موضوع کاری مجلس پنجم بود. مجلس پنجم در ۳۸۷ جلسه علنی خود ۳۵۹ مصوبه داشت و ۳ استیضاح در آن صورت پذیرفت. از مجموع ۳۸۷ جلسه علنی و از ۶۰۶ فقره لایحه و طرح تقدیمی تعداد ۳۵۹ مصوبه شامل ۲۵۰ لایحه و ۱۰۹ طرح، ۱۳ مورد تحقیق و تفحص و ۸۰ مورد سؤال از وزرا و... حاصل تلاش جمعی نمایندگان این دوره بود.

مجلس ششم

انتخابات ششمین دوره مجلس شورای اسلامی در بهمن‌ماه ۱۳۷۸ با حضور حدود ۲۷ میلیون نفر (حدود ۷۰ درصد واجدان شرایط رأی دادن) برگزار شد. براساس آیین‌نامه داخلی جدید مجلس از این دوره کمیسیون بهداری و بهزیستی با نام جدید کمیسیون بهداشت و درمان به فعالیت پرداخت. انتخابات ششمین دوره مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۲۹ بهمن‌ماه ۱۳۷۸ برگزار شد. از مجموع ۳۸,۷۲۶,۴۳۱ نفر واجد شرایط رأی دادن ۲۶,۰۸۲,۱۵۷ نفر، در انتخابات شرکت کردند. جلسه افتتاحیه مجلس در ۷ خردادماه ۱۳۷۹ آغاز شد و محمدعلی شیخ نماینده (شوشتر) به‌عنوان رئیس سنی مجلس قرار گرفت. در دومین جلسه مجلس (۱۰ خردادماه ۱۳۷۹) مهدی کروی به‌عنوان رئیس مجلس در نظر گرفته شد (با رأی مثبت و ۶۳ رأی ممتنع) و مجید انصاری (با رأی مثبت) و ابوالقاسم سرحدی‌زاده (با رأی مثبت) نیز به‌عنوان نواب اول و دوم رئیس و سهیلا جلوآرزاده، ناصر خالقی، محمد قمی، علی شکوری‌راد، اسماعیل جبارزاده و جلال جلالی‌زاده به‌عنوان منشی و تابش، سیدحسین هاشمی و سازگارنژاد نیز به‌عنوان کارپردازان موقت انتخاب شدند.

بنابر سازوکاری که در اصل شصت و چهارم قانون اساسی طراحی شده بود و براساس یکی از مصوبات دوره پنجم، تعداد نمایندگان از دوره ششم مجلس شورای اسلامی به ۲۹۰ نفر و تعداد حوزه‌های انتخابیه به ۲۰۷ حوزه افزایش یافت.

مجلس هفتم

انتخابات هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی در ۹ اسفندماه ۱۳۸۲ با حضور حدود ۲۳ میلیون و ۴۳۸ هزار و ۳۰ نفر برگزار شد. تا مردم نمایندگان خود را برای یک دوره چهارساله از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ راهی بهارستان نمایند.

هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی که با پیام یازده ماده‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۷ افتتاح گردید و با تشکیل ۴۲۸ جلسه علنی و از تعداد ۸۲۶ فقره طرح و لایحه تقدیمی، تعداد ۳۳۳ مصوبه شامل ۲۳۴ لایحه و ۹۹ طرح، ۲۷ مورد تحقیق و تفحص، ۳ مورد استیضاح و ۶۷ مورد سؤال از وزرا در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۵ به‌کار خود پایان داد.

مجلس هشتم

انتخابات هشتمین دوره مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۲۴ اسفندماه ۱۳۸۶ خورشیدی در سراسر ایران برگزار شد. آغاز کار رسمی مجلس هشتم در مورخ ۱۳۸۷/۳/۷ با قرائت پیام مقام معظم رهبری بود.

هشتمین دوره مجلس شورای اسلامی با تشکیل ۴۳۱ جلسه علنی و از تعداد ۶۷۹ فقره طرح و لایحه تقدیمی، تعداد ۳۴۹ مصوبه در تاریخ ۱۳۹۱/۳/۶ به کار خود پایان داد.

الف) حوزه زنان و خانواده

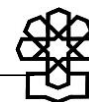
جمهوری اسلامی ایران که در پی انقلاب شکوهمند و مقدس مردم ایران و با عنایت به آموزه‌های اسلامی و توجه به نقش و جایگاه مردم و بسط عدالت و رفع محرومیت و ظلم در جامعه تأسیس شده است، توجه ویژه‌ای را به مسائل زنان داشته و همان‌گونه که در بیانات بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری مشاهده می‌شود، درک ارزش و جایگاه انسانی زن و کوشش به منظور ارتقای سطح کیفی زندگی زنان جامعه، از اهم وظایف دولت اسلامی بوده است در این بخش قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی با موضوعیت زنان، خانواده و کودکان در ادوار مختلف آورده شده است.

جدول ۱. دوره اول مجلس شورای اسلامی

عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	۱۳۶۰/۳/۴	ماده (۶) - تبصره - نظر به اینکه طبق قانون العای خدمات اجتماعی زنان - زنان از خدمت زیر پرچم معاف هستند لذا خدمت خارج از مرکز در مورد آنان به مدت ۳ سال خواهد بود
قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	۱۳۶۰/۸/۲۴	- زنان متأهل پزشک و پیراپزشک و حرف وابسته از انجام خدمات ذکر شده در این قانون معاف هستند، (یعنی موظف نیستند هر سال یک ماه در محل‌هایی که وزارت بهداشتی معین می‌نماید خدمت کنند)
قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان	۱۳۶۰/۹/۲۳	در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی
قانون واگذاری حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها	۱۳۶۰/۱۰/۸	حضانة فرزندان صغیر یا محجور که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده یا فوت شده باشند، با مادران آنها خواهد بود
تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۴ و قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴	۱۳۶۱/۱/۲۴	- مشمولان انث که بعداً شوهر اختیار می‌کنند، از زمان داشتن شوهر مشمول معافیت موضوع تبصره «۲» ماده (۱) این قانون هستند - خدمت خارج از مرکز زنان شوهردار پزشک و دندانپزشک و داروساز ۳ سال است که می‌توانند در مناطق مجاز در بخش خصوصی یا عمومی کار کنند
قانون اصلاح بند «ث» ماده (۳) قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر زندگی	۱۳۶۱/۳/۲۷	بند «ث» - پدر و مادر و دیگر افراد تحت تکفل نماینده طبق شرایط مندرج در ماده (۳) این قانون. بند «ث» قبلاً به این صورت بود (پدر و مادر به شرط آنکه تحت تکفل قانونی باشند)
قانون راجع به فارغ‌التحصیلان رشته پزشکی برای ورود به دوره تخصصی قبل از انجام خدمت سربازی و خدمات قانونی دیگر	۱۳۶۱/۶/۲	در مورد تعداد ۵۰ نفر از بانوان فارغ‌التحصیل پزشکی که این عده می‌توانند قبل از انجام خدمت خارج از مرکز، برای طی دوره تخصصی در رشته زنان و مامایی وارد مراکز پزشکی آموزشی کشور شوند ضمناً این اجازه فقط برای یک بار اعتبار دارد
قانون راجع به معافیت آن عده از معلولین انقلاب اسلامی که قادر به کار می‌باشند.	۱۳۶۱/۶/۱۶	- افراد مشمول این قانون از شرط حداقل تحصیل معاف می‌باشند

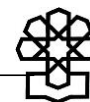
عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
همچنین افراد خانواده شهدا و معلولین از شرط بند «ج» ماده (۱۴) قانون استخدامی کشوری		- افراد خانواده شهدا و معلولین از لحاظ این قانون عبارتند از: همسر، فرزندان، پدر، مادر، برادر و خواهر که به تشخیص و معرفی بنیاد شهید تحت تکفل معلول یا شهید بوده‌اند
قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری برای محافظین و رانندگانی که به درجه رفیع شهادت نائل می‌شوند یا در راه انجام وظیفه فوت یا معلول می‌شوند	۱۳۶۱/۸/۲	تبصره «۱» این قانون شامل عائله تحت تکفل آنها نیز می‌شود
قانون اصلاح موادی از قانون مدنی	۱۳۶۱/۱۰/۸	ماده (۹۸۷) «تابعیت»، ماده (۱۰۴۱) «ممنوع بودن نکاح قبل از بلوغ»، ماده (۱۰۴۳) «نکاح دختر با اذن ولی»، ماده (۱۱۲۲) «عیوبی که موجب حق فسخ برای زن است»، ماده (۱۱۳۰) «عسر و حرج زوجه»، ماده (۱۲۱۰) «سن بلوغ»، ماده (۱۲۵۱) «قیمومیت» و ...
قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده شهدا از خدمت نظام وظیفه	۱۳۶۱/۱۱/۲۵	مشمولی که پدر یا برادر او به درجه رفیع شهادت رسیده یا برسد و دارای پدر و مادر یا یکی از آنها یا سرپرست برادر یا خواهر صغیر خود بوده و بیش از هفت سال از تاریخ شهادت نگذشته باشد، از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف خواهد بود
قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدای انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی	۱۳۶۱/۱۱/۲۲	در صورتی که در زمان تصدی، مقامات مذکور به‌علل جنگ، دفاع از تمامیت و استقلال کشور، معلول و از کارافتاده شناخته شده یا به درجه شهادت نائل می‌شوند، طبق آخرین حقوق مقام مربوطه که در زمان از کار افتادگی یا شهادت به آنان تعلق می‌گرفته است، خواهد بود
قانون اصلاح فصل سوم قانون گذرنامه مصوب ۱۹ اسفندماه ۱۳۵۱	۱۳۶۲/۳/۳۱	در مورد صدور گذرنامه برای شخصیت‌های سیاسی است ماده (۱۰) تبصره‌های «۱»، «۲»، «۳» شامل همسران مشمولین و فرزندان کمتر از ۱۸ سال همچنین ماده (۱۱) تبصره «۱» و «۲» نیز است
قانون راجع به حذف آخر تبصره «۳۳» قانون بودجه سال ۱۳۶۲	۱۳۶۲/۱۰/۷	کمک برای خانواده‌هایی که زن و شوهر کارمند دولت باشند، فقط این کمک به شوهر و فرزندان آنها تعلق خواهد گرفت
قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۶۲/۸/۱	تضمین بیمه و رفاه زنان و کودکان بی‌سرپرست و همچنین خودکفا نمودن بیمه‌شدگان
قانون راجع به خدمت نیمه‌وقت بانوان	۱۳۶۲/۹/۱۰	وزارتخانه‌ها و مؤسسات مشمول قانون استخدام کشوری و شرکت‌های دولتی و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، می‌توانند در صورت تقاضای بانوان

عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
		کارمند رسمی و ثابت خود و موافقت بالاترین مقام مسئول، خدمت آنها را نیمه وقت تعیین نمایند
قانون پرداخت کمک هزینه مسکن و کمک هزینه تحصیلی به فرزندان مأموران ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی در خارج از کشور	۱۳۶۳/۳/۱۴	به دولت اجازه داده شده است که با توجه به گرانی مسکن و مقتضیات تحصیل، محل مأموریت پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، کارکنان وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی که جهت انجام مأموریت ثابت به خارج از کشور اعزام می‌شوند، در مدت مأموریت نسبت به پرداخت کمک هزینه مسکن و هزینه تحصیل فرزندان کارکنان خود اقدام نماید
قانون الحاق سه تبصره به قانون راجع به معافیت آن عده از معلولین انقلاب اسلامی که قادر به انجام کار می‌باشند همچنین افراد خانواده شهدا و معلولین از شرط بند «ج» ماده (۱۴) قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۱/۶/۱۶ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۳/۳/۱	- افرادی که حقوقشان به تشخیص بنیاد شهید، کفایت مخارج خود و افراد تحت تکفلشان را بدهد، مقرر دیگری دریافت نخواهند کرد - افرادی که عهده‌دار سرپرستی خانواده شهید یا معلول باشند برای ورود به خدمت رسمی یا ثابت در دستگاه‌های دولتی از شرط حداقل گواهی‌نامه پایان دوره ابتدایی معاف خواهند بود

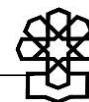
جدول ۲. دوره دوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	قانون اصلاح ماده (۱۲۰۵) قانون مدنی	۱۳۶۳/۵/۹	نفقه افراد واجب‌النفقه
۲	قانون نحوه اجرای اصل چهل‌ونهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۳/۵/۱۷	این قانون در مورد اموال اشخاص حقیقی و حقوقی و خانواده تحت تکفل آنهاست که باید دادستان این اموال را با توجه به دلایل و امارات موجود نامشروع بودن آن و متعلق به بیت‌المال یا امور حسبه را تشخیص دهد
۳	قانون خدمت وظیفه عمومی	۱۳۶۳/۸/۸	- در مورد آموزش نظامی اتباع انانث دولت جمهوری اسلامی ایران با رعایت کلیه موازین شرعی - آموزش و پرورش موظف شده با همکاری نیروی مسلح آموزش‌هایی را برای دختران تنها در زمینه‌های دفاع غیرنظامی انجام دهد
۴	قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	۱۳۶۳/۸/۲۲	معافیت زنان متأهل پزشک و پیراپزشک و حرف وابسته، از خدمت در محل‌هایی که وزارت بهداشتی معین می‌کند
۵	قانون اصلاح لایحه قانون راجع به تأمین معلولین و افراد خانواده آنها و همچنین افراد خانواده شهدای انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۵	۱۳۶۳/۸/۲۹	برخورداری افراد خانواده معلولین، مصدومین، مفقودین و شهدای انقلاب اسلامی از خدمات درمانی، موضوع قانون تأمین اجتماعی، قانون خدمات درمانی مستخدمین دولت یا قوانین دیگر
۶	قانون اصلاح تبصره «۲» ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۱۳۲۸ آذر ۱۳۲۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان انانث	۱۳۶۳/۱۰/۱۵	- مستمری ورثه ذکور تا پایان ۲۰ سالگی و با توجه به دانشجو بودن تا ۲۵ سالگی خواهد بود - حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان انانث به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت است
۷	قانون اصلاح قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵	۱۳۶۳/۱۰/۲۴	ثبت وقایع حیاتی هر فرد از قبیل (ولادت، ازدواج، طلاق، رجوع، بذل مدت و وفات)
۸	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان مصوب دهم آذرماه ۱۳۶۲	۱۳۶۴/۱/۲۱	- موافقت وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه متبوع - ساعات کار در خدمت نیمه‌وقت نباید کمتر از نصف ساعات کار هفتگی وزارتخانه، مؤسسه و شرکت مربوط باشد - به کارمندان، نصف حقوق پایه یا حقوق ثابت و... پرداخت می‌شود - حداقل استفاده از این نوع خدمت یک‌سال است - و ...
۹	قانون اصلاح قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵	۱۳۶۳/۱۰/۲۴	ثبت وقایع حیاتی هر فرد از قبیل (ولادت، ازدواج، طلاق، رجوع، بذل مدت و وفات)

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱۰	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان مصوب دهم آذرماه ۱۳۶۲	۱۳۶۴/۱/۲۱	- موافقت وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه متبوع - ساعات کار در خدمت نیمه‌وقت نباید کمتر از نصف ساعات کار هفتگی وزارتخانه، مؤسسه و شرکت مربوط باشد - به کارمندان، نصف حقوق پایه یا حقوق ثابت و... پرداخت می‌شود - حداقل استفاده از این نوع خدمت یک‌سال است - و ...
۱۱	قانون اعزام دانشجویان به خارج از کشور	۱۳۶۴/۲/۵	زنان لیسانس و بالاتر با توجه به دیگر ضوابط مندرج در این قانون، تنها در صورتی که ازدواج کرده باشند، در معیت همسر خویش، می‌توانند داوطلب اعزام شوند
۱۲	قانون حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها	۱۳۶۴/۵/۱۳	حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده یا فوت شده باشند، با مادران آنهاست، ضمناً ازدواج مادران مانع از حق حضانت نمی‌شود
۱۳	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۳۶۴/۷/۲۴	وزارت بهداشت موظف است طوری برنامه‌ریزی نماید که بانوان در رشته‌های تخصصی زنان، مامایی و رشته‌های بالینی پزشکی به مرحله خودکفایی برسند
۱۴	قانون اصلاح ماده (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۹/۱۴	معافیت یکی از فرزندان خانواده با شرایط موجود در قانون
۱۵	قانون اصلاح قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵	۱۳۶۳/۱۰/۲۴	ثبت وقایع حیاتی هر فرد از قبیل (ولادت، ازدواج، طلاق، رجوع، بذل مدت و وفات)
۱۶	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان مصوب دهم آذرماه ۱۳۶۲	۱۳۶۴/۱/۲۱	- موافقت وزیر یا بالاترین مقام مؤسسه متبوع - ساعات کار در خدمت نیمه‌وقت نباید کمتر از نصف ساعات کار هفتگی وزارتخانه، مؤسسه و شرکت مربوط باشد - به کارمندان، نصف حقوق پایه یا حقوق ثابت و... پرداخت می‌شود - حداقل استفاده از این نوع خدمت یک‌سال است - و ...
۱۷	قانون اعزام دانشجویان به خارج از کشور	۱۳۶۴/۲/۵	زنان لیسانس و بالاتر با توجه به دیگر ضوابط مندرج در این قانون، تنها در صورتی که ازدواج کرده باشند، در معیت همسر خویش، می‌توانند داوطلب اعزام شوند
۱۸	قانون حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها	۱۳۶۴/۵/۱۳	حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده یا فوت شده باشند، با مادران آنهاست، ضمناً ازدواج مادران مانع از حق حضانت نمی‌شود

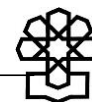
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			مادران آنهاست، ضمناً ازدواج مادران مانع از حق حضانت نمی‌شود
۱۹	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۳۶۴/۷/۲۴	وزارت بهداشت موظف است طوری برنامه‌ریزی نماید که بانوان در رشته‌های تخصصی زنان، مامایی و رشته‌های بالینی پزشکی به مرحله خودکفایی برسند
۲۰	قانون اصلاح ماده (۴۵) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۴/۹/۱۴	معافیت یکی از فرزندان خانواده با شرایط موجود در قانون
۲۱	قانون الزام دولت جهت استخدام ده درصد از پرسنل مورد نیاز خود از بین جانبازان انقلاب اسلامی و بستگان شهدا	۱۳۶۴/۱۱/۳	فرزندان شاهد، اسراء، مفقودین و جانبازان از کارافتاده نیز مشمول این قانون هستند
۲۲	قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی	۱۳۶۵/۴/۲۵	- مقرر می‌شود ماهانه عائله تحت تکفل این نمایندگان برابر با حقوق ثابت نماینده است - عائله تحت تکفل این قانون عبارتند از: زوجه دائمی نماینده تا زمانی که شوهر نکرده باشد فرزندان و نوادگان ذکور فرزندان و نوادگان اناث فرزندان و نوادگان علی و ناقص‌العضو که قادر به انجام کار نباشند پدر و مادر به شرط آنکه تحت تکفل قانونی باشند
۲۳	قانون مربوط به حق حضانت	۱۳۶۵/۴/۲۶	چنانچه حضانت به‌عهده کسی قرار گیرد، پدر و مادر یا شخص دیگری مانع اجرای حکم شود یا از استرداد طفل امتناع ورزد، دادگاه صادرکننده حکم وی را الزام به عدم ممانعت یا استرداد طفل می‌کند و در صورت مخالفت تا اجرای حکم به حبس محکوم خواهد کرد
۲۴	قانون نحوه کمک به خانواده‌های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می‌دهند	۱۳۶۶/۶/۱۹	این قانون دولت را موظف کرده است تا همه‌ساله اعتبار لازم، برای کمک به خانواده تحت تکفل مشمولین نیازمند موضوع این قانون را در ردیف جداگانه‌ای در لایحه بودجه کل کشور ذیل ردیف کمیته امداد امام (ره) منظور کند
۲۵	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۶/۷/۱۵	ماده (۳۲) «استخدام زنان در مشاغل درمانی و بهداشتی»، ماده (۹۴) «مرخصی بارداری»، ماده (۱۶۴) «مستمری‌بگیران» مشمول این قانون است که عبارتند از: - همسر دائم در صورتی که همسر اختیار نکرده و

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			شاغل نیز نباشد. - اولاد ذکور غیر شاغل تا سن ۱۹ سال تمام، در صورت تحصیل حداکثر تا ۲۳ سال تمام - اولاد اناث در صورت نداشتن همسر و شاغل نبودن - پدر و مادر تحت تکفل - برادر محجور یا بیمار تحت تکفل - برادر صغیر تحت تکفل تا سن ۱۹ سال تمام، در صورت تحصیل حداکثر تا ۲۳ سال تمام و ... ماده (۱۶۷) «خانواده شهدا»، ماده (۱۶۹) «تبدیل زنان نظامی شاغل به کارمند معادل خود»
۲۶	قانون اعطای مرخصی بدون حقوق مستخدمین رسمی یا ثابت که همسر آنان به مأموریت ثابت خارج از کشور اعزام می‌شوند	۱۳۶۶/۹/۱۹	این افراد می‌توانند بدون محدودیت زمانی تا پایان مدت مأموریت مذکور از مرخصی بدون حقوق استفاده نمایند
۲۷	قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهدا، معلولین، اسراء، مفقودالائرها از خدمت وظیفه عمومی	۱۳۶۶/۱۰/۲	مشمولانی که پدر یا برادر آنان از تاریخ ۱۳۵۶/۱۰/۱۹ شهید یا معلول یا اسیر یا مفقودالائرا شده یا بشوند، یک نفر از آنان از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف خواهد بود
۲۸	قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی	۱۳۶۶/۱۱/۸	ماده (۹) این قانون، فرزندان و نوادگان اناث متوفی می‌توانند از حقوق وظیفه یا مستمری طبق مقررات استفاده نمایند
۲۹	قانون الزام تزریق واکسن ضدکزاز برای بانوان قبل از ازدواج	۱۳۶۷/۲/۱۹	به منظور پیشگیری از تلفات ناشی از کزاز نوزادان، بانوان مکلفند قبل از عقد ازدواج نسبت به واکسینه کردن خود اقدام نمایند
۳۰	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان (بانوان متاهل و همسران و فرزندان شهدا، اسراء و مفقودین)	۱۳۶۷/۲/۲۱	بانوان متأهل و همسران و فرزندان شهدا، اسراء و مفقودین جنگ و جانبازان انقلاب اسلامی و نیز مادرانی که سرپرستی یا حضانت فرزند خود را عهده‌دار هستند، می‌توانند خدمت خود را در هر نقطه از کشور انجام دهند
۳۱	قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۳۶۷/۳/۱۲	تشویق و ترغیب افراد خیر و مؤسسات خصوصی جهت اقدامات حمایتی برای کودکان در سنین قبل از دبستان و سالمندان و خانواده‌ها و افراد بی‌سرپرست و ...

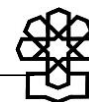
جدول ۳. دوره سوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمان‌های بین‌المللی جهانی	۱۳۶۷/۵/۴	- در صورت فوت یکی از اعضای مأموریت، اعضای خانواده او تا انقضای مهلت مناسبی که برای ترک خاک دولت پذیرنده به آنها اعطا می‌شود، کمافی‌السابق از مزایا و مصونیت برخوردارند - فعالیت‌های حرفه‌ای و تجاری خانواده کارمندان اداری و فنی اعضای مأموریت - و ...
۲	قانون مقررات استخدامی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۷/۶/۲۲	- اولویت استخدام برای فرزندان و همسران شهدا و مفقودالانرها و اسرای جنگ تحمیلی - از جمله حقوق مزایای مطرح در این قانون (حق عائله‌مندی، حق همسر و حق اولاد، هزینه ازدواج) - و ...
۳	قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری‌بگیر شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی	۱۳۶۷/۹/۲۳	این والدین مخیرند که از حقوق بازنشستگی، وظیفه از کارافتادگی براساس قانون استخدام کشوری برخوردار شوند یا از حقوق مقرر براساس قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدای انقلاب اسلامی ایران
۴	قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد و خانواده‌های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقودالانرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک‌سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند	۱۳۶۷/۱۰/۲۰	اولویت استخدام رسمی یا غیررسمی از بین افراد ذکر شده در این قانون با معرفی سازمان امور اداری و استخدامی کشور و رعایت مقررات و ضوابط استخدامی و گزینشی مربوطه، استخدام نمایند
۵	قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی	۱۳۶۷/۱۲/۱۷	جمع دارایی‌های هر شخص حقیقی و افراد تحت ولایت و همسر او یک‌جا، مأخذ محاسبه مالیات به نرخ مقرر در ماده (۳) این قانون قرار خواهد گرفت
۶	قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده‌های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودالانرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی	۱۳۶۸/۲/۳	کارگاه‌هایی که مشمول قانون کار باشند باید با معرفی واحدهای کاریابی یا ادارات کار و امور اجتماعی و رعایت مقررات مربوطه نسبت به استخدام افراد مذکور در این قانون اقدام نمایند

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۷	قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه‌های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقودالاثر شده‌اند	۱۳۶۸/۳/۴	تا زمانی که کمیسیون مقرر در آیین‌نامه اجرایی این قانون متناسب تشخیص دهد خانواده آنها مجاز به ادامه سکونت در خانه‌های مذکورند
۸	قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور	۱۳۶۸/۹/۲۲	کلیه دستگاه‌هایی که به نحوی خانواده‌های اسرا را بر طبق آیین‌نامه‌ها و ضوابط خاص خود حمایت می‌کردند، موظفند پس از آزادی اسرا تا یک‌سال کماکان به حمایت خود ادامه دهند
۹	قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۳۶۸/۱۱/۱۱	پرسنلی که با داشتن حداقل بیست‌سال خدمت اخراج می‌شوند به عائله تحت تکفل آنان وجوهی معادل سه‌پنجم حقوق مندرج در ماده (۱۵۴) قانون ارتش پرداخت می‌شود
۱۰	قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی	۱۳۶۸/۱۲/۲۰	- وزارت بازرگانی مکلف است نسبت به صدور پروانه کسب افراد ذیل که دارای کسب ملکی یا اجاره‌ای است، اقدام نماید: جانبازان و اسرای آزاد شده سرپرست خانواده‌ای که فرزند ذکور آن خانواده به شهادت رسیده یا مفقودالاثر شده باشند یکی از وابستگان درجه یک شهید یا مفقودالاثری که متکفل کمک هزینه خانواده‌های‌شان است - و ...
۱۱	قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین	۱۳۶۹/۲/۱۹	بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی از خانواده‌های شهدا، جانبازان، اسرا و مفقودین سرزمین‌های اشغالی دیگر شهدایی که از بقیه نقاط جهان در راه آزادی فلسطین به شهادت می‌رسند، در حد توان، حمایت معنوی و مادی کنند
۱۲	قانون بیمه بیکاری	۱۳۶۹/۷/۱۰	افراد تحت تکفل موضوع ماده (۷) این قانون عبارتند از: همسر (زن یا شوهر) فرزندان اناث ازدواج نکرده و فاقد حرفه و شغل باشند فرزندان ذکور که سن آنان کمتر از هجده سال تمام باشد یا در حال تحصیل باشند پدر و مادر که سن پدر از ۶۰ سال متجاوز باشد یا طبق نظر پزشک معتمد سازمان

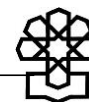
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			تأمین اجتماعی از کارافتاده کلی باشند و در هر حال معاش آنان منحصراً توسط بیمه شده تأمین شود خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرایط مربوط به فرزندان اناث و ذکور -در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان محق به استفاده از افزایش مقرری به ازای هر یک از فرزندان خواهد بود
۱۳	قانون مشمول قوانینی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردید یا می‌گردد به اسرا و مفقودالائرها و خانواده ایشان	۱۳۶۹/۱۰/۲۶	از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقرراتی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع شده به اسرا (تا زمانی که اسیر باشند) و مفقودالائرها و خانواده‌های آنان شمول خواهد داشت
۱۴	قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۱۳/۳۰ و الحاق موادی به آن	۱۳۷۰/۶/۱۳	- بانوان متأهل استفاده‌کننده از سهمیه مطرح شده در این قانون موظفند به هنگام ثبت نام، در دوره تخصصی مربوطه، رضایت‌نامه همسر را به دانشگاه مربوطه تحویل دهند - ازدواج بانوان مجرد پس از شروع دوره دستیاری، مانع انجام خدمات مورد تعهد آنها در نقاط مقرر شده، در ماده فوق نخواهد بود
۱۵	قانون اصلاح بند «۱» ماده (۱۸) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰	۱۳۷۰/۶/۶	صدور اجازه خروج انفرادی اشخاص کمتر از هجده سال تمام و کسانی که تحت ولایت یا قیمومیت هستند، با اجازه کتبی ولی یا قیم آنان فقط در موارد ذکر شده در این قانون امکانپذیر خواهد بود
۱۶	اساسنامه سازمان آموزش و پرورش	۱۳۷۰/۶/۲۴	مواد (۲) و (۳) و (۵) راجع به کودکان و دانش‌آموزان استثنایی است
۱۷	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	۱۳۷۰/۶/۲۴	ماده (۹) این قانون راجع به کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری است
۱۸	قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۱۳۷۰/۷/۲۴	- سپاه برای مشاغلی که مستلزم به‌کارگیری زنان باشد، آنان را استخدام می‌کند تغییر محل خدمت زنان باید حتی‌الامکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد - موادی درباره خانواده کارکنان و آموزش زنان استخدام شده در سپاه نیز در این قانون دیده می‌شود

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱۹	قانون اصلاح موادی از قانون مدنی	۱۳۷۰/۸/۲۱	ماده (۹۸۷) - تابعیت ماده (۱۰۴۱) - نکاح قبل از بلوغ ممنوع ماده (۱۰۴۲) حذف می شود ماده (۱۰۴۳) نکاح دختر باکره با اذن پدر یا جد پدری و ...
۲۰	قانون اصلاح بند «ب» تبصره «۱» ماده (۲) قانون مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۰/۱۰/۱۱	مستخدمین زن با ۲۰ سال سابقه خدمت، بازنشسته می شوند
۲۱	قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان استخدام	۱۳۷۱/۲/۳۱	حداکثر سن ورود به خدمت و استخدام با رعایت موارد زیر افزایش می یابد: افراد خانواده شهدا، جانبازان، آزادگان و مفقودالائرها (همسر، فرزندان، پدر و مادر، برادر و خواهر) تا میزان پنج سال
۲۲	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۹) قانون استخدام کشوری	۱۳۷۱/۳/۷	آن دسته از مستخدمین رسمی که همسر آنان در مشاغل حساس دولتی در داخل کشور اشتغال دارند به تبعیت از محل کار همسر می توانند حداکثر تا ۶ سال از مرخصی بدون حقوق استفاده نمایند

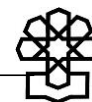
جدول ۴. دوره چهارم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	توافقنامه همکاری‌های فرهنگی، آموزشی و علمی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کنیا	۱۳۷۱/۵/۲۱	ماده (۵) - طرفین، مبادله هیئت‌های زنان جهت دیدار از پروژه‌هایی که توسط گروه‌های زنان در هر یک از دو کشور انجام می‌شود را مورد تشویق قرار خواهند داد
۲	قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	۱۳۷۱/۸/۲۷	به منظور اجرای قسمتی از اصل بیست‌ویکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، زنان و کودکان بی‌سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند، از حمایت‌های مقرر در این قانون بهره‌مند خواهند شد
۳	قانون اصلاح ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی	۱۳۷۱/۹/۱۱	تبصره «۲» - دانشگاه آزاد اسلامی نیز موظف است مانند دانشگاه‌های دولتی ۴۰ درصد پذیرفته‌شدگان را از رزمندگان و ایثارگران «جانبازان، آزادگان و فرزندان شاهد» بپذیرد تبصره «۳» - فرزندان شهدا، مفقودین، اسرا و همسران آنها و فرزندان جانبازان بالای ۵۰ درصد می‌توانند با معرفی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد جانبازان و مستضعفان از مزایای این قانون استفاده کنند
۴	قانون معافیت پرسنل و خدمه ارگان‌ها و سازمان‌های دریایی از پرداخت عوارض موضوع ماده «۷» قانون وصول برخی از درآمدهای دولتی و مصرف آن در موارد معین	۱۳۷۱/۱۲/۹	تبصره - همسر و فرزندان این قبیل مأموران چنانچه همراه بودن آنان مورد تأیید سازمان یا ارگان ذیربط باشد، می‌توانند از تسهیلات موضوع این قانون استفاده کنند
۵	قانون صندوق رفاه دانشجویان	۱۳۷۱/۱۲/۹	ماده (۲) بند «۲» - اعطای وام ازدواج به دانشجویانی که ضمن تحصیل ازدواج می‌کنند
۶	قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶)	۱۳۷۱/۱۲/۲۳	تبصره «۱» - کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و حق بیمه پرداخت کرده‌اند، در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد، می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی کنند تبصره «۲» - در مورد کارهای سخت و زیان‌آور در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد، می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی کنند

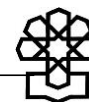
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۷	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	۱۳۷۲/۳/۲	کلیه امتیازاتی که در قوانین براساس تعداد فرزندان یا عائله پیش‌بینی و وضع شده‌اند، در مورد فرزندان چهارم و بعد که پس از یک‌سال از تصویب این قانون متولد می‌شوند، قابل محاسبه و اعمال نخواهد بود
۸	قانون استفساریه شمول تبصره «۳» قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به فرزندان آزادگان	۱۳۷۲/۴/۲۲	عبارت «فرزندان شهدا، مفقودین و اسرا و همسران آنها» در تبصره «۳» ماده واحده شامل آن دسته از فرزندان آزادگان که قبل یا حین اسارت پدر متولد شده‌اند و همسران آزادگان که قبل از اسارت به نکاح آنها درآمده و تا تاریخ ثبت نام آنها در آزمون سراسری در قید نکاح آنها باقی باشند، می‌شود
۹	قانون اصلاح ماده واحده قانون نحوه واگذاری اماکن و میادین و غرفه توزیع میوه مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۵	۱۳۷۲/۶/۷	تبصره «۲» - در واگذاری غرفه‌ها با شرایط یکسان، رزمندگان و خانواده‌های شهدا و آزادگان و جانبازان و ... اولویت دارند
۱۰	قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کارافتاده و مفقودالامر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی	۱۳۷۲/۷/۱۱	تبصره «۲» - حقوق موضوع این قانون به آزاده یا جانباز از کارافتاده کلی و عائله شهید یا مفقودالامر موضوع ماده (۷) قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدا ... مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۲۵ و تبصره ذیل آن پرداخت خواهد شد تبصره «۳» - چنانچه وراثت انات تحت تکفل شهید، شوهر اختیار کرده و مطلقه شده و ضرورت طلاق مورد تأیید بنیاد شهید انقلاب اسلامی باشد، از همان تاریخ طلاق، مجدداً حقوق آنها برقرار و پرداخت می‌شود و ...
۱۱	قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستگیری رشته‌های تخصصی پزشکی	۱۳۷۲/۷/۲۱	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حداقل ۲۵ درصد از سهمیه پذیرش دستگیری در رشته‌های جراحی اعصاب، ارولوژی، ارتوپدی، گوش و حلق و بینی، چشم، رادیولوژی و روانپزشکی و در صورت وجود داوطلب ۵۰ درصد سهمیه جراحی عمومی داخلی و قلب به خانم‌های پزشک قبول شده در گزینش کتبی دستگیری اختصاص دهد

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱۲	قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۲/۹/۳	ماده (۱۳) - به مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که همسر آنان قادر به کار نبوده و خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندانش هستند مزایای کمک هزینه عائله‌مندی موضوع بند «۱» ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت خواهد شد
۱۳	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	۱۳۷۲/۹/۱۷	ماده (۹) - تنبیهات اداری به ترتیب عبارتند از: ح) بازخرید خدمت در صورت داشتن کمتر از ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی، در مورد مستخدمین زن و کمتر از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین مرد با پرداخت ۳۰ تا ۴۵ روز حقوق مبنای مربوطه در قبال هر سال خدمت به تشخیص هیئت صادرکننده رأی ط) بازنشستگی در صورت داشتن بیش از ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین زن و بیش از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین مرد براساس سنوات خدمت دولتی با تقلیل یک یا دو گروه
۱۴	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۲/۱۱/۶	ماده (۶) - عائله تحت تکفل در این اساسنامه عبارتند از: همسر، فرزندان و پدر و مادر تحت تکفل که از هیچ نوع خدمات درمانی دیگری بهره‌مند نباشند و ...
۱۵	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک	۱۳۷۲/۱۲/۱۱	این کنوانسیون مشتمل بر یک مقدمه و ۵۴ ماده به تصویب و اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به آن داده می‌شود، مشروط بر آنکه مفاد آن در هر مورد و هر زمان در تعارض با قوانین داخلی و موازین اسلامی باشد یا قرار گیرد، از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران لازم‌الرعایه نباشد
۱۶	قانون اصلاح تبصره «۳» قانون اصلاح ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۷۱/۹/۱۱	۱۳۷۳/۵/۱۲	فرزندان شهدا، مفقودان، اسرا و جانبازان بالای ۵۰ درصد و همسران آنها می‌توانند با معرفی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد جانبازان و مستضعفان از مزایای این قانون استفاده نمایند

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱۷	قانون نحوه واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت به ایثارگران و کارگران	۱۳۷۳/۵/۱۹	ایثارگران مشمول این قانون عبارتند از: خانواده معظم شهدا، مفقودالاثرها و اسرا و ...
۱۸	قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	۱۳۷۳/۸/۱۱	ماده (۱) تعاریف ۱- بیمه شده تبعی: خانواده شخص یا اشخاصی هستند که به تبع سرپرستی و کفالت بیمه شده اصلی از مزایای مقرر در این قانون می‌توانند استفاده نمایند ۲. افراد نیازمند: به افرادی اطلاق می‌شود که به لحاظ شرایط اقتصادی، اجتماعی، جسمی و روانی توانایی اداره زندگی خود و خانواده تحت تکفل خود را ندارند
۱۹	قانون اصلاح تبصره «۵» قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۳	۱۳۷۴/۲/۶	تبصره «۵» - رئیس قوه قضائیه می‌تواند بانوانی را که واجد شرایط انتخاب قضات دادگستری هستند، با پایه قضایی جهت تصدی پست‌های مشاورت دیوان عدالت اداری، دادگاه‌های مدنی خاص، قاضی تحقیق و دفاتر مطالعات حقوقی و تدوین قوانین دادگستری و اداره سرپرستی صغار و مستشاری اداره حقوقی و سایر اداراتی که دارای پست قضایی هستند، استخدام نماید
۲۰	قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی	۱۳۷۴/۴/۷	ماده (۱۵)- آن دسته از جانبازان انقلاب اسلامی که بنا به تشخیص کمیته تخصصی متشکل از نمایندگان بنیاد شهید انقلاب اسلامی به دلیل ضایعات ناشی از جانبازی فوت می‌کنند، «شهید» محسوب شده و خانواده و افراد تحت تکفل آنان طبق ضوابط مورد عمل در بنیاد شهید انقلاب اسلامی تحت پوشش بنیاد مزبور قرار می‌گیرد
۲۱	قانون معافیت مالیاتی کلیه مؤسسات خصوصی شاغل در امور مربوط به حمایت و توانبخشی معلولان و ارائه خدمات به عقب‌ماندگان ذهنی و همچنین انجام خدمات در شبانه‌روزی‌ها و مهدهای کودک	۱۳۷۴/۴/۲۱	کلیه مؤسسات خصوصی که با مجوز سازمان بهزیستی کشور امور مربوط به حمایت و توانبخشی معلولان و ارائه خدمات به عقب‌ماندگان ذهنی و انجام خدمات در مراکز روزانه و شبانه‌روزی‌ها نگهداری معلولان و کودکان بی‌سرپرست را به عهده دارند و همچنین مهدهای کودک از پرداخت مالیات بر درآمد معاف هستند
۲۲	قانون استخدامی وزارت اطلاعات	۱۳۷۴/۵/۱	بخش دوم- شرایط ورود به خدمت- «ن»- نداشتن همسر خارجی یا همسری که تابعیت ایرانی او اکتسابی باشد و ...

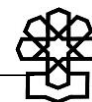
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۲۳	قانون مقررات استخدامی نیروهای انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۴/۶/۲۶	ماده (۲۰) - نیروی انتظامی می‌تواند صرفاً برای انجام مشاغلی که مستلزم به‌کارگیری زنان باشد نسبت به استخدام آنان به‌صورت کارمند اقدام نماید. نقل و انتقالات زنان باید حتی‌الامکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد و ...
۲۴	قانون ضوابط پرداخت وام مسکن به آزادگان، جانبازان و خانواده شهدا (موضوع تبصره «۵۲»)	۱۳۷۴/۶/۲۳	پرداخت وام مسکن آزادگان، جانبازان و خانواده شهدا موضوع تبصره «۵۲» قانون بودجه سال ۱۳۷۴ بدون رعایت الگوی مصرف مسکن قابل پرداخت خواهد بود
۲۵	قانون الحاق یک تبصره به بند «۱» ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	۱۳۷۴/۶/۲۶	همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر اختیار کرده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد
۲۶	قانون اولویت در استفاده از معافیت‌های تعهد خدمت، اجازه کار و تحصیل ایثارگران گروه پزشکی و پیراپزشکی	۱۳۷۴/۸/۱۷	ایثارگران شامل: جانبازان، آزادگان، رزمندگان با حداقل ۶ ماه سابقه خدمت داوطلبانه در جبهه، همسر و فرزندان شهدا، اسرا و مفقودان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و جانبازان از کار افتاده کلی که در این قانون در اولویت قرار خواهند داشت
۲۷	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	۱۳۷۴/۱۲/۲۷	- توزیع شیر خشک از طریق داروخانه‌ها - مرخصی زایمان تا سه (۳) فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر می‌دهند در بخش‌های دولتی و غیردولتی چهار (۴) ماه است - ایجاد تسهیلات مناسب برای تغذیه شیرخوارگان و شیر مادر در جوار محل کار کارکنان زن و ...
۲۸	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان	۱۳۷۵/۲/۲۶	همسران و فرزندان شهدا، آزادگان، مفقودان جنگ تحمیلی، یک نفر برادر یا خواهر شهید یا مفقود، برادران و خواهران دو شهید یا بالاتر، آزادگان، جانبازان انقلاب اسلامی بالای ۲۵ درصد و نیز مادرانی که حضانت فرزند خود را به‌عهده دارند و تک فرزند خانواده از خدمات موضوع این قانون معاف هستند و ...

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۲۹	قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت	۱۳۷۵/۲/۲۷	- ماده (۱) تبصره «۲»- در صورت فوت مستخدم، پاداش موضوع این ماده به وراث قانونی مستخدم متوفی، تعلق می‌گیرد - و ...
۳۰	قانون تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران	۱۳۷۵/۳/۲۳	ماده (۶۸) وظایف و اختیارات شورای اسلامی روستا عبارت است از: (ز) کمک‌رسانی و امداد در مواقع بحرانی و اضطراری مانند جنگ و وقوع حوادث غیرمترقبه و نیز کمک به مستمندان و خانواده‌های بی‌سرپرست با استفاده از خودیاری‌های محلی
۳۱	کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)	۱۳۷۵/۳/۶	ماده (۶۱۹) - تعرض یا مزاحمت برای اطفال یا زنان ماده (۶۲۲) - ضرب یا اذیت و آزار زن حامله و سقط جنین وی ماده (۶۲۳) - دادن ادویه یا وسایل دیگری که موجب سقط جنین زن شود و ...

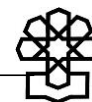
جدول ۵. دوره پنجم مجلس شورای اسلامی

ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	۱۳۷۵/۷/۱۸	ماده واحده الف- به مستخدمان یاد شده، همچنین مستخدمان متوفی که فرزند آنان معلول بوده و قادر به کار نباشند، کمک هزینه اولاد بدون لحاظ شرایط پیش‌بینی شده، قابل پرداخت است تبصره «۱» - مستخدمان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نباشند یا همسر آنان معلول و از کار افتاده باشد و خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان هستند، از کمک هزینه عائله‌مندی بهره‌مند می‌شوند و ...
۲	قانون افزایش مستمری والدین شهدا	۱۳۷۵/۸/۳۰	دولت موظف شده است، مستمری والدین یک شهید تحت پوشش بنیاد شهید انقلاب اسلامی را از تاریخ ۱۳۷۵/۷/۱۱ معادل حداقل حقوق کارکنان دولت پرداخت کند (با توجه به قانون بودجه ۱۳۷۵)
۳	قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده‌های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودالانهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده‌اند مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	۱۳۷۵/۹/۲۱	هرگونه دریافتی مشمولین این قانون با رعایت شرایط ذیل بلامانع است دریافت حقوق از بابت استخدام (رسمی یا غیررسمی)، حقوق بازنشستگی، وظیفه مستمری (به سبب قانون دیگر) و ازدواج همسران شهدا موجب قطع حقوق و دریافتی‌های موضوع تبصره نخواهد بود
۴	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۲) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۵/۹/۲۸	تبصره - کمیسیونی جهت رسیدگی به مسائل مربوط به زنان، جوانان و خانواده تحت عنوان کمیسیون امور زنان، جوانان و خانواده به کمیسیون‌های فوق اضافه می‌شود
۵	قانون الحاق یک تبصره به قانون راجع به خدمت نیمه‌وقت بانوان	۱۳۷۶/۲/۱۰	در صورت تقاضای بانوان کارمند رسمی و ثابت و موافقت بالاترین مقام مسئول، می‌توانند به‌جای نیمه‌وقت، ساعات خدمت آنان را به سه چهارم ساعات کار مقرر تقلیل دهند
۶	قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار	۱۳۷۶/۳/۲۱	تبصره «۴» - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موظف است با استفاده از

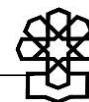
ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب	توضیحات
			امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استان‌ها و شهرستان‌ها متناسب با فرصت‌های شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای بانوان را فراهم نماید
۷	قانون اصلاح قانون پرداخت کمک هزینه مسکن و کمک هزینه تحصیلی به فرزندان مأموران ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی در خارج از کشور	۱۳۷۶/۴/۱۸	در صورتی که در کشور متوقف فیه مدرسه ایرانی وجود نداشته باشد، هزینه تحصیلی (شامل شهریه و بهای کتاب) فرزندان این مأموران که به مأموریت ثابت خارج از کشور اعزام می‌شوند، در مدت تحصیل، حداکثر تا پایان تحصیلات دوره دبیرستان یا معادل آن، از محل اعتبارات دستگاه‌های مربوط پرداخت می‌شود
۸	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی در خصوص مهریه	۱۳۷۶/۵/۸	مهریه به نرخ روز
۹	قانون واگذاری قیمومیت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیم توسط دادگاه صالح	۱۳۷۶/۵/۸	در کلیه مواردی که سازمان بهزیستی کشور متکفل امور فرد محجوری می‌شود که محتاج نصب قیم باشد، مکلف است جهت نصب قیم موضوع را به مراجع قضایی مربوطه اعلام نماید
۱۰	قانون اختصاص تعدادی از دادگاه‌های موجود به دادگاه‌های موضوع اصل بیست‌ویکم قانون اساسی (دادگاه خانواده)	۱۳۷۶/۵/۱۹	– رئیس قوه قضائیه مکلف است، ظرف مدت سه ماه در حوزه‌های قضایی شهرستان‌ها به تناسب جمعیت آن حوزه حداقل یک شعبه از شعب دادگاه‌های عمومی را برای رسیدگی به دعاوی خانواده اختصاص دهد
۱۱	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴	۱۳۷۶/۷/۹	زنان کارگر با داشتن (۲۰) سال سابقه کار و (۴۲) سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با (۲۰) روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند
۱۲	قانون اصلاح ماده (۱۱۷۳) قانون مدنی	۱۳۷۶/۸/۱۴	در مورد انحطاط اخلاقی پدر یا مادری که طفل تحت حضانت اوست
۱۳	قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش	۱۳۷۶/۸/۲۸	گواهی صادره از مراجع قضایی در خصوص عدم امکان سازش بین زن و شوهر، چنانچه ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ به دفتر ثبت طلاق تسلیم نشود، از اعتبار ساقط خواهد بود

ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب	توضیحات
۱۴	قانون اصلاح قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت	۱۳۷۶/۹/۳۰	- کمک هزینه ازدواج، در مورد ازدواج دائم مستخدم شاغل یا فرزند وی فقط یک بار حسب مورد - کمک هزینه در مورد فوت مستخدم شاغل، بازنشسته و افراد تحت تکفل وی
۱۵	قانون اصلاح تبصره «۱» قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده‌های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودالائمه‌های انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند مصوب ۱۳۷۶	۱۳۷۶/۱۰/۳	منظور از خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودالائمه‌های انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، از لحاظ این قانون (فرزند، همسر، پدر، مادر، برادر و خواهر آنان) که به ترتیب از مزایای این قانون استفاده خواهند کرد
۱۶	قانون تأمین اعتبار احداث، تکمیل، توسعه و تجهیز اماکن ورزشی	۱۳۷۶/۱۲/۲۷	درآمد حاصله از محل فروش سیگار به موارد ذیل اختصاص یابد: - دو و نیم درصد (۲/۵٪) برای فعالیتهای ورزشی بانوان، (جاری) - دوازده درصد (۱۲٪) برای توسعه فضاهای ورزشی بانوان، (عمرانی)
۱۷	قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور	۱۳۷۷/۲/۹	پنج درصد (۵٪) ظرفیت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به فرزندان و همسران شهدا و جانبازان بالای (۵۰٪) و همسران آزادگان با سنوات ۴ سال به بالا اختصاص می‌یابد
۱۸	قانون اصلاح قانون فصل سوم قانون گذرنامه	۱۳۷۷/۲/۳۰	برای تمام فرزندان ذکور کمتر از ۱۸ سال مشمولین این ماده و فرزندان اناث آنان تا هنگام ازدواج در صورتی که همراه دارند گذرنامه باشند، گذرنامه سیاسی صادر می‌شود
۱۹	قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی	۱۳۷۷/۳/۶	فصل دوم - اهداف و وظایف - در قبال خانواده‌های شاهد امور معیشتی و رفاهی - تلاش در جهت خودتکایی اقتصادی و تأمین اجتماعی و رفاهی خانواده‌های شاهد
۲۰	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۶) قانون مطبوعات	۱۳۷۷/۵/۲۵	استفاده ابزاری از افراد (اعم از زن و مرد) در تصاویر و محتوی، تحقیر و توهین به جنس زن، تبلیغ تشریفات و تجملات نامشروع و غیرقانونی
۲۱	قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	۱۳۷۷/۶/۱۱	ترکیب شورای عالی اشتغال به شرح زیر است:

ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب	توضیحات
			«۱۶» - مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رأی به‌عنوان ناظر ماده (۳) - شورای عالی اشتغال انجام وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود: برنامه‌ریزی و تعیین راهکارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در روستاها، شهرهای کوچک و برای گروه‌های خاص (معلولین - زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه و ...
۲۲	قانون اصلاح قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده‌های شهدا، معلولان، اسرا، مفقودالائرها از خدمت نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶	۱۳۷۷/۷/۱۲	مشمولانی که پدر یا مادر یا فرزند یا برادر یا خواهر آنان در راه به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و استمرار آن، شهید یا جانباز یا اسیر یا مفقودالائرها شده یا بشوند و مراتب مورد تأیید نهادهای ذیربط باشد، با رعایت تبصره‌های ذیل این ماده واحده از انجام خدمت نظام وظیفه عمومی معاف دائم خواهند بود
۲۳	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	۱۳۷۷/۸/۲۰	در اجرای ماده (۳) قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴/۷/۹، این وزارتخانه موظف است به‌منظور انطباق امور درمانی، بهداشتی و آموزش پزشکی با موازین شرع مقدس اسلام، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی و تدوین آیین‌نامه اجرایی جهت علمی نمودن انطباق امور مذکور با موازین شرع مقدس را به انجام رساند
۲۴	قانون اصلاح ماده (۲۰) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۷ و تبصره آن	۱۳۷۷/۹/۴	«۵» - ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود: ماده (۷) - «فرزندان ذکور غیرشاغل تا سن ۲۰ سال تمام در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا پایان تحصیل حداکثر ۲۵ سال تمام و فرزندان اناث تحت تکفل چنانچه شوهر نداشته و شاغل نباشند می‌توانند زیر پوشش درمانی سازمان قرار گیرند»
۲۵	قانون اصلاح قوانین ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۷/۹/۲۵	نیروی انتظامی می‌تواند زنان را با حفظ موازین اسلامی در مشاغل مورد نیاز به‌صورت پرسنل انتظامی یا کارمند استخدام نماید

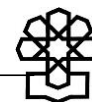
ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب	تاریخ تصویب	توضیحات
۲۶	قانون موافقتنامه معاضدت قضایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	۱۳۷۸/۹/۲۰	ماده (۲۴) - عقد نکاح ۱. هریک از اتباع طرفین از حیث شرایط عقد نکاح، تابع قانون دولت متبوع خود خواهند بود ۲. تشریفات قانونی راجع به ثبت واقعه ازدواج تابع قانون محلی است که در آنجا تنظیم می‌شود و ...
۲۷	قانون موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه جهت معاضدت در پرونده‌های مدنی و جزایی	۱۳۷۸/۹/۲۰	ماده (۲۶) - عقد نکاح ۱. شرایط عقد نکاح برای هرکدام از اشخاصی که ازدواج می‌کنند، توسط قوانین کشور متبوع خود تعیین می‌شود ۲. تشریفات قانونی عقد نکاح توسط قوانین طرف متعهده‌ای که این تشریفات در خاک آن صورت می‌گیرد، تعیین می‌شود و ...
۲۸	قانون تعمیم قوانین مربوط به همسران و فرزندان آزادگان	۱۳۷۸/۱۰/۲۱	به موجب این قانون همسرانی که بعد از اسارت با آزاده ازدواج کرده‌اند یا ازدواج می‌کنند و فرزندان متولد شده آنان بعد از اسارت، نیز مشمول مزایا و تسهیلات مقرر در قوانین و مقررات مربوطه به همسران و فرزندان آزادگان خواهند بود
۲۹	قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب	۱۳۷۹/۱/۲۸	ماده (۲۳۰) - در دعاوی مدنی (حقوقی) تعداد و جنسیت گواه، همچنین ترکیب گواهان با سوگند ذکر شده است و ...
۳۰	قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان		اصلاح مواد راجع به: - حقوق بازنشستگی یا حقوق وظیفه یا مستمری یا باز خرید خدمت - کمک هزینه عائله‌مندی کارکنان دولت و ...
۳۱	قانون اصلاح ماده (۱۱۸۴) قانون مدنی	۱۳۷۹/۳/۴	هرگاه ولی قهری طفل، رعایت غبطه صغیر را نکند و مرتکب اقداماتی شود که موجب ضرر مولی علیه شود، به تقاضای یکی از اقارب وی یا به درخواست رئیس حوزه قضایی پس از اثبات، دادگاه، ولی مذکور را عزل و از تصرف در اموال صغیر منع و برای اداره امور مالی طفل فرد صالحی را به‌عنوان قیم تعیین می‌کند

جدول ۶. دوره ششم مجلس شورای اسلامی

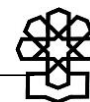
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	قانون الحاق ماده (۷) و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره‌ای قضات	۱۳۷۹/۱۲/۱۰	در این قانون، بانوان متأهل دارنده پایه قضایی می‌توانند در محل اقامت دائمی همسرانشان به خدمت اشتغال یابند
۲	قانون اصلاح ماده (۳) قانون اعزام دانشجویان به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴	۱۳۷۹/۱۲/۱۷	شرط تأهل که در قانون، مانع اعزام دختران به خارج از کشور بود، حذف شد. در قانون جدید اعزام به استناد قانون گذرنامه و رعایت ماده (۱۸) آن انجام می‌شود
۳	قانون الزام بانک‌ها به پرداخت تسهیلات به وراثت جانبازان و آزادگان متوفی	۱۳۸۰/۱/۲۲	در این قانون نظام بانکی ملزم شده است تسهیلات بانکی جانبازان و آزادگان را در صورت فوت آنها، به همسرانشان یا به قیم قانونی فرزندان اعطا کند
۴	قانون استفساریه قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقودالائمه‌های انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده‌اند (مصوب ۱۳۷۵/۹/۷)	۱۳۸۰/۱/۲۹	سؤال این است که آیا همسران شهدایی که قبل از تصویب قانون مورد نظر، مبادرت به ازدواج کرده‌اند، شامل این قانون می‌شوند یا خیر؟ پاسخ این است که بله، مشمول مزایای مقرر می‌شوند
۵	قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	۱۳۸۰/۱/۲۹	در این قانون، مستخدمان زن شاغل، بازنشسته و وظیفه‌بگیر که متکفل مخارج فرزندان خود هستند، از کمک هزینه عائله‌مندی بهره‌مند می‌شوند، در صورت ازدواج مجدد زن، اگر دادگاه حکم حضانت را به مادر بدهد، در خصوص فرزندان کمک هزینه عائله‌مندی دریافت خواهد کرد
۶	قانون اصلاح ماده (۵۸) قانون استخدامی وزارت اطلاعات و الحاق دو تبصره به آن	۱۳۸۰/۱/۲۹	در این قانون مستخدمان زن با ۴۵ سال سن یا ۲۰ سال سابقه خدمت بازنشسته می‌شوند
۷	قانون تسهیلات استخدامی ویژه فرزندان شاهد	۱۳۸۰/۳/۳۰	در این قانون، مراکز متعددی که به نحوی از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند، ملزم شده‌اند که نسبت به استخدام فرزندان شاهد که بیکار و واجد شرایط هستند، اقدام کنند
۸	قانون پذیرش صلاحیه کنوانسیون حقوق کودک	۱۳۸۰/۴/۱۹	به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود صلاحیه کنوانسیون حقوق کودک را بپذیرد و اسناد آن را تسلیم نماید
۹	لایحه تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن	۱۳۸۰/۸/۲۳	اشخاصی که کودکان را به کارهای موضوع ماده (۳) کنوانسیون بگمارند، مشمول مجازات‌های ماده (۱۷۲) قانون کار می‌باشند و

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			پروانه کار آنها توسط دستگاه ذیربط به‌طور موقت لغو خواهد شد
۱۰	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۱۳۸۰/۱۲/۸	تبصره «۳» - کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد برای بازنشستگان کشوری و لشکری ماده (۲۶) قانون تنظیم سازمان بهزیستی کشور موظف است پس از بررسی‌های کارشناسی برای متقاضیان فعالیت در امور زیر پروانه فعالیت صادر نماید: ۱. تأسیس مهدهای کودک ۲. تأسیس مراکز نگهداری شبانه‌روزی کودکان بی‌سرپرست و خیابانی ۳. تأسیس خانه سلامت دختران و زنان ماده (۹۸) در قانون بودجه سال ۱۳۸۰ - تبصره «۳۲» بند «ه» معافیت زنان از پرداخت نیم عشر مالیات بر مهریه لحاظ شده است
۱۱	قانون الحاق تبصره «۳» به ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	۱۳۸۰/۱۲/۲۸	در این قانون مرخصی زایمان برای وضع حمل دوقلو، پنج ماه و برای سه قلو و بیشتر یک سال مرخصی با استفاده از حقوق و فوق‌العاده‌های مربوطه تعیین شده است
۱۲	قانون اصلاح ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی موضوع ماده (۲۴) قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰	۱۳۸۱/۴/۱	در این قانون در عقد نکاح سن سیزده سال برای دختر و پانزده سال برای پسر در نظر گرفته شده است. قبل از این سن، اجازه ولی به شرط رعایت مصلحت و با تشخیص دادگاه صالح معتبر است
۱۳	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی	۱۳۸۱/۴/۲۹	در این قانون مصادیق عسر و حرج در پنج بند آمده است و در صورت احراز دادگاه، حکم طلاق صادر می‌شود: ترک زندگی خانوادگی توسط مرد به مدت شش ماه متوالی یا نه ماه متناوب بدون عذر موجه، اعتیاد زوج، محکومیت قطعی زوج به حبس پنج سال یا بیشتر، ضرب و شتم یا سوءرفتار زوج، ابتلا به بیماری‌های صعب‌العلاج روانی یا ساری
۱۴	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش	۱۳۸۱/۸/۲۳	ماده (۴) - اصلاح ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش، تعداد اعضای رسمی یا پیوسته شورا بند «۱۲» - سه نفر مطلع و صاحب‌نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی و علوم انسانی به انتخاب شورای رؤسای

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			فرهنگستان‌های کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود) بند «۱۳» - سه نفر از اعضای هیئت علمی گروه‌های تخصصی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها در رشته‌های مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزیر آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود) بند «۱۴» - سه نفر صاحب‌نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود)
۱۵	قانون اصلاح موادی از قانون مدنی	۱۳۸۱/۹/۴	در ماده (۱۱۰۷)، نفقه توسعه یافته و شامل هزینه‌های درمانی و بهداشتی شده است. در ماده (۱۱۱۰) نفقه ایام عده وفات برای زن از طریق اقارب پرداخت می‌شود. در ماده (۱۱۳۳) که اختیار مطلق طلاق در دست مرد بود، زن نیز مانند مرد می‌تواند با رعایت شرایط به دادگاه مراجعه کند و تقاضای طلاق کند. این ماده از نظر شکلی تغییر کرده است
۱۶	قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	۱۳۸۱/۱۰/۱۱	در این قانون حمایت از افراد زیر سن ۱۸ سال و مجازات متخلفان مورد نظر است و هر نوع آزار کودکان و نوجوانان مستوجب تعزیر است
۱۷	قانون اصلاح قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت خطیر نمایندگی مصوب ۱۳۶۵	۱۳۸۱/۱۰/۷	هرگاه نماینده‌ای در دوران نمایندگی خود به درجه رفیع شهادت برسد یا در راه انجام وظیفه فوت کند، یا معلول شود، مقرری ماهیانه‌ای برابر با حقوق مبنا و افزایش سنوتی او است به‌عنوان حقوق وظیفه به عائله تحت تکفل قانونی وی یا خود نماینده حسب مورد پرداخت می‌شود
۱۸	قانون موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس	۱۳۸۲/۳/۷	این لایحه در راستای تلاش‌های دو کشور ایران و تونس در خصوص ارتقای سطح روابط دوجانبه و تأکید بر پیوند دوستی و با توجه به اهمیت نقش زنان و خانواده به‌صورت موافقتنامه تهیه شده است
۱۹	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور	۱۳۸۲/۵/۸	به موجب این قانون کلیه مراکز تخصصی درمان ناباروری ذیصلاح مجاز خواهند بود با رعایت ضوابط شرعی شرایط مندرج در این قانون، نسبت به انتقال جنین‌های حاصله از تلقیح خارج از رحم، زوج‌های قانونی و شرعی پس از

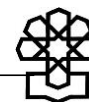
ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			موافقت کتبی زوجین صاحب جنین، به رحم زنانی که پس از ازدواج و انجام اقدامات پزشکی ناباروری آنها (هر یک به تنهایی یا هردو) به اثبات رسیده، اقدام نمایند
۲۰	قانون اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴	۱۳۸۲/۹/۸	در این قانون سن حضانت فرزند (برای دختر و پسر) توسط مادر ۷ سال در نظر گرفته شده است
۲۱	قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۲/۱۱/۷	ماده (۲۰) - نیروی انتظامی می‌تواند زنان را با حفظ موازین اسلامی در مشاغلی که مستلزم به‌کارگیری زنان است، به‌صورت کارکنان انتظامی یا کارمند استخدام نماید
۲۲	قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	۱۳۸۳/۲/۱۶	ماده (۶) - تبصره: همسرانی که زن ناتوان و معلول خود را سرپرستی می‌کنند، مادامی که سرپرستی همسر ناتوان و معلول را برعهده داشته باشند، از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می‌شوند
۲۳	قانون اصلاح مواد (۱۶۸) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران (۱۸۶) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و (۱۷۹) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۳/۶	به وراثت کلیه پرسنل اعم از شاغل، بازنشسته و وظیفه، جانباز، معلول که شهید یا فوت می‌شوند، معادل مبلغ پیش‌بینی شده در قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت هزینه کفن و دفن پرداخت می‌شود
۲۴	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	۱۳۸۳/۳/۹	شرایط و مفاد این قانون برای اموری مانند (در راه ماندگی، بی‌سرپرستی و آسیب‌های اجتماعی، حمایت از مادران به‌خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند، حمایت از کودکان و زنان بی‌سرپرست ...) است

جدول ۷. دوره هفتم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۱	قانون مبارزه با قاچاق انسان	۱۳۸۳/۴/۲۸	این قانون، قاچاق انسان و به خصوص قاچاق زنان و کودکان را شامل می‌شود
۲	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۶۰) اصلاحی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۱۰/۲	تا مبلغ ارزی معادل ۲ هزار و ۶۶۶ میلیارد و ۸۶۰ میلیون ریال به منظور افزایش مستمری معیشت ماهیانه خانوارهای تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی در شش ماهه دوم سال ۱۳۸۳ در اجرای موازین ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست مصوب ۱۳۷۴ هیئت وزیران است
۳	قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	۱۳۸۴/۳/۴	این استفساریه، ملاک محاسبه مهریه به نرخ روز را زمان اجرای حکم قطعی و لازم الاجرا دانسته است
۴	قانون سقط درمانی	۱۳۸۴/۳/۲۵	سقط درمانی با تشخیص سه پزشک متخصص و تأیید پزشکی قانونی مبنی بر بیماری جنین که پس از ولادت به علت عقب ماندگی یا ناقص الخلقه بودن، موجب حرج مادر است یا بیماری مادر که با تهدید جانی مادر توأم باشد، قبل از حلول روح (چهار ماه) با رضایت زن مجاز است
۵	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۹۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۴/۸/۱۱	تا زمان تدوین و اجرای سند راهبردی خدمات‌رسانی به ایثارگران (خانواده معظم شهدا، جانبازان، آزادگان) دولت موظف است کماکان قانون مربوط به سال ۱۳۸۳ را اجرا نماید
۶	قانون تسهیلات ازدواج جوانان	۱۳۸۴/۱۰/۷	این قانون دارای ۱۳ ماده است از جمله: ماده (۱) - به منظور توانمندسازی جوانان برای تشکیل خانواده، دولت مکلف است صندوق اندوخته ازدواج جوانان را ایجاد نماید
۷	قانون اصلاح قانون افزایش مستمری والدین شهدا	۱۳۸۴/۱۱/۱۲	براساس این اصلاحیه، دولت موظف شده است؛ مستمری والدین یک شهید را که تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران است، معادل حداقل حقوق کارکنان دولت پرداخت کند
۸	قانون تعیین تکلیف فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی که در ایران متولد شده یا حداکثر تا یک سال پس از تصویب این قانون در ایران	۱۳۸۵/۷/۱۲	فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی که در ایران متولد شده یا حداکثر تا یک سال پس از تصویب این قانون در ایران

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			متولد می‌شوند، بعد از رسیدن به سن هیجده سال تمام، می‌توانند تقاضای تابعیت ایرانی کنند
۹	قانون اصلاح ماده (۹) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، خانوارها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹	۱۳۸۵/۹/۸	مستخدمان موضوع این قانون که مأمور یا منتقل شده یا بشوند، در صورتی که بازنشسته یا از کارافتاده یا فوت شده یا بشوند، معادل تمام حقوق و مزایای مستمر دریافتی آنان که بابت آن کسور بازنشستگی پرداخت نموده‌اند، در دو سال آخر خدمت، مشروط بر اینکه از حداکثر حقوق موضوع لایحه قانونی مربوط به حداکثر و حداقل حقوق مستخدمین شاغل و بازنشسته و آماده به خدمت مصوب ۱۳۵۸ همان سال بازنشستگی و از کارافتادگی و فوت تجاوز نکند، مبنای حقوق بازنشستگی یا وظیفه خواهد بود
۱۰	قانون ساماندهی مد و لباس	۱۳۸۵/۱۰/۲۰	به منظور حفظ و تقویت فرهنگ و هویت ایرانی-اسلامی، ارج نهادن، تثبیت و ترویج الگوهای پوشش ملی، هدایت بازار تولید و عرضه البسه و پوشاک بر اساس طرح‌ها و الگوهای داخلی، پرهیز از انتخاب و مصرف الگوهای بیگانه و غیرمأنوس با فرهنگ و هویت ایرانی، این قانون به تصویب رسید
۱۱	قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی	۱۳۸۵/۱۱/۱۸	این منشور با الهام از شریعت جامع اسلام و نظام حقوقی آن و با تکیه بر شناخت و ایمان به خداوند متعال و با هدف تبیین نظام‌مند حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های حقوق فردی، اجتماعی و خانوادگی تدوین شده است
۱۲	قانون اصلاح ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادران در دوران شیردهی مصوب ۱۳۷۴	۱۳۸۶/۴/۱۱	بنابر مصوبه مجلس شورای اسلامی به تاریخ ۱۳۸۶/۴/۱۳ مرخصی زایمان تا سه فرزند از ۴ ماه به ۶ ماه افزایش یافت. همچنین مرخصی ساعتی (بدون کسر از مرخصی استحقاقی) به ۲۴ ماه افزایش یافته است
۱۳	قانون اعاده بودجه خدماتی زنان سرپرست خانوار و معلولان به بهزیستی کشور	۱۳۸۶/۴/۱۳	بر اساس ماده واحده این قانون بند «ظ» تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور حذف شد در این بند مقرر شده بود به منظور بهبود خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
			ساماندهی تمرکز خدمات قابل ارائه به آنان، خدمات حمایتی به محرومین و اقشار نیازمند توسط کمیته امداد امام خمینی(ره) و خدمات پیشگیری و توانبخشی توسط سازمان بهزیستی انجام شود
۱۴	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در خصوص فروش، فحشا و هرزه‌نگاری کودکان(مصوب ۱۳۷۹/۳/۴ برابر با ۲۵ مه ۲۰۰۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد)	۱۳۸۶/۵/۱۷	در تدوین این کنوانسیون تلاش شده تا اقدامات کشورها به منظور تضمین حمایت از کودک در برابر فروش، فحشا و هرزه‌نگاری کودکان تقویت و توسعه یابد. تنظیم‌کنندگان این پروتکل با ابراز نگرانی عمیق از توریسم جنسی گسترده که به ویژه کودکان را هدف قرار داده است، امیدوارند تا با پیگیری روند این حرکت بتوانند در برابر هر نوع سوءاستفاده جنسی کودکان مقاومت کنند
۱۵	قانون اصلاح بند «ک» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	۱۳۸۶/۶/۱۰	در راستای اجرای قانون تسهیل ازدواج جوانان مبلغ ۴ هزار و ۷۵۰ میلیارد ریال اعتبار منظور شده قانون به منظور پرداخت تسهیلات در امر اشتغال ازدواج و مسکن جوانان اختصاص می‌یابد
۱۶	قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	۱۳۸۶/۶/۱۲	حداقل سنوات قابل قبول برای بانوان شاغل ۲۰ سال و حداکثر سنوات ارفاقی ۵ سال است
۱۷	قانون اصلاح بند «م» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	۱۳۸۶/۹/۱۰	این قانون در مورد تصادفات غیر عمدی که به تبع آن مشکلاتی برای خانواده قربانیان این تصادفات که نان‌آور خود را از دست داده و همچنین خانواده زندانیان غیر مقصر است
۱۸	قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز می‌کنند	۱۳۸۶/۱۰/۱۹	تبصره «۵» ماده (۳) این قانون، آثار سمعی و بصری «مستهجن» را چنین تعریف می‌نماید: آثاری که محتوای آنها نمایش برهنگی زن و مرد یا اندام تناسلی یا نمایش آمیزش جنسی باشد و ...
۱۹	قانون اصلاح تبصره «۳» بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶	۱۳۸۶/۱۱/۲۰	به بازماندگان بیمه شده متوفی که بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند به نسبت سنوات پرداخت، حق بیمه مستمری پرداخت می‌شود. همچنین بیمه شده متوفی که سنوات او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازای هر سال فرامت مقطوعی، معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی به طور یکجا پرداخت می‌شود

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب	توضیحات
۲۰	قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی	اصل نود و چهارم قانون اساسی	حقوق وظیفه مادران متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی اعم از سازمان تأمین اجتماعی و دیگر صندوق‌های بازنشستگی با رعایت شرایط قانونی مربوط و همانند مردان مشمول در خصوص فرزندان نشان برقرار می‌شود

ب) بخش رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

از ابتدای شروع به کار مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۵۸ طرح‌ها و لوایح مختلفی در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی، مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است که در گزارش حاضر قصد داریم فعالیت‌های مجلس را از این منظر مورد بررسی قرار دهیم.

سیمای کلی قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود مصوبات مجلس طی دوره ۳۳ ساله ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۱ در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) آمده است. به‌طور کلی در این عرصه از مجموع ۵۴۹۲ طرح و لایحه ارائه شده ۲۶۵۹ فقره به قانون تبدیل شده است که از این تعداد ۲۱۴ قانون در حیطه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) وضع گردید.

جدول ۸. مصوبات مجالس اول تا هشتم

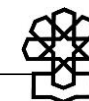
موضوع	دوره	اول	دوم	رشد	سوم	رشد	چهارم	رشد	پنجم	رشد	ششم	رشد	هفتم	رشد	هشتم	رشد	جمع
کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده	۸۰۴	۵۶۶	-۲۹/۶	۵۹۳	۴/۸	۶۲۶	۵/۶	۶۰۶	-۳/۱	۸۱۶	۳۴/۷	۸۲۶	۱/۲	۶۵۵	-۲۰/۷	۵۴۹۲	
مجموع قوانین	۳۷۰	۳۱۶	-۱۴/۶	۲۵۶	-۱۹	۳۴۲	۳۳/۶	۳۵۹	۸/۳	۳۹۶	۱۰/۳	۳۳۳	-۱۵/۹	۲۸۷	-۱۳/۸	۲۶۵۹	
لوایح مصوب	۲۷۹	۲۲۹	-۱۷/۹	۱۳۶	-۴۰/۶	۲۲۹	۶۸/۴	۲۴۸	-۵/۸	۳۰۸	۲۴/۲	۲۳۶	-۲۳/۴	۱۸۹	-۱۹/۹	۱۸۵۴	
طرح‌های مصوب	۹۱	۸۷	-۴/۴	۱۲۰	۳۷/۹	۱۱۳	-۵/۸	۱۱۱	-۱/۸	۸۸	-۲۰/۷	۹۷	۱۰/۲	۹۸	۱/۰۳	۸۰۵	
مصوبات حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)	۲۹	۳۲	۱۰/۳	۲۶	-۱۸/۸	۲۴	-۷/۷	۲۵	۴/۲	۲۰	-۲۰	۳۱	۵۵	۲۷	-۱۲/۹	۲۱۴	

مجلس اول

در جدول ۹ نمایی از وضعیت طرح‌ها و لوایح مصوب و کیفیت و کمیت این قوانین از حیث تعداد، نوع پیشنهاد، یک‌شوری یا دوشوری بودن، یک‌فوریتی یا دوفوریتی و بیشتر بودن، کمیسیون مرتبط، شاخص‌ها و نسبت‌های مصوبات نسبت به کل طرح‌ها و لوایح و غیره در قالب جداولی ارائه می‌گردد.

جدول ۹. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره اول مجلس شورای اسلامی

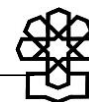
تعداد	عنوان
۳۷۰	کل قوانین مصوب
۲۹	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۷۹	کل لوایح مصوب
۲۳	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۹۱	کل طرح‌های مصوب
۶	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۸۰۴	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۱۰. مصوبات دوره اول مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون
۱	قانون انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی	طرح	-	-	√	-	۲	-
۲	قانون راجع به حداکثر حقوق بازنشستگی	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری
۳	قانون تنظیم هزینه‌های درمانی و بهداشتی	طرح	√	√	√	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی
۴	قانون الحاق یک تبصره به بند «۲» لایحه تأمین منافع کارگران مشمول قانون سهمیه کردن در منافع کارگاه‌های صنعتی و تولیدی مصوب ۱۳۴۱ و لغو قوانین سابق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره راجع به لغو بند «۳» لایحه تأمین منافع کارگران مشمول قانون سهمیه کردن در منافع کارگاه‌ها	لایحه	√	-	√	-	۱	کار و امور اداری
۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۰	لایحه	√	-	√	-	۱	امور برنامه و بودجه
۶	قانون راجع به اصلاح ماده (۱۳) اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش و ژاندارمری و شهرداری مصوب تیرماه ۱۳۵۳	لایحه اصل ۸۵	-	-	√	-	-	مشترک امور دفاعی و امور اقتصادی
۷	قانون راجع به اجازه پرداخت حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان دولت که به اسارت رژیم مزدور عراق درآمده و یا در مناطق اشغالی و جنگی باقی مانده‌اند به عائله تحت تکفل آنان	لایحه	√	-	√	-	-	کار و امور اداری
۸	قانون راجع به اعاده به خدمت کارکنان بازنشسته دولت	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی
۹	قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۶۱	لایحه	√	-	√	-	-	امور برنامه و بودجه
۱۱	قانون راجع به تعیین حداکثر حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت و مشمولین صندوق تأمین اجتماعی	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری
۱۲	قانون راجع به الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی
۱۳	قانون منع دریافت خسارات و جرائم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی	طرح	-	-	√	-	۲	-
۱۴	قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند	طرح	√	-	√	-	۱	کار و امور اداری
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۲	لایحه	√	-	√	-	-	امور برنامه و بودجه

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون
۱۶	قانون راجع به بازنشستگی و وظیفه شانزده نفر از کارکنان شهرداری‌ها که از حقوق بازنشستگی و وظیفه استفاده نمی‌کنند	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری
۱۷	قانون راجع به حقوق اعضای رسمی هیئت علمی، مربی لیسانس، مربی، استادیار، دانشیار دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی و وزارتخانه‌ها که بازنشسته موظف و فوت شده یا بشوند	لایحه	√	√	√	-	-	آموزش، فرهنگ و تحقیقات
۱۸	قانون راجع به الحاق یک تبصره به‌عنوان تبصره «۳» به قانون منع دریافت خسارات و جرائم و بهره‌مند در قانون تأمین اجتماعی	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداری و بهزیستی
۱۹	قانون انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند و تبدیل وضع خدمتی می‌یابند	لایحه اصل ۸۵	-	-	√	-	-	مشترک کار و امور اداری و صنایع و معادن
۲۰	قانون ایجاد و نگهداری صندوق بازنشستگی کادر انتظامی سازمان پلیس قضایی	لایحه	√	√	√	-	-	امور اقتصاد و دارایی
۲۱	قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	طرح	√	√	√	-	-	امور بهداری و بهزیستی
۲۲	قانون راجع به خدمت نیمه‌وقت بانوان	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری
۲۳	قانون راجع به افزایش مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداری و بهزیستی
۲۴	قانون الزام دولت جهت بازسازی و احیای مناطق روستایی کشور به‌وسیله ایجاد خدمات و امکانات رفاهی، صنعتی، فرهنگی و بهداشتی	طرح	√	√	√	-	-	امور اقتصادی و دارایی
۲۵	قانون متمم بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	امور برنامه و بودجه
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	امور برنامه و بودجه
۲۷	تفسیر قانونی راجع به قانون حداکثر حقوق بازنشستگی مصوب ۱۳۵۹/۱۱/۲۶ و قانون تعیین حداکثر حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت و مشمولین صندوق تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰	لایحه	√	-	√	-	-	کار و امور اداری
۲۸	قانون الحاق ۲ بند به ماده (۳۹) قانون استخدام کشوری (فوق‌العاده سختی شرایط محیط و نوبت کاری)	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری
۲۹	تفسیر قانونی ماده (۱۳) اساسنامه تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران و همافران و کارمندان ارتش و ژاندارمری و شهربانی مصوب ۱۳۵۳	لایحه	√	-	√	-	-	امور دفاعی

جدول ۱۱. مصوبات دوره اول مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

نام کمیسیون	طرح	لایحه
امور اقتصادی و دارایی	۱	۱
امور برنامه و بودجه	-	۵
امور بهداری و بهزیستی	۲	۵
امور دفاعی	-	۱
آموزش، فرهنگ و تحقیقات	-	۱
کار و امور اداری	۱	۸
مشترک امور دفاعی و امور اقتصادی	-	۱
مشترک کار و امور اداری و صنایع و معادن	-	۱
نامشخص	۲	-
جمع	۶	۲۳

جدول ۱۲. مصوبات دوره اول مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۸	۶۲/۰۷
بیمه‌های سلامت	۲	۶/۱
رفاه	۴	۱۳/۸۰
سایر (بودجه و...)	۵	۱۷/۲۴
جمع	۲۹	۱۰۰

جدول ۱۳. شاخص‌های مربوط به دوره اول مجلس

شاخص	میزان (درصد)
نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب	۷/۸۴
نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب	۸/۲۱
نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب	۶/۶
نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده	۴۶/۰۲
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)	۲۶/۱
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)	۳۲/۱

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

در اولین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۲۹ طرح و لایحه در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تصویب رسید. سهم بیمه‌های اجتماعی از این تعداد مصوبه ۱۸ طرح و لایحه (۶۲/۰۷ درصد)، بیمه‌های درمان ۲ طرح و لایحه (۶/۱ درصد)، موضوعات مرتبط با رفاه ۴ طرح و لایحه (۱۳/۸۰ درصد) و سایر موارد مانند قوانین بودجه و غیره ۵ طرح و لایحه مصوب (۱۷/۲۵ درصد) بوده است.

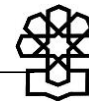
از بین هفت کمیسیونی که طرح‌ها و لوایح حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) را در دوره

اول مجلس مورد بررسی قرار دادند بیشترین طرح و لایحه مصوب مربوط به کمیسیون کار و امور اداری است. این کمیسیون با بررسی و به تصویب رساندن ۹ طرح و لایحه از ۲۹ طرح و لایحه در جایگاه اول و امور بهداری و بهزیستی با ۷ طرح و لایحه در جایگاه دوم قرار دارد. کمترین طرح و لایحه در خصوص موضوع حاضر، در کمیسیون امور دفاعی و آموزش و تحقیقات هر کدام با یک طرح و لایحه بوده است.

مصوبات مورد بررسی به‌طور کلی شامل سه حوزه بیمه‌های اجتماعی، بیمه‌های سلامت و مباحث حوزه رفاه می‌باشند، البته لوایح مصوب پیرامون بودجه‌های سالیانه نیز مورد بررسی قرار گرفتند. به هر روی از میان موضوعات مورد بررسی حوزه بیمه‌های اجتماعی بیشترین سهم را از مصوبات قانونی به‌خود اختصاص داده است به‌گونه‌ای که ۶۲/۰۷ درصد از کل طرح‌ها و لوایح مصوب در این حوزه به تصویب رسیده است. این موضوع با توجه به تغییر نظام و رویکرد جدید به نظام تأمین اجتماعی و همچنین وقایعی مانند شهید شدن شمار زیادی در جریان انقلاب و جنگ و نیز کسانی که با نیروهای مسلح به هر نحو همکاری کرده بودند قابل تبیین است. در این دوره قوانینی جهت حمایت‌های بیمه‌ای از کسانی که به اسارت درآمدند و یا کشته و زخمی شده‌اند، در نظر گرفته شد.

همچنین در این دوره قوانینی مانند معافیت از پرداخت سهم حق بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند، قانونی در خصوص انتقال حق بیمه که تا آن زمان وجود نداشته و قوانین جدیدی در خصوص شرایط از کارافتادگی و حداکثر حقوق بازنشستگی و غیره به تصویب رسید. به نظر می‌رسد قوانینی از این قبیل بعدها توانست زمینه برهم زدن تعادل مالی صندوق‌های بازنشستگی را فراهم کند. به‌طور کلی به‌نظر می‌رسد سه قانون، انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی، معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند و قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست از مهمترین قوانین این دوره به‌شمار می‌روند. اگرچه همه قوانین ذکر شده به‌نوعی کاستی‌های قانونی را در نظر داشته‌اند.

همان‌گونه که قبلاً اشاره شد شرایط خاص به وجود آمده در این دوره و افزایش شمار کشته‌شدگان و مجروحین ناشی از جنگ ضرورت ایجاد یک سازمان مستقل را ایجاب کرد. بر همین مبنا قانون انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی به تصویب رسید تا این سازمان جدید بتواند خدمات مناسبی به مجروحین و نیز بازماندگان شهدا، اسرا، مفقودین و دیگر افرادی که به نحوی در جنگ صدمه دیده‌اند، ارائه دهد.

مجلس دوم

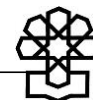
در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) در این دوره پرتنش تعداد ۳۲ طرح و لایحه شامل ۵ طرح و ۲۷ لایحه به تصویب رسید که معادل ۱۰/۱۲ درصد از کل طرح‌ها و لوایح مصوب آن دوره است.

جدول ۱۴. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره دوم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۳۱۶	کل قوانین مصوب
۳۲	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۲۹	کل لوایح مصوب
۲۷	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۸۷	کل طرح‌های مصوب
۵	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۵۶۶	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۱۵. مصوبات دوره دوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون انتقال حق بیمه سهم مستخدمین شاغل ارتش از سازمان تأمین اجتماعی به صندوق بازنشستگی ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۲	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تأمین درمان معلولین و افراد خانواده آنها و همچنین افراد خانواده شهدای انقلاب اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲۵	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۳	قانون راجع به معافیت کارکنان انجمن‌های بهداری از پرداخت مابه‌التفاوت دریافتی ناشی از تطبیق با آیین‌نامه استخدامی تأمین اجتماعی	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۴	قانون اصلاح تبصره «۲» ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وارث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۵	قانون اصلاح ماده (۱۰) قانون حقوق و مزایای پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	دفاع	
۶	قانون تعمیم قانون تأسیس سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران، همافران و کارمندان ارتش، ژاندارمری و شهرداری کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷ به عائله درجه یک دانشجویان، دانش‌آموزان و سایر محصلین مراکز آموزش کادر ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	دفاع	
۷	قانون تغییر سمت وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه به وزیر برنامه و بودجه و قرار گرفتن سازمان بهزیستی زیر نظر وزارت بهداری	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداری و بهزیستی	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۶۴	لایحه	√	-	√	-	-	امور برنامه و بودجه	
۹	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۲/۹/۱۰	لایحه	√	√	√	-	-	اداری و استخدامی	
۱۰	قانون بودجه ارزی سال ۱۳۶۴ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اداری	
۱۱	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	√	√	√	-	-	امور بهداری و بهزیستی	
۱۲	استفساریه قانونی تبصره «۳» قانون متمم بودجه سال ۱۳۶۲ (پرداخت عیدی)	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۱۳	استفساریه قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند	طرح	√	√	√	-	-	دیوان محاسبات و بودجه مجلس	
۱۴	قانون اصلاح تبصره «۸۵» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ کل کشور	طرح	√	-	√	-	۱	کار و امور اداری	

ردیف	ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون
۱۵	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کشور	لایحه	✓	✓	✓	-	-	کار و امور اداری	
۱۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۵ کل کشور	لایحه	✓	✓	✓	-	-	آموزش، فرهنگ و تحقیقات	
۱۷	قانون الغای تبصره «۳» ماده (۱۱) قانون تشکیل وزارت بهداشتی (بهبودی) مصوب سال ۱۳۵۵	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۸	قانون اصلاح تبصره «۱» ماده (۷۴) قانون استخدام کشوری و الحاق سه تبصره به آن	لایحه اصل ۸۵	-	-	✓	-	-	مشترک کار و امور اداری و صنایع و معادن	
۱۹	قانون نقل و انتقال حق بیمه یازنشستگی	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور دفاعی	
۲۰	قانون تفریح بودجه سال‌های پس از انقلاب	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور برنامه و بودجه	
۲۱	قانون تفکیک امور اداری و استخدامی از کمیسیون کار و امور اجتماعی و امور اداری و استخدامی	طرح	✓	✓	✓	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی	
۲۲	قانون تغییر وضعیت استخدامی کارگران معادن زغال‌سنگ مشمول قانون کار به آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد و انتقال حق بیمه آنان	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور بهداشتی و بهزیستی	
۲۳	قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴	طرح	✓	✓	✓	-	-	امور اقتصادی و دارایی	
۲۴	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۲۶) آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی (سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق)	لایحه	✓	-	✓	-	-	امور برنامه و بودجه	
۲۵	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۶۵ کل کشور	لایحه	✓	✓	✓	-	-	کار و امور اداری	
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۶ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	امور دفاعی	
۲۷	قانون بیمه بیکاری	لایحه	✓	✓	✓	-	-	کار و امور اجتماعی	
۲۸	قانون شمول مقررات مربوط به کارکنان دولت تابع قانون استخدام کشوری که در مناطق جنگی یا جبهه‌های جنگ تحمیلی خدمت می‌نمایند به کارکنان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های وابسته که مشمول قانون تأمین اجتماعی هستند	لایحه	✓	✓	✓	-	-	بهداری و بهزیستی	
۲۹	قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	امور برنامه و بودجه	
۳۰	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی	لایحه	✓	✓	✓	-	-	کار و امور اجتماعی	
۳۱	قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	✓	✓	✓	-	-	بهداری و بهزیستی	
۳۲	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده (۳۹) قانون استخدام کشوری	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور برنامه و بودجه	

جدول ۱۶. مصوبات دوره دوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

نام کمیسیون	طرح	لایحه
امور اداری و استخدامی	۰	۳
امور برنامه و بودجه	۱	۵
امور دفاعی	۰	۴
آموزش، فرهنگ و تحقیقات	۰	۱
کار و امور اجتماعی	۰	۲
کار و امور اداری	۱	۳
مشترک کار و امور اداری و صنایع و معادن	۰	۱
امور بهداشتی و بهزیستی	۱	۸
اقتصادی و دارایی	۱	۰
نامشخص	۱	۰
جمع	۵	۲۷

جدول ۱۷. مصوبات دوره دوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۶	۵۰
بیمه‌های سلامت	۱	۳/۱
رفاه	۵	۱۵/۶
سایر (بودجه و...)	۱۰	۳۱/۲
جمع	۳۲	۱۰۰

جدول ۱۸. شاخص‌های مربوط به دوره دوم مجلس

میزان (درصد)	شاخص (بازنشستگی و درمان)
۱۰/۱۲	نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب
۱۱/۸	نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب
۵/۷	نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب
۵۵/۸	نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده
۱۸/۵	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۳۸	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده در دوره دوم نسبت به دوره قبل رشد منفی (۴۲- درصد) داشته به گونه‌ای که شمار طرح‌ها و لوایح ارائه شده از ۸۰۴ به ۵۶۶ مورد کاهش یافته است. همچنین طرح‌ها و لوایح مصوب از تعداد ۳۷۰ به ۳۱۶ رسیده است که رشد منفی معادل ۱۷- درصد را نشان می‌دهد. درخصوص قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) باید اشاره کرد در این دوره نسبت به دوره اول شاهد رشد (۱۰/۳ درصد) هستیم، یعنی در دوره اول ۲۹ طرح و لایحه مصوب گردید و در دوره دوم ۳۲ طرح و لایحه که در ادامه دلایل افزایش این مسئله را بررسی می‌کنیم.

از میان سه حوزه مورد بررسی (رفاه، بیمه اجتماعی و بیمه‌های سلامت) بیمه‌های اجتماعی مانند دوره قبل همچنان بیشترین طرح و لایحه مصوب را به خود اختصاص داده است (۱۶ طرح و لایحه) و مباحث حوزه رفاه با ۵ طرح و لایحه و بیمه‌های سلامت با ۱ لایحه در رده‌های بعدی قرار دارند. از کمیسیون‌های مورد بررسی و مرتبط با بحث رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)، کمیسیون امور بهداشتی و بهزیستی با ۹ طرح و لایحه بیشترین طرح و لایحه را بررسی و به تصویب رسانده است و پس از آن کمیسیون برنامه و بودجه با ۶ طرح و لایحه و کمیسیون‌های کار و امور اداری و دفاع به‌طور مشترک با ۴ طرح و لایحه در رده‌های بعدی قرار دارند.

از جمله قوانین مهم این دوره می‌توان به قوانینی در خصوص نقل و انتقال حق بیمه بازنشستگی، بیمه بیکاری، بازنشستگی پیش از موعد، تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اشاره کرد. همچنین قوانینی در خصوص انتقال سوابق بیمه‌ای، خدمات درمانی و حقوق و مزایای نیروهای مسلح به تصویب رسید. در این دوره با توجه به وضع اقتصادی نامناسب کشور و پایین آمدن درآمدهای کشور و نیز مخارج بالای جنگ قوانین توسعه‌ای چندانی به تصویب نرسید و در مقابل قوانین بیشتر جنبه حمایتی داشته، در این خصوص به‌ویژه قوانینی جهت ارائه خدمات به نیروهای درگیر در جنگ مصوب گردید. عوامل یاد شده را می‌توان دلیل افزایش طرح‌ها و لوایح مصوب این دوره دانست.

مجلس سوم

در این دوره مجموعاً ۲۵۱ طرح و لایحه مصوب شد که از این شمار ۲۶ طرح و لایحه (حدود ۱۰/۳۵ درصد) در حوزه رفاه و بیمه‌هاست. با نگاه به قوانین این دوره مجلس می‌توان رویکرد ترمیمی به موضوعات اجتماعی را یافت، به‌گونه‌ای که به‌نظر می‌رسد دولت سعی در حمایت از اقشاری دارد که در طول سالیان گذشته از انقلاب دچار صدماتی شده‌اند. قوانینی چون قانون حقوق و مزایای ماهیانه مستمری‌بگیران شهدا و مفقودین...، قانون پرداخت غرامت دستمزد، نحوه بازنشستگی جانبازان، حقوق والدین شهدا و...، قانون پرداخت عیدی به مشمولان طرح شهید رجایی و ایجاد تسهیلاتی برای جانبازان، همگی نشان از حاکمیت این رویکرد دارد.

جدول ۱۹. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره سوم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۲۵۶	کل قوانین مصوب
۲۶	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۱۳۶	کل لوایح مصوب
۱۹	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۱۲۰	کل طرح‌های مصوب
۷	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۵۹۳	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۲۰. مصوبات دوره سوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبهان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون اجازه پرداخت حقوق و مزایای ماهیانه مستمری‌بگیران شهدا و مفقودین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به بنیاد شهید انقلاب اسلامی	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲	قانون پرداخت غرامت و دستمزد معادل آخرین مزد یا حقوق روزانه به بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مجروح شده یا می‌شوند	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۳	قانون الحاق یک تبصره به قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۴	قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور	لایحه	√	√	√	-	-	اداری و استخدامی	
۵	قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری‌بگیر شهدا، جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی	لایحه	√	√	√	-	-	اداری و استخدامی	
۶	قانون بودجه ۱۳۶۸ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	
۷	قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی	طرح	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۸	قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	دفاع	
۹	قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	لایحه	√	√	√	-	-	اداری و استخدامی	
۱۰	قانون پرداخت عیدی به مشمولان طرح شهید رجایی	طرح	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۱۱	قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	
۱۲	قانون اصلاح جدول ۶ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و الحاق دو تبصره به آن	طرح	√	√	√	-	-	برنامه و بودجه	
۱۳	قانون بیمه بیکاری	لایحه	-	-	√	-	۱	کار و امور اجتماعی	
۱۴	قانون کار	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اجتماعی	
۱۵	قانون متمم قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۱۶	قانون شمول مقررات قانون کار و حفاظت فنی و بهداشت کار در مورد کارکنان و اتباع خارجی نهادهای انقلاب و مؤسساتی که تولیدات غیرتسلیماتی دارند	طرح	√	√	√	-	-	کار و امور اجتماعی	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	
۱۸	قانون اجازه پرداخت عیدی به مشمولین طرح شهید رجایی	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۱۹	قانون اصلاح لایحه قانونی شمول مواد (۶۰-۷۰-۷۲-۷۳-۷۴-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳) قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ درباره کلیه بیمه شدگانی که در جریان انقلاب اسلامی دچار نقص عضو و از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه شهادت رسیده‌اند، مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۲۰	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	لایحه	√	-	√	-	-	اداری و استخدامی	
۲۱	قانون تمدید مهلت قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تأمین اجتماعی	طرح	√	√	√	-	-	کار و امور اجتماعی	
۲۲	قانون اصلاح بند «ب» تبصره ماده (۲) قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی	طرح	√	√	√	-	-	اداری و استخدامی	
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۱ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	
۲۴	قانون اصلاح قسمتی از بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۲	برنامه و بودجه	
۲۵	قانون مربوط به تعیین عیدی و پاداش سالیانه کارگران شاغل در کارگاه‌های مشمول قانون کار	لایحه	-	-	√	-	۲	-	
۲۶	قانون اصلاح نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	طرح	-	-	√	-	۲	-	

جدول ۲۱. مصوبات دوره سوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
امور اداری و استخدامی	۱	۴
امور برنامه و بودجه	۲	۶
امور دفاعی	۰	۱
کار و امور اجتماعی	۲	۲
امور بهداشتی و بهزیستی	۰	۴
نامشخص	۲	۲
جمع	۷	۱۹

جدول ۲۲. مصوبات دوره سوم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۱	۴۲/۳
بیمه‌های سلامت	۶	۲۳/۱
رفاه	۲	۷/۷
سایر (بودجه و...)	۷	۲۷
جمع	۲۶	۱۰۰

جدول ۲۳. شاخص‌های مربوط به دوره سوم مجلس

میزان (درصد)	شاخص
۱۰/۱	نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب
۱۴	نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب
۵/۸	نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب
۴۳/۱	نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده
۳۶/۸	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۰/۲	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

در بررسی دوره سوم مجلس شورای اسلامی باید گفت، بیمه‌های اجتماعی به نسبت سایر موارد مورد بررسی از قبیل بیمه‌های درمان و حوزه رفاه، طرح و لایحه بیشتری را به خود اختصاص داده است؛ این مسئله البته در دوره‌های قبل نیز وجود داشته است. این موضوع اهمیت بیمه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد. در این دوره از مجموع ۲۶ طرح و لایحه مصوب ۱۱ طرح و لایحه (۴۲/۳ درصد) به این موضوع اختصاص یافت. رشد بیمه‌های درمان نسبت به دوره‌های قبل هم در این دوره قابل توجه است، ارقام این مورد در دوره‌های قبل ۳/۱ و ۶/۱ درصد بوده که در این دوره به رقم ۲۳/۱ درصد رسیده که رشد قابل توجهی است. در نهایت موضوعات رفاهی که همچنان با تعداد کمی طرح و لایحه در جایگاه

سوم قرار دارد. از نکات قابل توجه در این دوره وضع قوانین بودجه‌ای اعم از بودجه‌های سالیانه و متمم‌های آنهاست که حجم حدوداً ۲۷ درصدی از قوانین مصوب را به خود اختصاص داده است. در ادامه باید به قوانین مهمی پردازیم که در این دوره به تصویب رسیده است از جمله این قوانین یکی **قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی** به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی بود که بر مبنای آن سازمان تأمین اجتماعی مکلف شد تعهدات مربوط به الف) حوادث و بیماری‌ها و ب) بارداری را به عهده گیرد. بر این مبنای سازمان تأمین اجتماعی مکلف شد تعهدات درمانی مزبور را از بخش‌های دولتی و در صورت نیاز از بخش خصوصی با رعایت تعرفه‌های رسمی تأمین نماید. پیش از این سازمان خدمات درمانی مسئول ارائه خدمت در این زمینه‌ها بود.

قوانین مهم دیگر قانون کار، قانون بیمه بیکاری و **قانون تمدید مهلت قانون بازنشستگی** پیش از موعد بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی بودند که در نوع خود تحولات بزرگی در حوزه تأمین اجتماعی بودند.

مجلس چهارم

در این دوره ۳۴۲ طرح و لایحه به تصویب رسید که از این تعداد ۲۴ طرح و لایحه یعنی نزدیک به ۷ درصد در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) مصوب شد.

جدول ۲۴. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره چهارم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۳۴۲	کل قوانین مصوب
۲۴	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۲۹	کل لوایح مصوب
۲۰	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۱۱۳	کل طرح‌های مصوب
۴	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۶۲۶	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۲۵. مصوبات دوره چهارم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون تأمین کسری اعتبار بیمارستان‌ها، برنامه بیمه درمانی کارمندان دولت و طرح توسعه شبکه‌های بهداشتی و درمانی کشور	لایحه	-	-	√	-	۲	-	
۲	قانون به هزینه قطعی منظور نمودن پرداخت حقوق ایام بلا تکلیفی کارگران کارگاه‌های تعطیل شده بر اثر جنگ تحمیلی	لایحه	√	-	√	-	-	اقتصاد و دارایی و تعاون	
۳	قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست	لایحه	-	-	√	-	۱	بهداری و بهزیستی	
۴	قانون اصلاح تبصره «۳۰» قانون بودجه سال ۱۳۷۱ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۵	قانون شمول تبصره «۳» قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور به کارکنان واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	طرح	√	√	√	-	-	امور دفاعی	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	
۷	قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶)	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۸	قانون نحوه تأثیر سوابق خدمت غیردولتی در احتساب حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری کارکنان دولت	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی و کار و امور اجتماعی	
۹	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۰	قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند	لایحه	√	√	√	-	-	نهادهای انقلاب	
۱۱	قانون استفساریه در خصوص تبصره «۳» ماده (۱) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	طرح	√	-	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۱۲	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	امور دفاعی	
۱۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۳ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	برنامه و بودجه و اقتصاد دارایی و تعاون	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۴	قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۵	قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۱۶	قانون لغو ماده (۱۷) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	امور دفاعی	
۱۷	قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی - برنامه و بودجه	
۱۸	قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	تلفیق	
۱۹	قانون بودجه سال ۱۳۷۴ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	برنامه و بودجه و اقتصاد دارایی و تعاون	
۲۰	قانون الحاق یک تبصره به بند «۱» ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	طرح	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۲۱	قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	لایحه	-	-	√	-	۲	-	
۲۲	قانون نحوه پرداخت عیدی به کارکنان دولت	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	خاص	
۲۴	قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی و وظیفه	لایحه	-	-	√	-	۲	-	

جدول ۲۶. مصوبات دوره چهارم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
امور اداری و استخدامی	۱	۱
امور برنامه و بودجه	۰	۲
امور دفاعی	۱	۲
کار و امور اجتماعی و اداری و استخدامی	۰	۱
امور بهداری و بهزیستی	۱	۴
نهادهای انقلاب	۰	۱
برنامه و بودجه و اقتصاد	۰	۲
تلفیق	۰	۱
اقتصاد	۰	۱
بهداری و برنامه	۰	۱
خاص	۰	۱
نامشخص	۱	۳
جمع	۴	۲۰

جدول ۲۷. مصوبات دوره چهارم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک موضوع

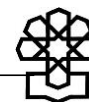
موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۰	۴۱/۶
بیمه‌های سلامت	۶	۲۵
رفاه	۱	۴/۲
سایر (بودجه و...)	۷	۲۹/۱
جمع	۲۴	۱۰۰

جدول ۲۸. شاخص‌های مربوط به دوره چهارم مجلس

میزان (درصد)	شاخص
۷	نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب
۸/۷	نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب
۳/۵	نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب
۵۴/۶	نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده
۲۰	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۴۹/۳	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

در بررسی عملکرد مجلس چهارم در حیطه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)، کمیسیون بهداری و بهزیستی بیشترین فعالیت را در تصویب قانون داشته است. این کمیسیون با تصویب پنج طرح و لایحه (حدود ۲۱ درصد) در جایگاه نخست قرار دارد و پس از آن کمیسیون امور دفاعی با سه طرح و لایحه

۱۲/۵ درصد) در رده دوم است. از فعالیت‌های قابل توجه کمیسیون بهداشتی را می‌توان داشتن رویکرد تغییر و تحول قانونی در حوزه تأمین اجتماعی دانست، قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی، اصلاح قوانین بازنشستگی و وظیفه و الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی از جمله مصادیق این رویکرد هستند.

باید اشاره کرد که مانند سه دوره گذشته در این دوره هم موضوعات مربوط به بیمه‌های اجتماعی بیشترین قانون را به خود اختصاص داده که ۱۰ مورد طرح و لایحه با اختصاص سهمی ۴۱/۶ درصدی نشان‌دهنده این موضوع می‌باشد.

درخصوص بحث بیمه‌های درمان نیز در این دوره اتفاقات قابل تأملی رخ داده است. قوانین مهمی که در این دوره به تصویب رسید قوانین بیمه همگانی خدمات درمانی کشور، اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، لغو ماده (۱۷) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، اصلاح ماده (۵) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور و قانون تأمین کسری اعتبار بیمارستان‌ها، برنامه بیمه درمانی کارمندان دولت و طرح توسعه شبکه‌های بهداشتی و درمانی کشور هستند که نشان‌دهنده اهمیت و دقت نظر دولت و مجلس به این حوزه است.

مجلس پنجم

از تعداد ۳۵۹ طرح و لایحه تصویبی، سهم حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) ۲۵ طرح و لایحه بود که تقریباً سهمی ۷ درصدی را رقم زده است.

جدول ۲۹. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۳۵۹	کل قوانین مصوب
۲۵	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۱۱۱	کل لوایح مصوب
۲۰	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۴۸	کل طرح‌های مصوب
۵	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۶۰۶	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۳۰. مصوبات دوره پنجم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	لایحه	-	-	√	-	۱	امور اداری و استخدامی	
۲	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۳	قانون پرداخت هزینه‌های پرسنلی کارکنان برنامه ۳۰۳۰۳ (خدمات درمانی) از محل اعتبارات (بودجه عمومی)	طرح	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	تلفیق	
۵	قانون اصلاح ماده (۱۶) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۶	قانون واگذاری قیومیت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیّم توسط دادگاه صالح	لایحه	√	√	√	-	-	امور قضایی و حقوقی	
۷	قانون اصلاح قانون راجع به بیمه کادر ثابت ارتش و ژاندارمری در مقابل حوادث ناشیه که به مناسبت انجام وظیفه رخ می‌دهد	لایحه	√	√	√	-	-	امور دفاعی	
۸	قانون اعطای امتیازات ایثارگری و اشتغال در مناطق جنگی و جنگزده به کارگران مشمول قانون کار شاغل در کارگاه‌های دولت و وابسته به دولت و نهادهای انقلاب اسلامی و وابسته به آنها	لایحه	√	√	√	-	-	کار و امور اجتماعی	
۹	قانون بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه، گلیم و زیلو	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۰	قانون الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴	طرح	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۱۱	قانون اصلاح مواد (۸۰، ۴۴، ۴۳) قانون تأمین اجتماعی	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۲	قانون اصلاح قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۱۳	قانون الحاق یک تبصره به قانون اصلاح قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	لایحه	√	√	√	-	-	امور اداری و استخدامی	
۱۴	قانون اصلاح قوانین ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و اساسنامه سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	امور دفاعی	
۱۵	قانون اصلاح ماده (۲) قانون دریافت جرائم از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند	لایحه	√	√	√	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۶	قانون معافیت سازمان بیمه خدمات درمانی از پرداخت مالیات حق بیمه‌های دریافتی	لایحه	√	√	√	-	-	اقتصاد و تعاون	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اصلی	
۱۸	قانون تفسیر بند «الف» تبصره «۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	طرح	-	-	✓	-	۲	-	
۱۹	قانون تسری مفاد تبصره «۳» قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷ به شاغلان مشاغل سخت و زیان‌آور کلیه نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان‌های وابسته	لایحه	✓	✓	✓	-	-	امور دفاعی	
۲۰	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	برنامه و بودجه	
۲۱	قانون برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	✓	✓	✓	-	-	برنامه و بودجه	
۲۲	قانون الحاق یک تبصره به لایحه قانونی اصلاح ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی	لایحه	✓	✓	✓	-	-	بهداری و بهزیستی	
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	برنامه و بودجه	
۲۴	قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان	طرح	✓	✓	✓	-	-	خاص	
۲۵	قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر بین شهری	طرح	✓	✓	✓	-	-	بهداری و بهزیستی	

جدول ۳۱. مصوبات دوره پنجم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
امور اداری و استخدامی	۱	۴
امور برنامه و بودجه	۱	۵
امور دفاعی	۰	۳
کار و امور اجتماعی	۰	۱
امور بهداشتی و بهزیستی	۱	۴
قضایی و حقوقی	۰	۱
اقتصاد و تعاون	۰	۱
تلفیق	۰	۱
خاص	۱	۰
نامشخص	۱	۰
جمع	۵	۲۰

جدول ۳۲. مصوبات دوره پنجم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۲	۴۸
بیمه‌های سلامت	۵	۲۰
رفاه	۱	۴
سایر (بودجه و...)	۷	۲۸
جمع	۲۵	۱۰۰

جدول ۳۳. شاخص‌های مربوط به دوره پنجم مجلس

میزان (درصد)	شاخص
۷	نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب
۱۸	نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب
۲	نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب
۵۹/۲	نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده
۲۵	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۲۳/۴	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

بررسی مصوبات دوره پنجم مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که پس از کمیسیون برنامه و بودجه که ۶ طرح و لایحه را تصویب کرده است، کمیسیون‌های اداری و استخدامی و بهداشتی و بهزیستی هر کدام با مصوب کردن ۵ طرح و لایحه (۲۰ درصد) بیشترین سهم را در تصویب قوانین این حوزه داشتند. حوزه بیمه‌های اجتماعی با تصویب ۱۲ طرح و لایحه از مجموع ۲۵ طرح و لایحه تصویب شده

بیشترین میزان (۴۸ درصد) را به خود اختصاص داده است. حوزه بیمه‌های درمان در این دوره با اختصاص ۲۰ درصد کل طرح‌ها و لوایح نرخ قابل توجهی از قوانین را به خود اختصاص داد. حوزه رفاه، با سهم ۴ درصدی همچنان در جایگاه سوم قرار دارد. باید اشاره کرد که حجم بالای قوانین در حوزه بیمه‌های اجتماعی بیشتر از آن که به سبب گستردگی و کثرت مسائل این حوزه باشد، به علت فقدان کارشناسی دقیق و مطالعات مقدماتی و عدم وجود پیوست‌های اجتماعی- فرهنگی پیرامون قوانین حوزه است؛ شاهد مثال در این خصوص، تغییرات زیاد و اصلاحاتی است که در سال‌های پس از تصویب یک قانون اتفاق می‌افتد.

در خصوص قوانین مهم در این دوره باید گفت در حوزه بیمه‌های اجتماعی قوانینی در جهت تسهیل شرایط اقشار خاص مانند بافندگان و رانندگان تصویب شد، همچنین قوانینی در مورد شاغلان مشاغل سخت و زیان‌آور و اصلاحاتی هم در مواد (۸۰، ۴۴، ۴۳) قانون تأمین اجتماعی به عمل آمد. به نظر می‌رسد علاقه زیاد دولت‌ها به تمرکز بر جنبه حمایتی تأمین اجتماعی یکی از دلایل تراکم قوانین در این حوزه است؛ موضوعی که هم‌اکنون به یکی از مسائل اصلی صندوق‌های بیمه و بازنشستگی تبدیل شده است. به اعتقاد برخی از کارشناسان گسترش بیکاری و همچنین افزایش میزان تعهدات صندوق‌ها می‌تواند به ورشکستگی صندوق‌های بیمه اجتماعی بیانجامد.

در حیطه بیمه‌های درمان قوانینی در حوزه بیمه‌های درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان تأمین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، معافیت سازمان بیمه خدمات درمانی از پرداخت مالیات حق بیمه‌های دریافتی و غیره مصوب گردید.

مجلس ششم

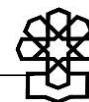
در این دوره ۳۹۶ طرح و لایحه به تصویب رسید که از این تعداد مصوبه ۲۰ طرح و لایحه در حوزه رفاه و بیمه‌ها به تصویب رسید که نشان‌دهنده سهم ۵ درصدی و البته رشد منفی این حوزه نسبت به مجلس پنجم است.

جدول ۲۴. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره ششم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۳۹۶	کل قوانین مصوب
۲۰	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۳۰۸	کل لوایح مصوب
۱۶	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۸۸	کل طرح‌های مصوب
۴	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۸۱۶	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۳۵. مصوبات دوره ششم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی	لایحه	✓	✓	✓	-	-	بهداشت و درمان	
۲	قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه اجباری کارگران ساختمانی مصوب آبان‌ماه ۱۳۵۲	طرح	✓	✓	✓	-	-	بهداشت و درمان	
۳	قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور	لایحه	-	-	✓	-	۲	تلفیق	
۴	قانون اصلاح تبصره «۲» الحاق ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱	لایحه	✓	✓	✓	-	-	بهداشت و درمان	
۵	قانون متمم الحاقی به توافقنامه همکاری‌های کار و کارگری و اجتماعی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت قطر	لایحه	✓	-	✓	-	-	اجتماعی	
۶	قانون اصلاح قانون ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی	
۷	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۴) قانون نظام پرداخت کارکنان دولت	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی	
۸	قانون نحوه تأثیر سوابق متعلقه بر سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴	طرح	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی - بهداشت و درمان	
۹	قانون استفساریه در خصوص تبصره‌های «۱» و «۳» ماده (۲) قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۳	لایحه	✓	-	✓	-	-	اجتماعی	
۱۰	قانون اصلاح برخی از مواد قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی	
۱۱	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به مدت ۴ سال	لایحه	✓	-	✓	-	-	برنامه و بودجه و محاسبات	
۱۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	تلفیق	
۱۳	قانون اصلاح ماده (۲) قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی	
۱۴	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۷» به ماده (۳) قانون نظام پرداخت کارکنان دولت	لایحه	✓	✓	✓	-	-	اجتماعی	
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور	لایحه	✓	✓	✓	-	-	تلفیق	
۱۶	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	لایحه	✓	-	✓	-	-	مشترک	
۱۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	لایحه	✓	-	✓	-	-	اصلی	
۱۸	قانون اصلاح تبصره ماده (۱۴) قانون کار و الحاق یک تبصره به آن	طرح	-	-	✓	-	۱	اجتماعی	
۱۹	قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	طرح	-	-	✓	-	۱	بهداشت و درمان	
۲۰	قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷	لایحه	-	-	✓	-	۲	-	

جدول ۳۶. مصوبات دوره ششم در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
برنامه و بودجه	۰	۲
اجتماعی- بهداشت	۱	۰
بهداشت	۲	۲
تلفیق	۰	۳
اجتماعی	۱	۷
مشترک	۰	۱
نامشخص	۰	۱
جمع	۴	۱۶

جدول ۳۷. مصوبات دوره ششم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۲	۶۰
بیمه‌های سلامت	۰	۰
رفاه	۱	۵
سایر (بودجه و...)	۷	۳۵
جمع	۲۰	۱۰۰

جدول ۳۸. شاخص‌های مربوط به دوره ششم مجلس

میزان (درصد)	شاخص
۵	نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب
۵/۲	نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب
۴/۵	نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب
۴۸/۵	نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده
۲۰	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۸/۵	درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

در این دوره کمیسیون اجتماعی^۱ با تصویب ۸ طرح و لایحه و مشارکت در یک طرح بیشترین فعالیت را در عرصه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) داشته است و کمیسیون بهداشت با تصویب ۴ طرح و لایحه و مشارکت در تصویب یک طرح در جایگاه دوم قرار داشت.

حیطه بیمه‌های اجتماعی مانند تمامی دوره‌های گذشته همچنان در این دوره هم صدرنشین

^۱ در این دوره تغییراتی در اسامی و وظایف کمیسیون‌های تخصصی مجلس داده شد.

تصویب طرح‌ها و لوایح بود. در حوزه مزبور ۱۲ طرح و لایحه (۶۰ درصد) از مجموع ۲۰ طرح و لایحه مصوب گردید. باید اشاره کرد که در این دوره قوانین مهمی در موضوعات بیمه کارگران ساختمانی، مشاغل سخت و زیان‌آور و شرایط احراز بازنشستگی آنان، از کارافتادگی کلی و جزئی، نقل و انتقال سوابق بیمه‌ای، بازنشستگی جانبازان، قوانینی در خصوص نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه، اصلاحاتی در مقررات بازنشستگی و وظیفه، قانون استخدام کشوری و از همه مهمتر قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب رسید. قانون اخیر که از قوانین مهم این دوره است موضوعات رفاه و تأمین اجتماعی را در سه حوزه بیمه‌ای، حمایتی و توانبخشی و حوزه امدادی انتظام بخشیده و مواد قانونی را ارائه می‌دهد.

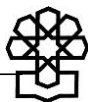
در دوره ششم در حیطه بیمه‌های درمان و رفاه طرح‌ها و لوایح کمی مورد بررسی و تصویب قرار گرفت به طوری که می‌توان گفت مهمترین قوانین این دوره قانون جامع حمایت از حقوق معلولان در حوزه رفاه اجتماعی است.

مجلس هفتم

مجلس شورای اسلامی ۳۳۳ طرح و لایحه را به تصویب رساند که سهم حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) ۳۱ طرح و لایحه یا به عبارتی ۹/۳ درصد بوده است.

جدول ۳۹. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره هفتم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۳۳۳	کل قوانین مصوب
۳۱	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۲۳۶	کل لوایح مصوب
۱۷	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۹۷	کل طرح‌های مصوب
۱۴	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۸۲۶	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۴۰. مصوبات دوره هفتم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۲	قانون الزام دولت به اقدام قانونی به منظور ایجاد نظام هماهنگ و فراگیر پرداخت مستمری بازنشستگان	طرح	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۳	قانون افزایش حقوق بازنشستگی مشمولین قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز، ازکارافتاده و مفقودالایر انقلاب و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲ که قبل از تاریخ ۱۳۷۷/۸/۱۴ بازنشسته شده‌اند	لایحه	√	√	√	-	-	برنامه و بودجه و محاسبات	
۴	قانون استفساریه قانون نحوه تأثیر سوابق متعلقه بر سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴	طرح	√	-	√	-	-	اجتماعی	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۶	قانون استفساریه بند «الف» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	طرح	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه و محاسبات	
۷	قانون استفساریه تبصره «۶» ماده واحده قانون اصلاح نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷	طرح	√	-	√	-	-	اجتماعی	
۸	قانون استفساریه تبصره «۴» ماده (۳) و تبصره‌های «۱۷» و «۲۲» قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰	طرح	√	-	√	-	-	اجتماعی	
۹	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۱۰	قانون استفساریه اصلاحیه تبصره «۲» الحاق به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰	طرح	√	-	√	-	-	اجتماعی	
۱۱	قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه	طرح	-	-	√	-	۱	بهداشت و درمان	
۱۲	قانون اصلاح ماده (۹) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل و خانوارها و سایر کارکنان، مصوب ۱۳۷۹	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۱۳	قانون اصلاح ماده (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	√	√	√	-	-	صنایع و معادن	
۱۴	قانون مدیریت خدمات کشوری	لایحه	√	√	√	-	-	مشترک	
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۱۶	قانون بیمه انفرادی بیماران دیابتی و صعب‌العلاج (بیماران سرطانی و بیماری‌های خاص و ام. اس (M.S))	طرح	-	-	√	-	۲	-	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۷	قانون اصلاح تبصره «۳» بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی، مصوب ۱۳۷۶	طرح	-	-	-	√	۲	-	
۱۸	قانون اعاده بودجه خدماتی حمایتی زنان سرپرست خانوار و معلولان به سازمان بهزیستی کشور	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۱۹	قانون اصلاح تبصره «۳» الحاقی ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت موضوع ماده (۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مصوب ۱۳۸۰	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۲۰	قانون استفساریه بند «س» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲۱	قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی	لایحه	-	-	√	-	۱	بهداشت و درمان	
۲۲	قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	لایحه	-	-	√	-	۱	اجتماعی	
۲۳	قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲۴	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه	
۲۵	قانون استفساریه در مورد قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر بین شهری	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲۶	قانون بودجه ۱۳۸۷ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۲۷	قانون شمول نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷ بر جانبازان و آزادگان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و نیروهای نظامی و انتظامی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۲۸	قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری - لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۲۹	قانون تسری قانون نحوه بازنشستگی جانبازان اسلامی ایران و جنگ تحمیلی، معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور به بنیاد شهید و امور ایثارگران	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۳۰	قانون اصلاح ماده (۱۴) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۸۳	طرح	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۳۱	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و ماده (۱۵۳) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۶ و ماده (۱۷۱) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۰	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	

جدول ۴۱. مصوبات دوره هفتم در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
برنامه و بودجه	۱	۲
بهداشت	۱	۱
تلفیق	۰	۴
اجتماعی	۶	۷
مشترک	۰	۱
صنایع و معادن	۰	۱
نامشخص	۶	۱
جمع	۱۴	۱۷

جدول ۴۲. مصوبات دوره هفتم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۹	۶۱/۳
بیمه‌های سلامت	۴	۱۳
رفاه	۱	۳/۲
سایر (بودجه و...)	۷	۲۲/۶
جمع	۳۱	۱۰۰

جدول ۴۳. شاخص‌های مربوط به دوره هفتم مجلس

شاخص	میزان (درصد)
نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب	۹/۳
نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب	۷/۲
نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب	۱۴/۴
نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده	۴۰/۳
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)	۸۲/۳
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)	۴۱/۱

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

بررسی کمیسیون‌های تخصصی نشان می‌دهد که در دوره هفتم کمیسیون اجتماعی پرکارترین کمیسیون در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) بود، به طوری که ۱۳ طرح و لایحه یعنی حدود ۴۲ درصد از کل طرح‌ها و لوایح مصوب این دوره در این کمیسیون بررسی شد. این آمار به سبب تصویب ۱۹ طرح و لایحه در حیطه بیمه‌های اجتماعی است که اکثر آنها در کمیسیون اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت.

حیطه بیمه‌های اجتماعی در قیاس با سایر حیطه‌ها یعنی بیمه‌های درمان و رفاه کمافی‌السابق حجم بیشتری از طرح‌ها و لوایح مصوب را به خود اختصاص داده است. قوانین مصوب بیمه‌های اجتماعی در دوره هفتم حدود ۶۱/۳ درصد کل طرح‌ها و لوایح را تشکیل می‌دهد که رقم قابل توجهی

است. به هر روی باید دانست که بیمه‌های اجتماعی اهمیت خاصی در ایجاد و یا از بین بردن رضایت عمومی، امنیت ملی، بهره‌وری و سایر حوزه‌های جامعه دارد.

در این دوره قوانین مهمی در حوزه بیمه‌های اجتماعی به تصویب رسید که از آن جمله می‌توان به قوانینی درخصوص بازماندگان بیمه شده متوفی، مشاغل سخت و زیان‌آور، حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی، بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت، مستمری فرزندان زنان متوفی، بیمه اجتماعی رانندگان و نحوه بازنشستگی جانبازان اشاره کرد.

همان‌گونه که اشاره شد از جمله قوانین مهم این دوره می‌توان قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت را نام برد که یکی از هدف‌های عمده آن ایجاد اشتغال بوده است ولی محققان معتقدند این قانون کمک چندانی به این حوزه نکرده است.

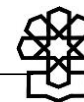
در حوزه بیمه‌های درمان نیز قوانین مهمی مانند قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه، قانون بیمه انفرادی بیماران دیابتی و صعب‌العلاج، قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری - لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی به تصویب رسید. حوزه بیمه‌های درمان همواره در مقایسه با حوزه بیمه‌های اجتماعی کمتر مورد توجه بوده است. این موضوع با توجه به اینکه بیشتر کشورها در پی کاهش هزینه‌های از جیب مردم برای خدمات بهداشتی و درمانی هستند، باید بیشتر مورد توجه مجلس و دولت قرار گیرد.

مجلس هشتم

مصوبات دوره مجلس هشتم شورای اسلامی ۲۸۷ طرح و لایحه بود که از این تعداد حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) دارای ۲۷ طرح و لایحه یا به عبارتی ۹/۴ درصد از کل طرح‌ها و لوایح بوده است.

جدول ۴۴. وضعیت قوانین، طرح‌ها و لوایح در دوره هشتم مجلس شورای اسلامی

تعداد	عنوان
۲۸۷	کل قوانین مصوب
۲۷	تعداد قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۱۸۹	کل لوایح مصوب
۱۰	تعداد لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۹۸	کل طرح‌های مصوب
۱۷	تعداد طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
۶۵۵	کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده

جدول ۴۵. مصوبات دوره هشتم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبهان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون افزایش پوشش توانبخشی و حمایتی معلولان و زنان سرپرست خانوار توسط خدمات سازمان بهزیستی کشور	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۲	قانون اصلاح ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، مصوب ۱۳۸۰	طرح	√	√	√	-	-	مطالعات برنامه و بودجه	
۳	قانون اصلاح قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر بین‌شهری	طرح	-	-	√	-	۱	اجتماعی	
۴	لایحه اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۵	قانون اصلاح بند «۲۱» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۶	قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت	لایحه	√	-	√	-	-	بهداشت و درمان	
۷	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور	لایحه	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه و محاسبات	
۸	قانون الحاق صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر به فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۹	قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی، مصوب ۱۳۸۶	طرح	-	-	√	-	۱	بهداشت و درمان	
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	تلفیق	
۱۱	قانون بیمه کارگزاران مخابرات روستایی	طرح	-	-	√	-	۱	اجتماعی	
۱۲	قانون تفسیر تبصره «۱» ماده واحده الحاق صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر به فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی	طرح	-	-	√	-	۲	اجتماعی	
۱۳	قانون اصلاح ماده واحده و ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	طرح	-	-	√	-	۲	برنامه و بودجه	
۱۴	قانون بیمه‌های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار (کددار)	طرح	-	-	√	-	۱	اجتماعی	
۱۵	قانون اصلاح ماده (۱۴) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸ و ماده (۱۹۰) قانون استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۲ و الحاق ماده (۱۸۷) مکرر به قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۰	لایحه	√	√	√	-	-	اجتماعی	
۱۶	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	طرح	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۷	قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی	طرح	-	-	√	-	۲	-	
۱۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	ویژه	
۱۹	قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان، مصوب ۱۳۶۴	طرح	√	-	√	-	-	اجتماعی	
۲۰	قانون اصلاح ماده واحده برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند، مصوب ۱۳۷۲/۶/۲۱	طرح	√	√	√	-	-	امنیت ملی و سیاست خارجی	
۲۱	قانون تمدید قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت، مصوب ۱۳۸۶	طرح	-	-	√	-	۱	اجتماعی	
۲۲	قانون اصلاح قانون موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی	طرح	√	-	√	-	-	ویژه	
۲۳	قانون تفسیر جزء «الف» بند «۷» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	طرح	-	-	√	-	۱	برنامه و بودجه و محاسبات	
۲۴	قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور	لایحه	√	-	√	-	-	برنامه و بودجه و محاسبات	
۲۵	قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت	لایحه	-	-	√	-	۲	-	
۲۶	قانون تفسیر جزء «۱» بند «ب» تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی، مصوب ۱۳۷۹	طرح	-	-	√	-	۱	-	
۲۷	قانون ادغام صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی در صندوق بازنشستگی کشوری	طرح	-	-	√	-	۲	-	

جدول ۴۶. مصوبات دوره هشتم در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک کمیسیون و طرح و لایحه

کمیسیون	طرح	لایحه
برنامه و بودجه	۴	۲
بهداشت	۱	۱
تلفیق	۰	۱
اجتماعی	۶	۴
امنیت ملی و سیاست خارجی	۱	۰
ویژه	۱	۱
نامشخص	۴	۱
جمع	۱۷	۱۰

جدول ۴۷. مصوبات دوره هشتم مجلس در حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)
به تفکیک موضوع

موضوع	طرح و لایحه	درصد
بیمه‌های اجتماعی	۱۴	۵۱/۸
بیمه‌های سلامت	۲	۷/۴
رفاه	۳	۱۱/۱
سایر (بودجه و...)	۸	۲۹/۶
جمع	۲۷	۱۰۰

جدول ۴۸. شاخص‌های مربوط به دوره هشتم مجلس

شاخص	میزان (درصد)
نسبت قوانین مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل قوانین مصوب	۹/۴
نسبت لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل لوایح مصوب	۵/۳
نسبت طرح‌های مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان) به کل طرح‌های مصوب	۱۷/۳
نسبت کل مصوبات به کل طرح‌ها و لوایح ارائه شده	۴۳/۸
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها (بازنشستگی و درمان)	۱۷۰
درصد طرح‌های مصوب به لوایح مصوب (کل حوزه‌ها)	۵۱/۸

توصیف قوانین مربوط به حوزه رفاه و بیمه‌ها

در دوره هشتم مجلس شورای اسلامی بیشترین قوانین در حوزه بیمه‌های اجتماعی به تصویب رسید. در حوزه مزبور ۱۴ طرح و لایحه یعنی حدود ۵۲ درصد طرح‌ها و لوایح به تصویب رسید که رقم قابل ملاحظه‌ای است. حوزه‌های رفاه و بیمه‌های درمان به ترتیب با ۳ و ۲ طرح و لایحه در جایگاه دوم قرار دارند. کمیسیون پرکار در این دوره همانند دوره قبل کمیسیون اجتماعی است. این کمیسیون با بررسی و تصویب ۱۰ طرح و لایحه یعنی حدود ۳۷ درصد کل طرح‌ها و لوایح مصوب حوزه رفاه و بیمه‌ها در صدر کمیسیون‌های مرتبط قرار گرفت.

در این دوره قوانین مهمی مانند قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت به تصویب رسید که به موجب ماده واحده این قانون از ادغام سه وزارتخانه تعاون، کار و امور اجتماعی و رفاه و تأمین اجتماعی و دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی به ترتیب دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت تشکیل می‌شود و کلیه وظایف و اختیاراتی که طبق قوانین برعهده وزارتخانه‌ها و وزیران یادشده بوده است به دو وزارتخانه جدید و وزیران آنها منتقل می‌گردد. همچنین قوانین اصلاحی مهمی نیز در این دوره به تصویب رسیده است که از آن جمله می‌توان به قانون اصلاح قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر بین‌شهری قانون الحاق صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر به فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶، قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی، قانون تفسیر جزء «۱» بند «ب» تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹، قانون ادغام صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی در صندوق بازنشستگی کشوری اشاره کرد.

با نگاه به قوانین این دوره ملاحظه می‌شود که حجم قوانین بیمه اجتماعی از سایر قوانین بیشتر است پس به نوعی می‌توان گفت‌مان حاکم را گفت‌مان بیمه اجتماعی نامید. این قوانین باعث تحت پوشش قرار گرفتن گروه‌های خاصی مانند رانندگان، قالیبافان و کارگران ساختمانی شدند. کارشناسان بیمه اجتماعی معتقدند وضع چنین قوانینی باعث بالا رفتن تعهدات صندوق‌های بیمه‌ای است که پیامد آن رسیدن سریع‌تر به نقطه سر به سری، ناتوانی صندوق‌ها و احتمال ورشکستگی است

ج) بخش سلامت

در این بخش از گزارش به بررسی قوانین مصوب در حوزه سلامت پرداخته شده است و سعی شده علاوه بر تدوین فهرست قوانین و وضعیت طرح‌ها و لوایح اعلام وصول شده در حوزه سلامت به تحلیل قوانین شاخص هر دو نیز پرداخته شود.

مجلس اول

در اولین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۶۰ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۳۶ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۳۱ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و

۵ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۳ مورد به صورت دوفوریتی، یک مورد به صورت یکفوریتی و ۶ مورد به صورت یکشوری مورد بررسی قرار گرفت. ۴ مورد نیز طبق اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در کمیسیون مربوطه به تصویب رسید.

بالاترین میزان تصویب قانون در حوزه سلامت در این دوره مجلس بوده است که نشان از نیاز آن زمان دارد. در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۹/۷۳ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است.

در یک نگاه کلی باید گفت اغلب مصوبات مجلس اول در حوزه سلامت مربوط به بحث **نیروی انسانی و ساختار و تشکیلات است**، البته با توجه به شرایط پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تغییرات ساختارهای تشکیلاتی این موضوع تا حد زیادی قابل انتظار است.

تصویب ۷ قانون در حیطه نیروی انسانی نشان از دغدغه نمایندگان برای خدمت‌رسانی به مناطق محروم از یکسو و اصلاح پیاپی آن حاکی از بی‌دقتی در تنظیم اولیه مواد بوده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی موضوع کمبود پزشک، توزیع ناعادلانه پزشکان در سطح کشور، محرومیت شدید و عدم دسترسی مردم مناطق روستایی و بخش‌های محروم و دوردست به خدمات درمانی، توزیع عادلانه‌تر امکانات و منابع تأمین خدمات بهداشتی و درمانی در سطح کشور و جلوگیری از تمرکز پزشکان در شهرهای بزرگ و مناطق مرفه، به شدت مورد توجه قرار گرفت؛ به همین دلیل الزام به خدمت اجباری پزشکان و پیراپزشکان در مناطق شهری و روستایی محروم، با نیت تأمین سلامت و عدالت، کاهش محرومیت و پاسخگویی به خواست و انتظار مردم مطرح گردید.

وقوع جنگ تحمیلی، توسعه خدمات بهداشتی و درمانی در چارچوب طرح گسترش شبکه مراقبت‌های اولیه بهداشتی کشور، استقرار و حضور بیش از ۳۰۰۰ نفر پزشک خارجی و کارکرد نامطلوب آنان و افزایش مراکز بهداشتی و درمانی و امکانات درمان بستری، از جمله عوامل و موجبات تحکیم مبانی قانونی و افزایش مدت الزامی حضور و خدمت پزشکان و پیراپزشکان مشمول و ادامه این روش محسوب می‌شد. نخستین اقدام قانونی برای انجام طرح خدمت اجباری پزشکان و پیراپزشکان توسط شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت. در فاصله سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۵ ضوابط، مقررات و شرایط خدمت الزامی خارج از مرکز پزشکان و پیراپزشکان بارها و بارها در قالب لوایح و طرح‌های قانونی یا اصلاح قوانین مورد بازبینی و تجدیدنظر قرار گرفت.

اولین مصوبه تأثیرگذار مجلس اول قانون تغییر نام وزارت بهداری و بهزیستی به وزارت بهداری بود. از آنجایی که براساس مصوبه شورای انقلاب سازمان بهزیستی تشکیل شده بود، نمایندگان مجلس با تصویب قانونی نام وزارت بهداری و بهزیستی را به وزارت بهداری تغییر دادند و کلیه وظایف و اختیارات وزیر بهداری و بهزیستی در امور بهزیستی به وزیر مشاور و رئیس سازمان بهزیستی کشور منتقل گردید.

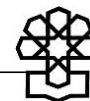
قانون تنظیم هزینه‌های درمانی و بهداشتی نیز یکی از مصوبات مهم مجلس اول در انتهای سال ۱۳۵۹ محسوب می‌شد که براساس آن وزارت بهداشتی مکلف شد ظرف مدت دو ماه جهت تنظیم صحیح و عادلانه هزینه‌های درمانی و بهداشتی مطالعات لازم را انجام و با تهیه آیین‌نامه‌های مربوط به موقع اجرا گذارد.

تصویب قانون افتتاح سال اول دانشکده پزشکی نتیجه طرح دوفوریتی نمایندگان بود که براساس آن وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف شد سال اول پزشکی و رشته‌های مربوطه را حداکثر تا اول بهمن ۱۳۶۱ شروع نماید.

تشکیل سازمان انتقال خون ایران یکی دیگر از اقدامات مجلس اول بود. در سال ۱۳۶۱ مجلس دولت را مکلف نمود به منظور توسعه و بهبود امور مربوط به انتقال خون در سراسر کشور و همچنین تهیه فرآورده‌های سلولی و پلاسمایی و تدوین و اجرای ضوابط مربوط به امور انتقال خون مؤسسات درمانی و آموزشی و پژوهشی در زمینه ایمنوهماتولوژی و انتقال خون و نیز روش‌های جمع‌آوری و نگهداری و پخش و استفاده از خون و فرآورده‌های سلولی و پلاسمایی، سازمانی به نام سازمان انتقال خون ایران وابسته به وزارت بهداشتی تشکیل می‌شود. برطبق این مصوبه دولت موظف شد اساسنامه و طرز تشکیل این سازمان را ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به وسیله وزارت بهداشتی تهیه و برای تصویب تقدیم مجلس شورای اسلامی کند که البته این امر با دو سال تأخیر در سال ۱۳۶۳ صورت پذیرفت.

خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان یکی دیگر از دل‌مشغولی‌های حوزه سلامت در مجلس اول بود. با تصویب مجلس اول کلیه پزشکان عمومی و متخصص و دندانپزشکان و داروسازان و صاحبان حرف وابسته ملزم به انجام خدمت خارج از مرکز به مدت پنج سال در هر نقطه از کشور به غیر از تهران و شهرهایی که دارای دانشکده‌های پزشکی و دندانپزشکی و داروسازی است، شدند. این قانون که در سال‌های بعد مکرر اصلاح شد هنوز هم مورد نقد جامعه پزشکی قرار دارد. قانون وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال احمر دیگر مصوبه این دوره بود که براساس آن جمعیت سابق شیر و خورشید سرخ ایران تحت عنوان جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران دارای شخصیت حقوقی مستقل گردید.

لایحه تشکیل وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی یکی دیگر از لوایح این دوره بود که برطبق آن از تاریخ تصویب این قانون وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی تشکیل می‌گردد. همچنین کلیه اختیارات، وظایف و مسئولیت‌های وزارت بهداشتی و آن قسمت از وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر وزارتخانه و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی و نیز مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مربوط به امور

بهداشتی، درمانی و آموزش نیروی انسانی گروه پزشکی و آموزش و درمان و توانبخشی و سایر موارد مندرج در این قانون می‌شوند به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی محول می‌شود. این مقدمه‌ای بود بر آنچه در مجلس بعد به‌عنوان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به تصویب رسید.

این لایحه با تغییراتی به تصویب مجلس رسید اما شورای نگهبان به‌علت مغایر بودن موادی از آن با اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اعاده نمود و جهت رسیدگی مجدد به کمیسیون مرکب ارجاع شد. در نهایت نیز دولت این لایحه را مسترد نمود تا پرونده تشکیل وزارتخانه در این مجلس بسته شود هر چند در مجلس دوم مجدد این موضوع مطرح و این بار به تصویب رسید. تشکیل شورای عالی بهداشت و درمان و آموزش پزشکی لایحه بود که در این دوره ازسوی نمایندگان رد شد.

لایحه تشکیل وزارت تأمین اجتماعی و لایحه تشکیل نظام پزشکی دو لایحه دیگری بودند که در این مجلس مطرح اما به قانون تبدیل نشدند. ارائه مجدد این موضوعات در مجالس بعدی نشانگر این است که به‌علت احساس نیاز این موضوع مجدد دنبال شده است.

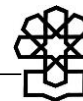
جدول ۴۹. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره اول مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون تغییر نام وزارت بهداشت و بهزیستی به وزارت بهداشت	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۲	قانون تنظیم هزینه‌های درمانی و بهداشتی	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۳	قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستا	طرح	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۴	قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	طرح	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۵	قانون ثبت اجباری بیماری‌های سرطانی	لایحه			+			امور بهداشتی و بهزیستی	اصل هشتمادوینجم قانون اساسی
۶	قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	لایحه			+			امور بهداشتی و بهزیستی	اصل هشتمادوینجم قانون اساسی
۷	تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۱	لایحه	+		+			امور بهداشتی و بهزیستی	یک‌شوری
۸	تفسیر مجلس شورای اسلامی راجع به ماده (۱) قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	لایحه	+		+			امور بهداشتی و بهزیستی	یک‌شوری
۹	قانون مربوط به انحلال سازمان ملی خدمات اجتماعی	لایحه	+	+	+			امور اقتصادی و دارایی	
۱۰	قانون افتتاح سال اول دانشکده پزشکی	طرح					۲	-	
۱۱	قانون راجع به فارغ‌التحصیلان رشته پزشکی برای ورود به دوره تخصصی قبل از انجام خدمت سربازی و خدمات قانونی دیگر	لایحه			+		۲	-	
۱۲	قانون راجع به تشکیل سازمان انتقال خون ایران	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۳	قانون اجازه عضویت سازمان مبارزه با سرطان در فدراسیون آسیایی سازمان‌های مبارزه با سرطان	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۴	قانون اجازه عضویت مرکز مبارزه با بیماری‌های ریوی در اتحادیه بین‌المللی مبارزه با سل	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۵	قانون تربیت تکنیسین بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۶	قانون اجازه تأسیس مطب	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۷	قانون راجع به اصلاح ماده (۲۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴/۳/۲۹	لایحه	+	+	+			امور برنامه و بودجه	
۱۸	قانون اصلاح ماده (۳) قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده (۱)	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۹	قانون وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال احمر	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۲۰	قانون عضویت سازمان مبارزه با جذام در بخش مبارزه با جذام سازمان بهداشت جهانی	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۲۱	قانون انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی	طرح			+		۲	-	
۲۲	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به اجازه ورود و ترخیص ده دستگاه آمبولانس مورد نیاز دانشگاه تهران با استفاده از معافیت از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی	لایحه	+	+	+			مشترک	
۲۳	قانون اصلاح بند «۱» ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی، آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴	لایحه			+			امور بهداشتی و بهزیستی	اصل هشتادوپنجم قانون اساسی
۲۴	قانون الغای تبصره «۳» ماده (۱۱) قانون تشکیل وزارت بهداشتی (بهزیستی) مصوب سال ۱۳۵۵	لایحه			+			امور بهداشتی و بهزیستی	اصل هشتادوپنجم قانون اساسی
۲۵	قانون راجع به نحوه شمول قانون استخدام کشوری درباره کارکنان دانشکده پزشکی	لایحه	+	+	+			کار و امور اداری	
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۱	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۷	قانون بودجه سال ۱۳۶۲	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۸	قانون بودجه سال ۱۳۶۳	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۹	قانون بودجه سال ۱۳۶۰	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۳۰	قانون راجع به الحاق یک تبصره به ماده (۱) لایحه قانونی تشدید مجازات مرتکبین جرائم مواد مخدر و اقدامات تأمینی و درمانی به منظور مداوا و اشتغال به کار معتادین مصوب جلسه مورخ ۱۳۵۹/۳/۱۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	لایحه					۱	امور قضایی و حقوقی	
۳۱	قانون راجع به معافیت از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض به استثنای انبارداری و باربری، لوازم و وسایل پزشکی، ارتوپدی دارو که توسط بنیاد شهید وارد می‌شود	لایحه	+	+	+			کار و امور اداری	
۳۲	قانون لغو تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان و دانشجویانی که از بورس تحصیلی استفاده کرده‌اند و به دلایل مختلف به استخدام در نمی‌آیند	لایحه	+	+	+			آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۳۳	قانون راجع به الحاق دو تبصره به عنوان تبصره «۳» و «۴» به ماده واحده مربوط به انحلال سازمان ملی خدمات اجتماعی مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی	لایحه	+	+	+			امور اقتصادی و دارایی	
۳۴	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۷) قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب	طرح	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۳۵	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده (۳) قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۳۶	قانون الحاق دو تبصره به ماده (۷) قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۰/۳/۴	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	

جدول ۵۰. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس اول در حوزه سلامت مطرح اما به تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه اساسنامه سازمان انتقال خون	لایحه	+	+				شوراها و امور داخلی	بررسی در شورای نگهبان*
۲	لایحه راجع به ماده واحده الحاق به لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی	لایحه	+					امور بهداری و بهزیستی	آماده جهت شور دوم
۳	لایحه اصلاح قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۶۰ کمیسیون بهداری مجلس	لایحه	+					امور بهداری و بهزیستی	آماده جهت شور دوم
۴	لایحه معافیت کارکنان انجمن‌های بهداری از پرداخت مابه‌التفاوت دریافتی ناشی از تطبیق با آیین‌نامه استخدامی تأمین اجتماعی	لایحه	+					کار و امور اداری	آماده جهت شور دوم
۵	لایحه نحوه پرداخت حقوق و فوق‌العاده کارکنان سازمان‌های منطقه‌ای بهداری استان‌ها در مأموریت آموزشی	لایحه	+					امور بهداری و بهزیستی	آماده جهت شور دوم
۶	طرح احتساب سنوات خدمت کارکنان جمعیت هلال‌احمر که به وزارت بهداری منتقل شده‌اند	لایحه	+					کار و امور اداری	آماده جهت شور دوم
۷	لایحه تأمین اعتبار مربوط به ارائه خدمات بیمه درمانی کارکنان دولت	لایحه						برنامه و بودجه	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۸	لایحه واگذاری مراکز درمانی بیماری قند در مشکین‌آباد کرج وابسته به انجمن دیابت ایران به وزارت بهداری	لایحه						امور بهداری و بهزیستی	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۹	طرح تبدیل سازمان بهزیستی کشور به وزارت بهزیستی و تأمین اجتماعی	طرح						کار و امور اداری	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۱۰	لایحه استفساریه بند «د» تبصره «۳» قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	لایحه						امور بهداری و بهزیستی	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۱۱	لایحه اجازه به هزینه قطعی گرفتن مصرف باقیمانده اعتبار ردیف ۵۰۱۰۰۱ توسط سازمان بهزیستی	لایحه						دیوان محاسبات و بودجه	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۱۲	لایحه اجازه صدور پروانه حرف پزشکی	لایحه						کار و امور اداری	مسترد شد
۱۳	لایحه اصلاح لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸ و آیین‌نامه مربوطه	لایحه						امور بهداری و بهزیستی	مسترد شد
۱۴	لایحه نظام پزشکی	لایحه						امور بهداری و بهزیستی	مسترد شد

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۵	لایحه تشکیل وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	مسترد شد
۱۶	لایحه خدمت پزشکان به مستضعفان	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	مسترد شد
۱۷	طرح ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان رشته پزشکی قبل از انجام خدمت وظیفه	طرح					۱		رد شد
۱۸	لایحه تشکیل وزارت تأمین اجتماعی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	رد شد
۱۹	طرح معافیت وزارت بهداشتی از تشریفات و حقوق گمرکی در مورد لوله و لوازم آبرسانی	طرح						امور بهداشتی و بهزیستی	مسکوت
۲۰	لایحه تملک بیمارستان‌ها و مراکز درمانی خصوصی که با استفاده از وام‌های دولتی ایجاد و صاحبان آن بر طبق مقررات و ضوابط و تعهدات خود عمل نکرده یا نمی‌کنند	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	بلاتکلیف
۲۱	لایحه اجازه استخدام متخصصین رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی خارجی به وزارت بهداشتی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	بلاتکلیف
۲۲	لایحه مجازات متخلفین از مقررات امور پزشکی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	بلاتکلیف
۲۳	لایحه نحوه تأمین تولید فرآورده‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	بلاتکلیف
۲۴	تشکیل شورای عالی بهداشت و درمان و آموزش پزشکی	لایحه						فرهنگ - بهداشتی	رد شد

* در خردادماه همان سال به تصویب رسید.

مجلس دوم

در دومین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۵۳ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۳۱ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۲۲ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و ۹ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب یک مورد به صورت دوفوریتی، ۲ مورد به صورت یک فوریتی و ۴ مورد به صورت یک‌شوری مورد بررسی قرار گرفت. در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۸۱/۹ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است

بدون شک قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مهمترین مصوبه مجلس دوم در حوزه سلامت بود.

پس از پیروزی انقلاب شاخه پزشکی ستاد انقلاب فرهنگی بر روی موضوع کمبود پزشک مطالعاتی را آغاز کرد. حاصل این کار جزوه‌ای در بیش از یکصد صفحه بود که بر موضوع ادغام آموزش پزشکی در وزارت بهداشتی وقت تکیه داشت. این موضوع به صورت لایحه در مجلس اول مطرح شد و در تاریخ ۱۳۶۱/۶/۱۵ به تصویب رسید. اما شورای نگهبان به آن ایراد قانون اساسی گرفت و جدا شدن دانشکده‌های پزشکی و مؤسسات آموزشی از دانشگاه‌ها و قرار گرفتن آن زیر نظر وزارت بهداشتی را مغایر بندهای «۴» و «۱۳» اصل سوم قانون اساسی دانست. با این ایراد عملاً لایحه در مجلس اول متوقف باقی ماند.

ارائه مجدد لایحه تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آغاز بحث موافقان و مخالفان این موضوع در مجلس دوم بود. مخالفان این طرح که برخی از آنان پزشک نیز بودند بر افت آموزش تکیه داشتند و درخواست چهار ماه مسکوت گذاشتن لایحه را داشتند. اما با دفاعیات دو پزشک دیگر یعنی دکتر ایرج فاضل، وزیر وقت فرهنگ و آموزش عالی و دکتر مرنیدی، وزیر وقت بهداشتی و بهزیستی، شور اول این طرح لایحه به تصویب رسید. در شور دوم لایحه برای بررسی دقیق‌تر به کمیسیون خاص مرکب از نمایندگان از کمیسیون امور بهداشتی و بهزیستی، فرهنگ و آموزش عالی و برنامه و بودجه سپرده شد. دکتر زرگر، ریاست و دکتر عباس شیبانی، مخبر این کمیسیون بودند. سرانجام پس از حدود چهار جلسه بحث این لایحه به تصویب رسید و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی متولد شد.

قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان یکی دیگر از مصوبات مجلس دوم بود که جایگزین قانون خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان شد که در طول چند سال بارها اصلاح شده بود. قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان پس از بحث‌های فراوان سرانجام در آخرین روزهای مجلس دوم به تصویب رسید هر چند این قانون نیز در سال‌های بعد دستخوش تغییرات فراوان شد.

برطبق این قانون مشمولان مادام که تعهدات خود را انجام نداده‌اند، مجاز به دخالت در امور پزشکی به‌طور آزاد نیستند. همچنین این افراد این قانون قبل از انجام تعهدات قانونی مجاز به خروج از کشور نمی‌باشند.

اصلاح قوانین مصوب قبلی یکی از مواردی بود که در این مجلس در بخش سلامت زیاد دیده شد حتی قانون تعیین وضع شغلی دندان‌سازان تجربی که در این دوره به تصویب رسید مجدد در همین دوره اصلاح شد.

قانون اصلاح موادی از قانون نظام پزشکی و الزام دولت جهت تنظیم و ارائه لایحه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران یکی دیگر از مصوبات این مجلس بود که شروع کار آن از مجلس اول بود. این لایحه از سوی دولت ارائه شد و به تصویب رسید، اما شورای نگهبان آن را تأیید نکرد. این لایحه پس از اعاده شورای نگهبان در کمیسیون تحت بررسی بود که عمر مجلس دوم به پایان رسید. ارائه یک طرح و یک لایحه نشان از توجه زیاد این مجلس به وضعیت و جایگاه نظام پزشکی داشت که پس از اتفاقاتی که در نظام پزشکی رخ داده بود طبیعی محسوب می‌شود.

اما مجلس دوم به تمامی پیشنهادات مطرح شده در حوزه سلامت پاسخ مثبت نداد. طرح منفک شدن سازمان تأمین اجتماعی از وزارت بهداری و الحاق آن به وزارت کار و امور اجتماعی، طرح اصلاح ماده (۲) قانون تشکیل وزارت بهداشت و الحاق یک ماده و دو تبصره، لایحه نحوه پرداخت حقوق و فوق‌العاده کارکنان سازمان‌های منطقه‌ای بهداری استان‌ها در مأموریت‌های آموزشی، طرح استفاده از بیست درصد درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی جهت تأمین آب آشامیدنی و لوله‌کشی روستاها از جمله طرح‌ها و لوایحی بودند که در این دوره مجلس مورد موافقت قرار نگرفتند و رد شدند.

اتمام مجلس دوم نیز مانع طرح برخی پیشنهادات در صحن علنی مجلس شد. طرح انحلال شورای عالی پزشکی، طرح مجوز اداره مستقل داروخانه به‌وسیله کمک داروسازان و طرح قانونی راه‌اندازی بعضی بیمارستان‌ها برای جلوگیری از اعزام بیماران به خارج از کشور از جمله مصوبات کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس دوم بود که مجال ارائه در صحن علنی مجلس را نیافت.

در این دوره دولت تعداد قابل توجهی از لوایح خود در حوزه سلامت را به دلایل مختلف باز پس گرفت.

لایحه اصلاح لایحه قانونی راجع به استفاده از خدمت تمام‌وقت استادان دانشکده‌های گروه پزشکی و دندانپزشکی و شاغلان رشته‌های وابسته، لایحه اصلاح موادی از اساسنامه شرکت سهامی دارویی کشور، لایحه همترازی حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل در ستاد مرکزی و واحدهای وابسته به ستاد وزارت بهداری با حقوق و مزایای پزشکان شاغل در سازمان‌های منطقه‌ای بهداری استان‌ها، لایحه واگذاری مرکز درمانی بیماری قند در مشکین‌آباد کرج، لایحه نحوه تأمین

تولید فرآورده‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی، لایحه ماده واحده الحاقی به لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی، لایحه همترازی حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل در ستاد مرکزی و واحدهای وابسته به ستاد وزارت بهداشتی با حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل خدمت در سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها و لایحه راجع به اصلاح خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۶۰ از جمله لوایحی بودند که از سوی دولت مسترد گردید.

طرح تبدیل سازمان بهزیستی کشور به وزارت بهزیستی و تأمین اجتماعی از جمله طرح‌هایی بود که در این دوره ارائه و بایگانی گردید. این طرح به نوعی ادامه طرحی در خصوص وزارت شدن تأمین اجتماعی بود که در مجلس اول نیز ارائه شده بود.

جدول ۵۱. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره دوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع فوری	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون شمول مقررات مربوط به کارکنان دولت تابع قانون استخدام کشوری که در مناطق جنگی یا جبهه‌های جنگ تحمیلی خدمت می‌نمایند به کارکنان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های وابسته که مشمول قانون تأمین اجتماعی هستند	لایحه	+	+	+		بهداری	
۲	قانون راجع به «ثبت و گزارش اجباری بیماری‌های سرطانی»	لایحه	+	+	+		بهداری	
۳	قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	لایحه				۲		
۴	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تأمین درمان معلولین و افراد خانواده آنها و همچنین افراد خانواده شهدای انقلاب اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۵	لایحه	+	+	+		بهداری	
۵	قانون اصلاح موادی از قانون نظام پزشکی و الزام دولت جهت و تنظیم و ارائه لایحه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+		بهداری	
۶	قانون اصلاح بند «۱» ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴	لایحه	+	+	+		بهداری	
۷	قانون تعیین وضع شغلی دندانسازان تجربی	طرح	+	+	+		بهداری	
۸	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+		بهداری	
۹	قانون الغای تبصره «۳» ماده (۱۱) قانون تشکیل وزارت بهداشتی (بهزیستی) مصوب سال ۱۳۵۵	لایحه	+	+	+		بهداری	
۱۰	قانون استفاده از درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+	۱	خاص	
۱۱	قانون اصلاح قانون تعیین وضع شغلی دندانسازان تجربی	طرح	+	+	+		بهداری	
۱۲	قانون الحاق بهداشتکاران دهان و دندان دانشگاه‌ها به بهداشتکاران وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	طرح	+	+	+		بهداری	
۱۳	قانون اجازه پرداخت حق محرومیت از مطب	لایحه	+	+	+		برنامه و بودجه	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۴	قانون محل مطب پزشکان	طرح	+		+		۱	بهداری	
۱۵	قانون الزام تزریق واکسن ضد کزاز برای بانوان قبل از ازدواج	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۶	قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۷	قانون اجازه استفاده قانونی از قانون کمک‌دندانپزشکان تجربی مصوب ۱۳۵۴	طرح	+	+	+			بهداری	
۱۸	قانون مجوز اداره مستقل داروخانه وسیله کمک‌داروسازان کشور	طرح	+	+	+			بهداری	
۱۹	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان	لایحه	+	+	+			بهداری	
۲۰	قانون الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به معرفی مسئول فنی واجد شرایط برای اداره داروخانه‌هایی که در مناطق محروم و جمعیت زیر ۵۰ هزار نفر فاقد مسئول فنی می‌باشند	طرح	+	+	+			بهداری	
۲۱	قانون اساسنامه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			بهداری	
۲۲	قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+			بهداری	در شورای نگهبان ماند ابلاغ دوره بعد
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۶۴	لایحه						برنامه و بودجه یک‌شوری	
۲۴	قانون بودجه سال ۱۳۶۵	لایحه						برنامه و بودجه یک‌شوری	
۲۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۶	لایحه						برنامه و بودجه یک‌شوری	
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۷	لایحه						برنامه و بودجه یک‌شوری	
۲۷	قانون استفسار بند «د» تبصره قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۶۰	لایحه	+	+	+			بهداری	
۲۸	قانون معافیت کارکنان انجمن‌های بهداشتی از پرداخت مابه‌التفاوت دریافتی ناشی از تطبیق با آیین‌نامه استخدامی تأمین اجتماعی	لایحه	+	+	+			امور اداری استخدامی	مانده از دوره اول
۲۹	قانون تغییر سمت وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و قرار گرفتن سازمان بهزیستی زیر نظر وزارت بهداشت	طرح	+	+	+			کار و امور اجتماعی	
۳۰	قانون تعمیم قانون تأسیس سازمان تأمین خدمات درمانی عائله درجه یک افسران، همافران و کارمندان ارتش، ژاندارمری و شهربانی کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷ به عائله درجه یک دانشجویان، دانش‌آموزان و سایر محصلین مراکز آموزش کادر ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			دفاع	
۳۱	قانون اجازه پرداخت حق‌الزحمه به بیماران روانی که در کارگاه‌های حرفه‌ای و یا در رشته‌های خدماتی به کار گمارده می‌شوند و فروش محصولات کارگاه‌های مذکور	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	

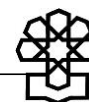

جدول ۵۲. طرح‌ها و لوایحی که در دوره دوم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به

تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح قانونی تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی و توزیع عادلانه آن	طرح	+	+				آموزش عالی	پس از اعاده شورای نگهبان در کمیسیون تحت بررسی
۲	لایحه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+				بهداری	پس از اعاده شورای نگهبان در کمیسیون تحت بررسی
۳	طرح اجازه اقامت به کمک دندانپزشکان تجربی قبول شده در سال ۱۳۵۴	طرح						بهداری	بررسی در کمیسیون جهت شور اول
۴	لایحه راجع به اصلاح خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۶۰	لایحه						بهداری	اصل هشتادوپنجم قانون اساسی ازسوی دولت مسترد شد
۵	لایحه ماده واحده الحاقی به لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد
۶	لایحه نحوه تأمین تولید فرآورده‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد
۷	لایحه واگذاری مرکز درمانی بیماری قند در مشکین‌آباد کرج	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد
۸	لایحه هم‌طرزی حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل در ستاد مرکزی و واحدهای وابسته به ستاد وزارت بهداشتی با حقوق و مزایای پزشکان شاغل در سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد
۹	لایحه اصلاح موادی از اساسنامه شرکت سهامی دارویی کشور	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۰	لایحه اصلاح لایحه قانونی راجع به استفاده از خدمت تمام‌وقت استادان دانشکده‌های گروه پزشکی و دندانپزشکی و شاغلان رشته‌های وابسته	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد
۱۱	لایحه نحوه پرداخت حقوق و فوق‌العاده کارکنان سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها	لایحه						بهداری	رد شد
۱۲	لایحه تأمین اعتبار مربوط به ارائه بیشتر خدمات بیمه درمانی به کارکنان دولت	لایحه						برنامه و بودجه	بایگانی شد
۱۳	لایحه رفع محدودیت زمانی قانون اصلاح بند «۱» ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات پزشکی و دارویی و مواد خوردنی آشامیدنی مصوب ۱۳۶۰ و تغییر ترکیب اعضای کمیسیون تشخیص موضوع این قانون	لایحه						بهداری	بایگانی شد
۱۴	طرح تبدیل سازمان بهزیستی کشور به وزارت بهزیستی و تأمین اجتماعی	طرح						کار و امور اجتماعی	بایگانی شد
۱۵	طرح قانونی نحوه انجام خدمت مشمولین گروه پزشکی	طرح						بهداری	بایگانی شد
۱۶	طرح منفک شدن سازمان تأمین اجتماعی از وزارت بهداشتی و الحاق آن به وزارت کار و امور اجتماعی	طرح						بهداری	رد شد
۱۷	طرح اصلاح ماده (۲) قانون تشکیل وزارت بهداشت و الحاق یک ماده و دو تبصره، لایحه نحوه پرداخت حقوق و فوق‌العاده کارکنان سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها در مأموریت‌های آموزشی	طرح						بهداری	رد شد
۱۸	طرح استفاده از ۲۰ درصد درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی جهت تأمین آب آشامیدنی و لوله‌کشی روستاها	طرح					۲	بهداری	رد شد
۱۹	طرح انحلال شورای عالی پزشکی اعزام بیماران به خارج از کشور	طرح	+	+				بهداری	ارسال به مجمع
۲۰	لایحه اصلاح قانون راجع به نحوه شمول قانون استخدام کشوری درباره کارکنان دانشکده پزشکی مصوب ۱۳۶۰	لایحه						اداری و استخدامی	پس از اعاده شورای نگهبان در کمیسیون تحت بررسی
۲۱	طرح قانونی راه‌اندازی بعضی بیمارستان‌ها برای جلوگیری از اعزام بیماران به خارج از کشور	طرح						برنامه و بودجه	بایگانی شد
۲۲	لایحه هم‌طرزی حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل در ستاد مرکزی و واحدهای وابسته به ستاد وزارت بهداشتی با حقوق و مزایای پزشکان و کادر گروه پزشکی شاغل خدمت در سازمان‌های منطقه‌ای بهداشتی استان‌ها	لایحه						بهداری	ازسوی دولت مسترد شد

مجلس سوم

در سومین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۴۶ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۲۷ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۱۶ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و ۱۱ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۳ مورد به صورت دوفوریتی، ۲ مورد به صورت یکفوریتی و ۲۲ مورد به صورت یک‌شوری مورد بررسی قرار گرفت. ۴ مورد نیز طبق اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در کمیسیون مربوطه به تصویب رسید.

در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۵۵/۱۰ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است که بالاترین رقم در ادوار مختلف مجلس محسوب می‌شود.

طرح اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و الحاق موادی به آن بر اثر اعتراضات پزشکان به قانون قبلی مورد بررسی نمایندگان قرار گرفت. این طرح طبق اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در کمیسیون بهداری و بهزیستی تصویب و در جلسه علنی با ۵ سال مدت اجرای آزمایشی آن موافقت شد.

در سال ۱۳۶۸ بررسی برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران در مجلس آغاز شد. متأسفانه در این برنامه بهداشت و درمان تقریباً مغفول مانده بود و جزء چند تبصره که بیشتر مربوط به احداث مراکز درمانی یا استفاده از اساتید ایرانی مقیم خارج از کشور بود دیگر ردپایی از بهداشت و درمان دیده نمی‌شد. تأمین آموزش‌های عمومی بهداشتی - درمانی و مراقبت‌های بهداشتی اولیه برای عامه مردم با تأکید بر مناطق محروم و روستایی کشور تنها هدفی در این قانون بود که به موضوع سلامت اشاره مستقیم داشت.

قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران یکی از مهمترین مصوبات مجلس سوم محسوب می‌شود. پس از کشوقوس‌های فراوان لایحه دولت در خصوص سازمان نظام پزشکی که به سرانجامی نرسید طرح تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران از سوی نمایندگان به مجلس تقدیم شد.

بررسی این طرح با اساس اصل هشتادوپنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به کمیسیون بهداری و بهزیستی سپرده شد؛ و پس از تصویب در این کمیسیون در جلسه علنی مورخ پنجم تیرماه یک‌هزار و سیصد و شصت و نه مجلس شورای اسلامی با پنج سال مدت اجرای آزمایشی آن موافقت نمود.

قانون نحوه ایجاد تسهیلات لازم برای تسریع در احداث و تکمیل بیمارستان‌های ۹۶ شهر کشور نتیجه طرح دوفوریتی نمایندگان برای رفع موانع موجود در احداث این بیمارستان‌ها بود. بیمارستان‌هایی که در سال‌های بعد مسائل متعددی را برای سلامت کشور ایجاد کردند.

طرح لزوم بازآموزی و نوآموزی جامعه پزشکی کشور و ارتقای سطح دانش پزشکی آنها یکی دیگر

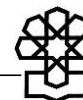
از طرح‌های نمایندگان در این دوره بود. این طرح نیز براساس اصل هشتادوپنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در کمیسیون بهداری و بهزیستی مجلس شورای اسلامی بررسی و به تصویب رسید. در صحن علنی مجلس نیز اجرای آزمایشی آن برای مدت ۵ سال تصویب شد. این قانون در سال‌های بعد اصلاح شد و مبنای بازآموزی امروزی پزشکان گردید.

استیضاح وزیر بهداشت یکی دیگر از اتفاقات مجلس سوم بود. در ۲۳ دی‌ماه ۱۳۶۹ به‌دنبال تقاضای عده‌ای از نمایندگان در خصوص استیضاح دکتر فاضل وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و پس از بیانات نمایندگان موافق و مخالف و دفاع وزیر، مجلس از مجموع ۲۴۶ رأی ریخته شده با ۱۱۵ رأی مخالف، ۱۱۴ رأی موافق و ۱۷ رأی ممتنع به ایشان رأی اعتماد نداد و دکتر فاضل با اختلاف یک رأی از وزارت بهداشت کنار رفت.

در مجلس سوم طرح‌هایی نیز در حوزه سلامت مطرح شد که به تصویب نرسید طرح تشکیل وزارت امداد و تأمین اجتماعی، طرح استفاده از کمک دندانپزشکان تجربی داوطلب خدمت در شهرهای فاقد دانشکده دندانپزشکی، طرح اصلاح قانون مجوز اداره مستقل داروخانه وسیله کمک داروسازان کشور مصوب ۱۳۶۷، طرح واگذاری بیمارستان امام خمینی فریدونکنار به درمانی بنیاد شهید انقلاب اسلامی از جمله این موارد بودند ولی شاید مهمترین طرح در این خصوص طرح بیمه خدمات درمانی همگانی بود که در سال ۱۳۶۷ مطرح شد ولی مورد تأیید قرار نگرفت. این طرح سرآغاز جریانی بود که بعدها به تصویب قانون بیمه همگانی انجامید.

لایحه تشکیل سازمان پزشکی قانونی، طرح اصلاح موادی از سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، طرح اصلاح قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، طرح اصلاح قانون تربیت بهداشت کاران دهان و دندان، لایحه شمول قانون محرومیت از مطب به مشمولان لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و لایحه مستثنا شدن بازنشستگی شاغلین شاغل پرستاری از شرط سنی از جمله مواردی بود که در کمیسیون بهداری و بهزیستی مورد بررسی قرار گرفت ولی به‌علت پایان مجلس سوم فرصت طرح آن در صحن علنی مجلس فراهم نشد.

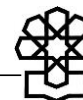
یکی از نکات قابل توجه این دوره این بود که اکثر قوانین تصویب شده در حوزه سلامت به‌صورت طرح ازسوی نمایندگان مطرح شده بود که این نشان از فعال بودن نمایندگان در حوزه سلامت داشت. همچنین در موارد زیادی نیز بررسی طرح طبق اصل هشتادوپنجم قانون اساسی به کمیسیون بهداری و بهزیستی محول گردید و این قوانین هیچگاه در صحن علنی مجلس مورد بررسی نمایندگان قرار نگرفت.

جدول ۵۳. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره سوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون حفاظت در برابر اشعه	لایحه	+	+	+			پست و تلگراف و نیرو	
۲	قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی	طرح	+	+	+			بهداری	
۳	قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین‌های بهداشت و مبارزه با بیماری‌ها) از انجام خدمت وظیفه عمومی	طرح	+	+	+		۱	بهداری	
۴	قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+			بهداری	
۵	قانون مقررات استخدامی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+			اداری و استخدامی	
۶	قانون لزوم بازآموزی و نوآموزی جامعه پزشکی کشور و ارتقای سطح دانش پزشکی آنها	طرح	+	+	+			بهداری	
۷	قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	لایحه	+	+	+			امور دفاعی	
۸	قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	طرح	+	+	+			بهداری	
۹	قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و الحاق موادی به آن	طرح	+	+	+			بهداری	
۱۰	قانون اساسنامه انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۱	قانون نحوه تأمین کسری اعتبار مورد نیاز ۹۶ بیمارستان کشور	طرح			+		۲	-	
۱۲	قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+	+			بهداری	
۱۳	قانون واگذاری بیمارستان شهید دکتر بهشتی قم به بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ایجاد تسهیلات برای تأمین نیروی انسانی بهداشتی و درمانی مورد نیاز واحدهای بهداشتی درمانی بنیاد شهید انقلاب اسلامی	طرح					۲	-	
۱۴	قانون نحوه ایجاد تسهیلات لازم برای تسریع در احداث و تکمیل بیمارستان‌های ۹۶ شهر کشور	طرح					۲	-	
۱۵	قانون حقوق و مزایای مستمر پس‌اندازهای ثابت حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی	لایحه	+	+	+			دفاع	
۱۶	قانون برنامه اول توسعه	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	
۱۷	قانون الزام تخلیه ساختمان‌های وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی و مؤسسات وابسته به دانشگاه‌ها که در اختیار سایر وزارتخانه‌ها و ارگان‌ها باشد	لایحه	+	+	+			قضایی و حقوقی	
۱۸	قانون اجازه تبدیل شرکت‌های توسعه صنایع پزشکی ایران و پخش فرآورده‌های پزشکی ایران وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به شرکت‌های دولتی	لایحه	+	+	+			اداری استخدامی	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع فوری	توضیحات
۱۹	قانون شمول استفاده از خدمات خارج از وقت اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۶۵ وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+		بهداری
۲۰	قانون الحاق به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گردان	لایحه	+				یک‌شوری
۲۱	قانون دیپلم فنی شناختن درک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداشتی	طرح	+	+	+		بهداری
۲۲	قانون اصلاح تبصره «۱» بند «۴» ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+		بهداری
۲۳	قانون معافیت وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی برخی از کالاهای وارداتی	لایحه	+	+	+		اقتصاد و دارایی
۲۴	قانون بودجه سال ۱۳۶۸	لایحه					یک‌شوری
۲۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۹	لایحه					یک‌شوری
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۰	لایحه					یک‌شوری
۲۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۱	لایحه					یک‌شوری

جدول ۵۴. طرح‌ها و لوایحی که در دوره سوم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی	لایحه	+	+	-		۲		بازگشت به کمیسیون
۲	طرح اصلاح موادی از سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران								
۳	طرح قانونی نحوه کاهش و حذف تدریجی دخانیات	طرح	+						ارسالی به مجمع
۴	طرح تشکیل وزارت امداد و تأمین اجتماعی	طرح						اداری و استخدامی	رد در مجلس
۵	طرح استفاده از کمک‌دندانپزشکان تجربی داوطلب خدمت در شهرهای فاقد دانشکده دندانپزشکی	طرح						بهداری و بهزیستی	رد در مجلس
۶	طرح اصلاح قانون مجوز اداره مستقل داروخانه وسیله کمک‌داروسازان کشور مصوب ۱۳۶۷	طرح						بهداری و بهزیستی	رد در مجلس
۷	طرح واگذاری بیمارستان امام خمینی فریدون‌کنار به درمانی بنیاد شهید انقلاب اسلامی								
۸	طرح بیمه خدمات درمانی همگانی	طرح						بهداری و بهزیستی	رد در مجلس
۹	لایحه تشکیل سازمان پزشکی قانونی	لایحه							آماده طرح در صحن برای شور اول
۱۰	طرح اصلاح قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران								
۱۱	طرح اصلاح قانون تربیت بهداشتکاران دهان و دندان به‌منظور گسترش خدمات درمانی بهداشتی در روستا	طرح					۱	بهداری و بهزیستی	معوق
۱۲	لایحه شمول قانون محرومیت از مطب به مشمولان لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی	لایحه						بهداری و بهزیستی	آماده طرح در صحن برای شور اول
۱۳	لایحه مستثنا شدن بازنشستگی شاغلین شاغل پرستاری از شرط سنی							اداری و استخدامی	آماده طرح در صحن برای شور اول
۱۴	طرح تغییر عنوان کمک‌دندانپزشکان تجربی دیپلم و بالا به شرط اشتغال در محل قید شده در پروانه کار	طرح						بهداری و بهزیستی	آماده طرح در صحن برای شور اول

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۵	طرح قانونی نحوه پذیرش دستیار و تعیین ضوابط و مقررات دستیاری در رشته‌های تخصصی	طرح							آماده طرح در صحن برای شور اول
۱۶	طرح قانونی اجازه استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از قانون نحوه ایجاد تسهیلات لازم برای تسریع در احداث و تکمیل بیمارستان‌های ۹۶ شهر کشور	طرح						مسکن و شهرسازی	آماده طرح در صحن برای شور اول
۱۷	طرح اجازه اقامت به کمک‌دندانپزشکان تجربی قبول شده در سال ۱۳۵۴	طرح						بهداری و بهزیستی	رد در مجلس
۱۸	طرح قانونی اصلاح مواد (۱)، (۳)، (۴)، (۱۶)، (۱۷)، (۱۸) و (۲۳) قانون اساسنامه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	طرح						بهداری و بهزیستی	مسکوت
۱۹	طرح قانونی تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی و توزیع عادلانه آن	طرح						فرهنگ و آموزش عالی	مسکوت

مجلس چهارم

در چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۴۸ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۳۱ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۲۲ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و ۹ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۴ مورد به صورت دوفوریتی، ۲ مورد به صورت یک فوریتی و ۴ مورد به صورت یکشوری مورد بررسی قرار گرفت. یک مورد نیز طبق اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در کمیسیون مربوطه به تصویب رسید.

در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۹/۰۶ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است. تصویب قانون بیمه همگانی خدمات درمانی را باید شاخص ترین مصوبه این دوره دانست. لایحه‌ای که پس از کش و قوس‌های زیاد در کمیسیون مشترکی متشکل از نمایندگان کمیسیون بهداشتی و بهزیستی و برنامه بودجه سرانجام به تصویب نهایی در صحن مجلس رسید.

در اردیبهشت سال ۱۳۷۳ بررسی لایحه برنامه پنج‌ساله دوم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور در کمیسیون برنامه و بودجه مجلس آغاز شد. در این لایحه سلامت قدری پررنگ‌تر از برنامه اول توسعه دیده شد و در خط‌مشی‌های اساسی تأمین بهداشت عمومی و گسترش بیمه همگانی آورده شد.

تکمیل تأسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی شبکه‌های بهداشتی درمانی کشور و پرداخت مابه‌التفاوت هزینه درمان بیمه‌شوندگان پس از کسر سرانه سهم بیمه شده و فرانشیز، مطابق مقررات قانون بیمه همگانی در طول برنامه سرانه دولت از دیگر مواد قانون برنامه دوم در حوزه سلامت محسوب می‌شود.

در مجلس چهارم طرح‌ها و لوایحی نیز در حوزه سلامت مطرح شد که به تصویب نرسید. لایحه تسری قانون کار و تأمین اجتماعی به شرکت سهامی داروپخش و مستثنا شدن آن از شمول قانون محاسبات عمومی کشور، طرح قانونی نحوه تأمین کسری اعتبار مورد نیاز تکمیل ساختمان بیمارستان‌های ۱۲۹ شهر کشور، طرح قانونی اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۳، لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۱۰» به ماده (۱) قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و الحاق موادی به آن، طرح ممنوعیت افزایش تعرفه هزینه‌های درمانی، لایحه مستثنا شدن بازنشستگی شاغلین مشاغل پرستاری از شرط سنی موضوع تبصره «۱» ماده (۲) قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری، طرح تغییر نظام پذیرش دانشجو برای دوره‌های دکترای حرفه‌ای از جمله این موارد بودند.

طرح دوفوریتی ممنوعیت استعمال دخانیات در مجامع عمومی در سال ۱۳۷۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که با مخالفت شورای نگهبان در اجرای اصل یکصدودوازدهم قانون اساسی برای

تعیین تکلیف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال گردید. در مجمع عین مصوبه مجلس تشخیص مصلحت به رأی گذاشته شد که از آرای کافی برخوردار نگردید و رد شد. شاید شاخص‌ترین لایحه‌ای که نتوانست رأی مجلس را به دست آورد لایحه اجازه پیوند اعضای بدن فوت‌شدگان در موارد خاص بود. لایحه اجازه پیوند اعضای بدن فوت‌شدگان در موارد خاص یکی از مواردی بود که در این مجلس مطرح و رد شد. موضوعی که بعدها مجدد مطرح و به تصویب مجلس رسید. لایحه تأسیس شرکت پالایش و پژوهش خون، لایحه اصلاح بند «۲» ماده (۱۰) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، طرح اصلاح موادی از اساسنامه جمعیت هلال احمر و طرح الحاق یک تبصره به ماده (۶) قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارو و مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴ از جمله مواردی بود که در کمیسیون بهداشتی و بهزیستی مورد بررسی قرار گرفت ولی به علت پایان مجلس فرصت طرح آن در صحن علنی مجلس مهیا نشد.

جدول ۵۵. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره چهارم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبیان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+				۱	بهداری	
۲	قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	لایحه	+	+	+		۲		
۳	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	لایحه	+	+	+			بهداری	
۴	قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور	لایحه	+				۱	بهداری	
۵	قانون اصلاح ماده (۲) خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۲	طرح	+	+	+			بهداری	
۶	قانون اصلاح بند «۲» و تبصره «۲» ماده (۵) قانون لزوم بازآموزی و نوآموزی جامعه پزشکی و ارتقای سطح دانش پزشکی آنها مصوب ۱۳۶۹	لایحه	+	+	+			بهداری	اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی
۷	قانون تأمین کسری اعتبار بیمارستان‌ها، برنامه بیمه درمان کارمندان دولت و طرح توسعه شبکه‌های بهداشتی و درمانی کشور	لایحه	+	+	+		۲	-	
۸	قانون اصلاح تبصره‌های «۲»، «۳» و «۴» ذیل ماده واحده قانون شمول خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ‌التحصیلان رشته دامپزشکی و الحاق یک تبصره به آن	لایحه	+	+	+			فرهنگ آموزش عالی	
۹	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	لایحه	+	+	+			بهداری	

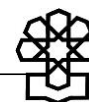
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۰	قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور	لایحه	+	+	+			قضایی و حقوقی	
۱۱	قانون ادغام واحدهای تربیتی شهرداری‌های سراسر کشور در سازمان بهزیستی کشور	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۲	قانون تسری قانون خرید و تملک اماکن آموزشی، استیجاری به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و تحقیقاتی تابع	لایحه	+	+	+			امور قضایی	
۱۳	قانون اصلاح ماده (۴) قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه و حذف تبصره آن	لایحه	+	+	+			امور دفاعی	
۱۴	قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی	طرح	+	+	+			بهداری	
۱۵	قانون احتساب خدمت دانشجویان پزشکی (انترن‌ها) که بر اساس مصوبات مربوط در مناطق جنگی انجام وظیفه نموده‌اند به‌عنوان قسمتی از خدمت خارج از مرکز یا خدمت پزشکان و پیراپزشکان	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۶	قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	لایحه	+	+	+			امور دفاعی	
۱۷	قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۸	قانون الحاق یک تبصره به‌عنوان تبصره «۲» به ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴	لایحه	+	+	+			بهداری	
۱۹	قانون اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به‌منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۳	طرح	+	+	+			بهداری	
۲۰	قانون اصلاح ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارو و مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴	طرح	+	+	+			بهداری	
۲۱	قانون اساسنامه سازمان تأمین خدماتی درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			امور دفاعی	
۲۲	قانون اصلاح قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۰/۹/۱۲	طرح	+	+	+			بهداری	
۲۳	قانون تثبیت ظرفیت‌های پذیرش دانشجویان گروه پزشکی	طرح	+	+	+		۲	-	
۲۴	قانون برنامه دوم توسعه	لایحه							
۲۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۲	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۳	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۲۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۴	لایحه						برنامه و بودجه	یک شوری
۲۸	قانون بودجه سال ۱۳۷۵	لایحه						برنامه و بودجه	یک شوری
۲۹	قانون صندوق رفاه دانشجویان	طرح	+	+	+			فرهنگ	
۳۰	قانون الحاق یک ماده به قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به پایه حقوق اعضای رسمی هیئت علمی	لایحه	+	+	+			فرهنگ	
۳۱	قانون اولویت در استفاده از معافیت‌های تعهد خدمت اجازه کار و تحصیل ایثارگران گروه پزشکی و پیراپزشکی	طرح	+	+	+		۲		

جدول ۵۶. طرح‌ها و لوایحی که در دوره چهارم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند،

اما به تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه تسری قانون کار و تأمین اجتماعی به شرکت سهامی داروپخش و مستثنا شدن آن از شمول قانون محاسبات عمومی کشور	لایحه	+					بهداری و دیوان محاسبات	رد شد
۲	طرح قانونی نحوه تأمین کسری اعتبار مورد نیاز تکمیل ساختمان بیمارستان‌های ۱۲۹ شهر کشور	طرح	+				۱	بهداری	رد شد
۳	طرح قانونی اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۳	طرح	+					بهداری و دیوان محاسبات	رد شد
۴	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۱۰» به ماده (۱) قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و الحاق موادی به آن	لایحه	+					بهداری	رد شد
۵	طرح ممنوعیت افزایش تعرفه هزینه‌های درمانی	طرح	+				۱	بهداری	رد شد
۶	لایحه مستثنا شدن بازنشستگی شاغلین مشاغل پرستاری از شرط سنی موضوع تبصره «۱» ماده (۲) قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	لایحه	+					اداری و استخدامی	رد شد
۷	طرح تغییر نظام پذیرش دانشجو برای دوره‌های دکترای حرفه‌ای	طرح	+					بهداری و فرهنگ	رد شد
۸	لایحه اجازه پیوند اعضای بدن فوت‌شدگان در موارد خاص	لایحه	+					بهداری	رد شد
۹	طرح دوفوریتی ممنوعیت استعمال دخانیات در مجامع عمومی	طرح					۲	-	اعاده شده
۱۰	لایحه تأسیس شرکت پالایش و پژوهش خون	لایحه	+					بهداری	موقوف
۱۱	لایحه اصلاح بند «۲» ماده (۱۰) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	لایحه						بهداری	آماده شور اول

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۲	طرح اصلاح موادی از اساسنامه جمعیت هلال احمر	لایحه	+					بهداری	معوق
۱۳	طرح الحاق یک تبصره به ماده (۶) قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارو و مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴	طرح	+					بهداری	معوق
۱۴	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۳» به قانون الزام تخلیه ساختمان‌های وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی و مؤسسات وابسته به دانشگاه‌ها	لایحه	+					امور قضایی	آماده شور دوم
۱۵	لایحه اجازه تزریق پنی‌سیلین توسط بهورزان خانه‌های بهداشت	لایحه						بهداری	آماده شور اول
۱۶	لایحه اصلاح ماده (۱۶) قانون حقوق و مزایای مستمر پس‌اندازهای ثابت حق بیمه و بیمه درمانی مشمولان قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه						امور دفاعی	آماده شور اول
۱۷	طرح تفسیر مواد (۵) و (۷) قانون بیمه همگانی	طرح					۲		مسکوت

مجلس پنجم

در پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۴۶ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۲۸ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۲۱ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و ۷ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۳ مورد به صورت یک فوریتی و ۶ مورد به صورت یک شوری مورد بررسی قرار گرفت. در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۸/۷ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است.

یکی از مهمترین قوانین حوزه سلامت در مجلس پنجم طرح پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است بود. پس از آنکه در مجلس قبل لایحه اجازه پیوند اعضای بدن فوت شدگان در موارد خاص نتوانست نظر مساعد نمایندگان را جلب کند و رد شد این بار همان موضوع در قالب طرح مطرح شد که به تصویب رسید.

در قانون برنامه سوم توسعه که در این مجلس به تصویب رسید برای اولین بار نقش سلامت پررنگ‌تر دیده شد. فصل ۲۵ این قانون در خصوص بهداشت و درمان بود و مواد (۱۹۲) تا (۱۹۷) به طور اخص در حوزه سلامت تدوین شد.

در ماده (۱۹۲) سیاست کلان دولت کاهش تصدی در بخش دولتی و افزایش سهم بخش خصوصی در خدمات بهداشتی و درمانی تعیین شد. همچنین در ماده (۱۹۳) نیز سخن از سطح‌بندی خدمات به میان آمد. بحث امنیت غذا و تعیین سبد غذایی مطلوب نیز برای اولین بار در این برنامه جنبه قانونی به خود گرفت.

لایحه واگذاری اجازه تعیین ظرفیت پذیرش دانشجویان گروه پزشکی به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی از جمله مواردی بود که در مجلس به تصویب رسید اما با ایرادات شورای نگهبان هیچ‌گاه به صورت قانون درنیامد.

قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس براساس طرح نمایندگان در این دوره به تصویب رسید قانونی که تاکنون نیز در مورد نحوه اجرای آن اختلاف نظر است.

طرح انطباق امور پزشکی با شریعت، مقوله‌ای نو و بدون پیشینه تاریخی و اجتماعی نبود. در سال ۱۳۶۷ آیین‌نامه‌ای در این خصوص از سوی وزارت بهداشت وضع شد. این آیین‌نامه در سال ۱۳۷۳ به صورت آزمایشی و در سال ۱۳۷۵ جهت اجرا به دانشگاه‌های کشور ابلاغ شد.

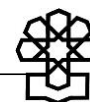
تصویب این طرح از سوی نمایندگان مجلس، بحث و گفتگوهای بسیاری را از سوی موافقین و مخالفین در پی داشت از جمله اینکه محمد فرهادی وزیر وقت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، خواستار اصلاح این طرح به نحوی شد که اصل موضوع خدمات‌رسانی به بیماران دچار اختلال نشود. حتی پیشنهاد مسکوت ماندن طرح انطباق به مدت شش ماه به رأی گذاشته شد، اما این پیشنهاد تصویب نشد و کلیات طرح مورد قبول اکثریت نمایندگان واقع گشت و تصویب جزئیات آن به شور دوم موکول شد. در شور دوم نیز این طرح با اصلاحاتی به تصویب رسید.

لایحه تسری قانون اصلاح ماده (۲) قانون اجازه پرداخت حق محرومیت از مطب به اعضای هیئت علمی و شاغلان پیراپزشکی دانشکده‌های دامپزشکی، طرح ممنوعیت واگذاری و فروش بیمارستان‌ها و واحدهای درمانی سازمان تأمین اجتماعی، طرح اصلاح ترکیب هیئت مدیره سازمان تأمین اجتماعی و طرح تعیین ظرفیت پذیرش در گروه پزشکی از جمله طرح‌ها و لوایحی بودند که در مجلس پنجم در حوزه سلامت مطرح شدند ولی به تصویب نرسیدند.

اگر قوانین بودجه سنواتی و قانون برنامه توسعه را کنار بگذاریم از مجموع ۲۳ قانون مصوب در بخش سلامت در این دوره ۸ قانون مربوط به اصلاح قوانین پیشین بود که نشان از نیاز به تغییر در قوانین این حوزه دارد.

لایحه واگذاری اجازه تعیین ظرفیت پذیرش دانشجویان گروه پزشکی به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یکی از لوایح پر بحث در این دوره بود. پس از تصویب این لایحه در مجلس شورای نگهبان آن را رد کرد. ایراد گرفته شده این بود که از آنجایی که هم ماده واحده و هم تبصره «۲» این قانون، آموزش پزشکی در بخش‌های غیردولتی را محدود می‌کند، خلاف ذیل بند سوم اصل سوم قانون اساسی تشخیص داده شده بود.

سرانجام این لایحه در مجلس ششم از سوی دولت بازپس گرفته شد. علت این بود که در قانونی که در سال ۱۳۷۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید تثبیت ظرفیت پذیرش نیروهای پزشکی تا

پایان برنامه دوم توسعه مطرح و دولت ملزم شد به اینکه ظرفیت پذیرش در رشته‌های وابسته به پزشکی را تا پایان برنامه دوم توسعه به میزان سال ۱۳۷۴ ثابت نگهدارد.

این لایحه زمانی تقدیم مجلس شورای اسلامی شد که یک سال تا پایان برنامه دوم توسعه باقی مانده بود و با توجه به میزان تربیت نیروی انسانی در رشته‌های وابسته پزشکی لزوم سیاستگذاری در پذیرش و تنظیم نیروی انسانی متناسب با بازار کار امری ضروری به نظر می‌رسید و اگر در مقطع تقدیمی این لایحه از تصویب مجلس می‌گذشت و به تأیید شورای نگهبان می‌رسید، حداقل زمان برای تنظیم یک سال از پایان برنامه برای تغییر در ظرفیت پذیرش نیروهای پزشکی پدید می‌آمد. با توجه به اینکه سیر گردش کار طولانی شد و بعد از رفت و برگشت به شورای نگهبان و ایراداتی که به موضوع وارد شد، عملاً زمان مورد نیاز برای این مقوله از دست رفت. یعنی در واقع خود قانون مصوب سال ۱۳۷۴ تا پایان برنامه دوم این الزام را برای دولت تعیین می‌کرد که ظرفیت‌ها را متناسب با سال ۱۳۷۴ نگهدارد و بعد از آن عملاً این الزام وجود نداشت. طبیعی است با مجموعه روند کاری که ایجاد شد و در زمانی که واقع هستیم عملاً این لایحه هیچ کاربردی نخواهد داشت. به همین دلیل و با توجه به مجموعه شرایط و تغییرات، دولت تصمیم گرفت که این لایحه را از مجلس پس بگیرد.

طرح ادغام سازمان خدمات درمانی در سازمان تأمین اجتماعی، طرح پرداخت حق بیمه پزشکان از طریق عقد خرید دین توسط بانکها و طرح تفسیر ماده (۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ از جمله مواردی بود که در کمیسیون بهداری و بهزیستی مورد بررسی قرار گرفت ولی به علت پایان مجلس فرصت طرح آن در صحن علنی مجلس مهیا نشد.

جدول ۵۷. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	لایحه	+	+	+			امور بهداری و بهزیستی	
۲	قانون پرداخت هزینه‌های پرسنلی کارکنان برنامه ۳۰۳۰۳ (خدمات درمانی) از محل اعتبارات جاری (بودجه عمومی)	طرح					۱	برنامه و بودجه	
۳	قانون اصلاح بند «۲» ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	لایحه	+	+	+			امور بهداری و بهزیستی	
۴	قانون تأمین داروهای خاص	طرح	+	+	+		۱	امور بهداری و بهزیستی	
۵	قانون تأسیس شرکت پالایش و پژوهش خون	لایحه	+	+	+			اداری و استخدامی و امور بهداری و بهزیستی	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۶	قانون اصلاح ماده (۲) قانون اجازه پرداخت حق محرومیت از مطب	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۷	قانون الحاق بنیاد امور بیماری‌های خاص به فهرست قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳	طرح	+		+		۱	برنامه و بودجه	
۸	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	طرح	+	+	+			بهداری و بهزیستی	
۹	قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	طرح	+	+	+			مشترک امور دفاعی و شوراها و امور داخلی کشور	
۱۰	قانون اصلاح ماده (۲۰) قانون اساسنامه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۱	قانون الحاق یک تبصره به لایحه اصلاح ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۲	قانون هیئت امنای صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۳	قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است	طرح	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۴	قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	لایحه	+	+	+			خاص	
۱۵	قانون چگونگی تعیین وظایف و صلاحیت شاغلان حرفه‌های پزشکی و وابسته به آن	لایحه	+	+	+			امور بهداشتی و بهزیستی	
۱۶	قانون تأسیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			نهادهای انقلاب	
۱۷	قانون معافیت سازمان بیمه خدمات درمانی از پرداخت مالیات حق بیمه‌های دریافتی	لایحه	+	+	+			اقتصاد و دارایی	
۱۸	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مواد روانگردان	لایحه	+				بهداری و بهزیستی	یک‌شوری	
۱۹	قانون برنامه سوم توسعه	لایحه	+	+	+				
۲۰	قانون بودجه سال ۱۳۷۶	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۱	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور مصوب ۱۳۵۹	لایحه	+	+	+			اداری و امور بهداشتی و بهزیستی	
۲۲	قانون بودجه سال ۱۳۷۷	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۸	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۴	قانون بودجه سال ۱۳۷۹	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۵	قانون اصلاح ماده (۱۶) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+			اداری استخدامی	
۲۶	قانون تفسیر تبصره «۲» ماده (۲۲) قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+		+			امور بهداشتی و بهزیستی	یک‌شوری
۲۷	قانون الحاق یک تبصره به تبصره «۲» قانون الزام تخلیه ساختمان‌های وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مؤسسات وابسته به دانشگاه‌ها که در اختیار سایر وزارتخانه‌ها و ارگان‌ها می‌باشد	لایحه	+	+	+			امور قضایی و حقوقی	
۲۸	قانون استفاده اجباری از کلاه و کمربند ایمنی	لایحه	+	+	+			شوراها و امور داخلی کشور	

جدول ۵۸. طرح‌ها و لوایحی که در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به

تصویب نرسیدند

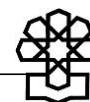
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
	طرح ممنوعیت استعمال دخانیات در مجامع عمومی	طرح					۲		ارسالی به مجمع
	طرح ممنوعیت بازداشت کسانی که مصدومین را به مراکز درمانی منتقل می‌کنند	طرح	+					امور قضایی و حقوقی	آماده طرح در شور دوم
	لایحه الحاق یک تبصره به ماده (۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
	لایحه اصلاح ماده (۱۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
	لایحه اصلاح تبصره «۲» ماده (۱) و بند «ج» ماده (۵) قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
	طرح تفسیر ماده (۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵	طرح						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
	لایحه الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده (۱۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
	لایحه الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	لایحه						امور بهداشتی و بهزیستی	آماده طرح در شور اول

عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
لایحه اصلاح ماده (۲) قانون نحوه تشکیل پیام‌آوران بهداشت	لایحه						امور بهداری و بهزیستی	مسترد
طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری	طرح						مشترک امور استخدامی و امور بهداری و بهزیستی	معوق
طرح اصلاح ماده (۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی	طرح						امور بهداری و بهزیستی	معوق
لایحه واگذاری اجازه تعیین ظرفیت پذیرش دانشجویان گروه پزشکی به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	لایحه +						بهداری و بهزیستی	اعاده شده از شورای نگهبان
لایحه تسری قانون اصلاح ماده (۲) قانون اجازه پرداخت حق محرومیت از مطب به اعضای هیئت علمی و شاغلان پیراپزشکی دانشکده‌های دامپزشکی	لایحه						فرهنگ و آموزش عالی	رد شد
طرح ممنوعیت واگذاری و فروش بیمارستان‌ها و واحدهای درمانی سازمان تأمین اجتماعی	طرح				۱		بهداری و بهزیستی	رد شد
طرح تعیین ظرفیت پذیرش در گروه پزشکی	طرح						بهداری و بهزیستی	رد شد
طرح ادغام سازمان خدمات درمانی در سازمان تأمین اجتماعی	طرح						امور بهداری و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
طرح پرداخت حق بیمه پزشکان از طریق عقد خرید دین توسط بانک‌ها	طرح						امور بهداری و بهزیستی	آماده طرح در شور اول
طرح تفسیر ماده (۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵	طرح						امور بهداری و بهزیستی	آماده طرح در شور اول

مجلس ششم

در ششمین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۳۹ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۲۴ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۱۴ مورد پیشنهاد اولیه به صورت لایحه و ۱۰ مورد به صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۴ مورد به صورت یک‌فوریتی و ۴ مورد به صورت یک‌شوری مورد بررسی قرار گرفت. در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۶/۶۰ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است.

قانون ساماندهی بهداشت و درمان نتیجه طرح یک‌فوریتی نمایندگان دوره ششم بود که به قصد اصلاحات بنیادی بخش سلامت ارائه گردید. براساس این قانون دولت موظف شد از آغاز سال ۱۳۸۲ لویج بودجه سنواتی کشور را به نحوی تنظیم نماید که زمینه‌های اجرایی قانون بیمه همگانی با لحاظ نمودن بیمه پایه همگانی کلیه اقشار جامعه و مشخص شدن حدود و شمول خدمات پایه بیمه درمان

همگانی به صورت شفاف فراهم آید. همچنین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری کلیه سازمان‌های بیمه‌گر مکلف شد اقدامات لازم را برای بیمه نمودن خویش‌فرمایانی که قادر به پرداخت تمام یا بخشی از حق سرانه می‌باشند انجام دهد. متأسفانه این قانون از ابتدای تصویب به بایگانی سپرده شد و هیچ‌گاه رنگ‌وبوی اجرایی به خود نگرفت. قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی نیز در مجلس ششم به تصویب رسید ولی از آنجایی که این قانون در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۹ به تأیید شورای نگهبان رسید توسط ریاست محترم مجلس هفتم جهت اجرا ابلاغ گردید.

طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی نیز در مجلس ششم تهیه و به تصویب رسید. این طرح پس از تصویب در تاریخ ۱۳۸۲/۳/۱۸ در مجلس شورای اسلامی در چندین مورد از سوی شورای نگهبان مغایر قانون اساسی یا خلاف موازین شرع شناخته شد و پس از اصلاح پاره‌ای از اشکالات در تاریخ ۱۳۸۲/۹/۱۹، مجدداً چندین بند قانون یاد شده مبنی بر امکان عضویت اقلیت‌های مذهبی در هیئت‌های مدیره و هیئت‌های بدوی و عالی انتظامی نظام پزشکی از سوی شورای نگهبان مغایر با موازین شرع و قانون اساسی قلمداد شد. این طرح مجدد از سوی شورای نگهبان به مجلس عودت شد که با تأکید مجدد مجلس بر دیدگاه قبلی خویش برای تعیین تکلیف نهایی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده و در این مجمع به تصویب رسید. در نهایت این قانون در مجلس هفتم ابلاغ گردید.

لایحه برنامه چهارم توسعه نیز در مجلس ششم به تصویب رسید. این لایحه در اواخر عمر مجلس ششم به تصویب رسید. پس از تصویب اولیه این لایحه و ارجاع آن به شورای نگهبان، با موارد عدیده اشکالات شرعی و قانون اساسی این شورا مواجه شده و مجدداً به صحن علنی مجلس شورای اسلامی بازگشت. مجلس ششم، در روزهای پایانی خود فرصت بررسی مجدد برای تأمین نظر شورای نگهبان یا اصرار بر مصوبه قبلی در کمیسیون تلفیق مجلس را نداشت. به همین جهت، این لایحه به صحن علنی آمده و نمایندگان با اصرار بر مصوبات قبلی خود، آن لایحه را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع دادند.

برنامه چهارم توسعه سرانجام در مجلس هفتم به تصویب رسید و مهم‌ترین مصوبه چند سال اخیر در بخش سلامت محسوب می‌شود.

نظام برنامه‌ریزی برنامه چهارم توسعه، متفاوت از برنامه‌های پیشین، سعی در تلفیق و هماهنگی برنامه با بودجه سالیانه داشت. این قانون در ۱۵ فصل و ۱۶۱ ماده به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. همچنین برای هر بخش اسناد بخشی و برای موضوع‌های فرابخشی تهیه اسناد ویژه فرابخشی و برای هر استان تهیه سند توسعه استان در دستور کار قرار گرفت. در این اسناد ضمن تشریح قابلیت‌ها، امکانات، محدودیت‌ها، جهت‌گیری‌های اصلی، اهداف کمی، اهداف کلی، راهبردها، سیاست‌های اجرایی

و اقدام‌های مورد نیاز برای رسیدن به اهداف هر سند پیش‌بینی شد. علاوه بر این قرار بود تا برای اقدام‌هایی که تکلیف دستگاه‌های مختلف اجرایی تلقی می‌شد، برنامه عملیاتی تهیه و تنظیم شود تا برپایه آن احکام برنامه در قالب بودجه‌های سالیانه، عملیاتی شود.

فصل هفتم این قانون با نام ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی با ۱۱ ماده به موضوع سلامت اختصاص داشت.

سیاست‌های پیش‌بینی شده بخش سلامت در برنامه چهارم توسعه مبتنی بر چارچوب نظری مورد توافق مراکز علمی و پژوهشی مرتبط در این زمینه و به‌طور مشخص گزارش بهداشت جهانی ۲۰۰۰ سازمان بهداشت جهانی بود. رویکرد اصلی بخش در این برنامه، اتخاذ سیاست‌های سلامت‌محور و گاه فرابخشی است. کاهش مخاطرات سلامتی و ارتقای امنیت غذایی، تأمین حفظ و ارتقای سلامت افراد و جامعه، افزایش پاسخگویی به نیازهای غیرپزشکی آحاد جامعه، عادلانه ساختن دریافت خدمات سلامت، پایداریسازی فرآیند تأمین منابع و مشارکت عادلانه مردم در آن و ارتقای امنیت غذا و تغذیه جهت‌گیری‌های اصلی مورد توجه برنامه چهارم توسعه در بخش سلامت به‌شمار می‌آیند.

در ماده (۹۰) این قانون برای اولین بار بحث مشارکت عادلانه مردم در تأمین منابع در بخش سلامت به میان آمد. در این ماده مقرر شد به‌منظور ارتقای عدالت توزیعی در دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی و در جهت کاهش سهم خانوارهای کم‌درآمد و آسیب‌پذیر از هزینه‌های بهداشتی و درمانی آنها، توزیع منابع و امکانات بهداشتی و درمانی باید به نحوی صورت گیرد که «شاخص مشارکت عادلانه مالی مردم» به نود درصد (۹۰٪) ارتقا یابد و سهم مردم از هزینه‌های سلامت حداکثر از سی درصد (۳۰٪) افزایش نیابد و میزان خانوارهای آسیب‌پذیر از هزینه‌های غیرقابل تحمل سلامت به یک درصد (۱٪) کاهش یابد.

ماده (۸۸) این قانون بحث ارتقای مستمر کیفیت خدمات سلامت و تعالی عملکرد خدمات بالینی، افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از امکانات بهداشتی و درمانی کشور، را مطرح کرد و شیوه‌هایی برای تغییر نحوه اداره بیمارستان‌های دولتی (از جمله، به‌صورت هیئت امنایی و یا شرکتی و تفویض اختیارات مدیریت، جذب و به‌کارگیری نیروی انسانی و اداری - مالی به آنها در چارچوب تعرفه‌های مصوب) مشخص نمود. در این راستا مواد (۸۴) و (۸۵) قانون برنامه چهارم توسعه ابعاد مختلف مخاطرات سلامتی را مورد توجه قرار داده و سیاست‌هایی را برای کنترل و کاهش آنها ارائه کرده است.

همچنین در ماده (۸۹) این قانون که نوعی ادامه برنامه سوم توسعه بود وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف شد، به‌منظور دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی، درمانی و منطقی نمودن آن متناسب با نیازها در نقاط مختلف کشور، نظام ارائه حداقل استاندارد خدمات بهداشتی، درمانی کشور را مبتنی بر سطح‌بندی خدمات طراحی نماید.

همچنین در این برنامه به دنبال تغییر شرایط بین‌المللی و وضعیت خدمات بهداشتی و درمانی ایران برای اولین بار حضور در بازارهای جهانی مطرح شد؛ و مقرر شد که در پایان برنامه چهارم توسعه، جمهوری اسلامی ایران به مرکز رفع نیازهای سلامت و پزشکی منطقه تبدیل شود و ارزش حاصل از صادرات خدمات و تولیدات این بخش ۳۰ درصد مصارف ارزی آن را تأمین کند.

طرح نحوه اداره داروخانه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی، لایحه لغو انحصار دخانیات طرح و لایحه‌ای بودند که در مجلس ششم در حوزه سلامت مطرح شدند ولی به تصویب نرسیدند. طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳ نیز در این حوزه مطرح شد ولی بایگانی گردید.

طرح سقط‌درمانی، طرح تشکیل سازمان غذا و دارو، طرح جامع کنترل و مبارزه با دخانیات، طرح اصلاح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، لایحه پرداخت حق محرومیت از مطب اعضای هیئت علمی دانشکده‌های دامپزشکی دانشگاه‌های دولتی، طرح اصلاح قانون تأسیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران، از جمله مواردی بود که در کمیسیون بهداشت و درمان مورد بررسی قرار گرفت ولی به علت پایان مجلس فرصت طرح آن در صحن علنی مجلس مهیا نشد.

طرح نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و طرح سه‌جانبه‌گرایی در شورای عالی تأمین اجتماعی دو طرح در حوزه سلامت بودند که بعداً از سوی نمایندگان مجلس مسترد گردیدند.

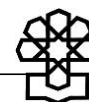
جدول ۵۹. طرح‌ها و لوایحی که در دوره ششم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به

تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبگان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون استفاده از ظرفیت خالی صنایع داروسازی	طرح	+	+	+			بهداشت و درمان	
۲	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	
۳	قانون ممنوعیت بازداشت کسانی که مصدومین را به مراکز درمانی منتقل می‌نمایند	طرح	+	+	+			قضایی و حقوقی	
۴	قانون اصلاح تبصره «۲» الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱	لایحه	+	+	+	+		بهداشت و درمان	مصوب مجمع تشخیص
۵	قانون اصلاح تبصره «۲» ماده (۱) و بند «ج» ماده (۵) قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	
۶	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۲» به ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۷	قانون اصلاح ماده (۱۳) قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	
۸	قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۳» به ماده (۱۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	
۹	قانون الحاق تبصره «۳» به ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۱۰	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱) و اصلاح ماده (۳) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و خوردنی و آشامیدنی	لایحه	+	+	+			بهداشت و درمان	
۱۱	قانون ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+			بهداشت و درمان	
۱۲	قانون ساماندهی بهداشت و درمان براساس اصول سوم، بیست‌ونهم و چهل‌وسوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+		+		۱	بهداشت و درمان	
۱۳	قانون ایجاد سازمان روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+			آموزش و تحقیقات	
۱۴	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور	طرح	+	+	+			بهداشت و درمان	
۱۵	قانون اصلاح یک تبصره به قانون واگذاری بیمارستان شهید دکتر بهشتی قم به بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ایجاد تسهیلات برای تأمین نیروی انسانی بهداشتی درمانی مورد نیاز واحدهای بهداشتی درمانی بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۸	طرح	+		+		۱	قضایی و حقوقی	
۱۶	قانون اصلاح موادی از اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+			بهداشت و درمان	
۱۷	قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	طرح	+		+		۱	بهداشت و درمان	
۱۸	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	لایحه	+		+		۱	مشترک	
۱۹	قانون برنامه چهارم توسعه								
۲۰	طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی*	طرح	+	+				بهداشت و درمان مجمع	ارسالی به
۲۱	قانون بودجه سال ۱۳۸۰	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۱	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۳	قانون بودجه سال ۱۳۸۲	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۳	لایحه						برنامه و بودجه	یک‌شوری

* این طرح در بهمن‌ماه ۱۳۸۵ به تصویب مجمع رسید و در این بررسی به‌عنوان قانون مصوب لحاظ شده است.

جدول ۶۰. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره ششم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبهان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح نحوه اداره داروخانه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی	طرح							رد
۲	لایحه لغو انحصار دخانیات	لایحه							رد
۳	طرح پیشگیری از تولد نوزادان مبتلا به بیماری ژنتیک و مادرزادی	طرح	+					بهداشت و درمان	آماده جهت شور دوم
۴	طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱) اصلاحی قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳	طرح							مسکوت
۵	طرح سقط درمانی	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۶	طرح تشکیل سازمان غذا و دارو	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۷	طرح جامع کنترل و مبارزه با دخانیات	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۸	لایحه اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشگری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی	لایحه						اجتماعی	آماده جهت شور اول
۹	طرح اصلاح قانون تأسیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران								
۱۰	طرح نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	طرح							مسترد
۱۱	طرح سه‌جانبه‌گرایی در شورای عالی تأمین اجتماعی	طرح							مسترد
۱۲	لایحه سقط درمانی	لایحه						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۱۳	طرح اصلاح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۱۴	لایحه واگذاری اجازه تعیین ظرفیت پذیرش دانشجویان پزشکی به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	لایحه						بهداشت و درمان	مسترد
۱۵	طرح ایجاد سازمان روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران	طرح						آموزش و تحقیقات	رد

مجلس هفتم

در هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۴۰ طرح و لایحه در حوزه سلامت ارائه شد که از این بین ۲۵ قانون به تصویب رسید. در مجموع قوانین مصوب در ۱۴ مورد پیشنهاد اولیه به‌صورت لایحه و ۱۱ مورد به‌صورت طرح تقدیم مجلس شده بود. در بین قوانین مصوب ۳ مورد به‌صورت دوفوریتی، ۷ مورد به‌صورت یک‌فوریتی و ۱۱ مورد به‌صورت یک‌شوری مورد بررسی قرار گرفت. در این دوره قوانین مصوب حوزه سلامت ۵۱/۷ درصد کل قوانین مصوب را تشکیل داده است.

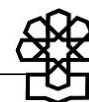
قسمت قابل توجهی از مصوبات این دوره مجلس در بخش سلامت (۵ مصوبه) مربوط به مسائل مالی بخش سلامت و کسر بودجه وزارت بهداشت بود که نشان دهد. مشکلات موجود و دغدغه نمایندگان در این حوزه است. قانون اعطای مجوز استخدام نیروی انسانی بهداشتی و درمانی نیز مصوبه عمده دیگر در جهت استخدام نیروی انسانی در این بخش بود.

قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات که بررسی آن از مجلس ششم شروع شده بود مصوبه مهمی در زمینه مبارزه با مواد دخانی محسوب می‌شود که در این دوره به تصویب نهایی رسید. صرف‌نظر از این موارد، مجلس هفتم مصوبه مهم و تأثیرگذار در بخش سلامت نداشت. این موضوع نشان‌دهنده آن است که به نظر می‌رسد نیاز به تصویب قانون در این حوزه کم شده است و باید بیشتر بحث نظارت جدی گرفته شود.

طرح اصلاح ماده (۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ و الحاق یک تبصره به آن از جمله موارد مطرح شده در این دوره بود که این قانون را برای بار چندم مورد اصلاح قرار می‌داد. البته با تعامل انجام شده در خصوص داروخانه‌ها نیاز به تصویب قانون در این زمینه منتفی شد اما ضرورت بازنگری جامع در قانون مقررات امور پزشکی دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ بیش از پیش خود را نشان داد.

لایحه پرداخت حق محرومیت از مطب اعضای هیئت علمی دانشکده‌های دامپزشکی دانشگاه‌های دولتی، لایحه رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان و لایحه پیشگیری از وقوع جرم از جمله لوایحی هستند که کلیات آنها در صحن علنی مجلس به تصویب رسیده و بررسی جزئیات آن در کمیسیون و صحن علنی به مجلس هشتم واگذار شده است.

همچنین طرح حذف ماده (۸۲) و اصلاح ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی، طرح تشکیل سازمان غذا و دارو، طرح تشکیل مراکز تخصصی مشاوره خانواده، طرح اصلاح بند «الف» قانون اصلاح تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی (بازنشستگی مشاغل سخت و زیان‌آور)، طرح تشکیل کمیته ملی زیست ایمنی، طرح الزام دولت به اقدام قانونی جهت جمع‌آوری و ساماندهی کامل مجموعه افراد بی‌خانمان خیابان‌خواب، طرح لغو تعهدات اجباری پزشکان با رعایت اصول بیست‌وهشتم، سی‌وسوم و چهل‌وسوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، طرح الزام اجرای نظام ارجاع مبتنی بر پزشک خانواده، طرح اصلاح ماده (۸۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، طرح اجازه اعطای مجوز به بخش غیردولتی جهت تأسیس مراکز سی‌تی‌اسکن، طرح اصلاح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۶ و ۱۳۷۵، طرح اصلاح ماده (۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ و الحاق یک تبصره به آن، طرح تأسیس صندوق حمایت از بیماران، طرح تأمین درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت،

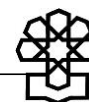
درمان و آموزش پزشکی و مؤسسات تابعه، طرح اصلاح قانون حفاظت در برابر اشعه، مصوب ۱۳۶۸، طرح خدمات‌رسانی به ایثارگران، طرح اصلاح بند «ک» ماده (۳) قانون سازمان نظام پزشکی و طرح استفساریه عدم لزوم بیمه مجدد شاغلین فصلی که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر بیمه می‌باشند به صورت اجباری نزد سازمان تأمین اجتماعی نیز از جمله مواردی است که در مرحله بررسی اولیه در کمیسیون‌های تخصصی باقی مانده‌اند و هنوز کلیات آنها در صحن علنی مجلس بررسی نشده است.

طرح تخصیص اعتبار لازم جهت برخورداری معلولان و زنان سرپرست خانوار منتظر نوبت از خدمات سازمان بهزیستی نیز از جمله مصوبات اعاده شده از شورای نگهبان است که در مجلس هفتم در قالب طرحی دوفوریتی بررسی و تصویب شده بود و به مجلس هشتم منتقل شد.

جدول ۶۱. قوانین مصوب در حوزه سلامت در دوره هفتم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری و تعدیل کارانه‌های پرستاری	طرح	+		+		بهداشت و درمان	
۲	قانون استفساریه بند «الف» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	طرح	+		+		برنامه و بودجه	یک‌شوری
۳	قانون اصلاح ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۱۳۷۴	طرح	+		+		اجتماعی	
۴	قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات	طرح	+	+	+		بهداشت و درمان	
۵	قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه	طرح	+		+		بهداشت و درمان	
۶	قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ برنامه چهارم و بودجه سال ۱۳۸۵ به منظور تأمین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور	طرح	+		+		برنامه و بودجه	
۷	قانون بیمه انفرادی بیماران دیابتی و صعب‌العلاج (سرطانی، بیماری‌های خاص و MS)	طرح	+		+		-	
۸	قانون سقط درمانی	طرح	+	+	+		بهداشت و درمان	
۹	قانون الحاق ایران به کنوانسیون چارچوب سازمان بهداشت جهانی در مورد کنترل دخانیات	لایحه	+			+	بهداشت و درمان	یک‌شوری
۱۰	قانون موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قبرس در خصوص همکاری در زمینه بهداشت عمومی و علوم پزشکی	لایحه	+		+		بهداشت و درمان	یک‌شوری
۱۱	قانون اعطای مجوز استخدام نیروی انسانی بهداشتی و درمانی	لایحه	+		+		اجتماعی	یک‌شوری

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۲	استفساریه اجرای تعرفه آموزشی در محاسبه آبهای آب بیمارستان‌های آموزشی و درمانی	لایحه	+		+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۱۳	قانون برنامه چهارم	لایحه	+	+	+				
۱۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۴	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۵	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۱۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۱۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	لایحه	+	+	+			برنامه و بودجه	یک‌شوری
۱۸	قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون اصلاح قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۳	لایحه	+	+	+			آموزش و تحقیقات	
۱۹	قانون متمم بودجه سال ۱۳۸۴	لایحه	+		+		۱	برنامه و بودجه	
۲۰	قانون استفساریه بند «۴» ماده (۱۷) قانون اساسنامه جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی	لایحه	+		+		۱	برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۱	قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشگری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌ها در برخورداری از خدمات درمانی	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۲۲	قانون اصلاح ماده (۱۴) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	طرح	+	+	+			اجتماعی	
۲۳	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	لایحه	+		+		۱	برنامه و بودجه	یک‌شوری
۲۴	قانون العای بند «ظ» تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور (طرح اعاده بودجه خدماتی حمایتی زنان سرپرست خانوار و معلولان به سازمان بهزیستی کشور)	طرح	*		*		۲	-	
۲۵	قانون اصلاح جزء «۱» بند «ح» و الحاق بند «د» به تبصره «۲۰» قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	طرح	+		+		۲	-	

جدول ۶۲. طرح‌ها و لوایحی که در دوره هفتم مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به

تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح الزام اجرای نظام ارجاع مبتنی بر پزشک خانواده	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۲	طرح اصلاح ماده (۸۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۳	طرح اجازه اعطای مجوز به بخش غیردولتی جهت تأسیس مراکز سی‌تی‌اسکن	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۴	طرح اصلاح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۶ و ۱۳۷۵	طرح						آموزش و تحقیقات	آماده جهت شور اول
۵	طرح اصلاح ماده (۱) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ و الحاق یک تبصره به آن	طرح					۱	بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۶	طرح تأسیس صندوق حمایت از بیماران	طرح					۱	بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۷	طرح تأمین درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و مؤسسات تابعه	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۸	طرح اصلاح قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸	طرح						اجتماعی	آماده جهت شور اول
۹	طرح اصلاح بند «ک» ماده (۳) قانون سازمان نظام پزشکی	طرح					۱	بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۱۰	لایحه جرم‌زدایی از قانون مواد مخدر و درمان مبتلایان به سوءمصرف مواد مخدر	لایحه						قضایی و حقوقی	آماده جهت شور اول
۱۱	طرح لغو تعهدات اجباری پزشکان با رعایت اصول بیست‌وهشتم، سی‌وسوم و چهل‌وسوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۱۲	لایحه کنترل دخانیات	لایحه							بایگانی شد
۱۳	طرح ادغام وزارتین بهداشت درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تأمین اجتماعی	طرح					۱	اجتماعی	رد شد

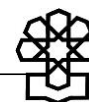
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۴	طرح تشکیل سازمان غذا و دارو	طرح						بهداشت و درمان	آماده جهت شور اول
۱۵	طرح اصلاح قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت خسارت‌های متفرقه	طرح					۲	-	رد شد

مجلس هشتم

به جرئت می‌توان گفت بجز قانون برنامه پنجم توسعه در حوزه سلامت هیچ قانون مهم و تأثیرگذاری در این مجلس به تصویب نرسید.

برنامه پنجم توسعه احکام متنوع و دقیقی در حوزه سلامت دارد که برخی از آنها عبارت است از:

- الزام به یک‌شغله شدن پزشکان (بخش خصوصی یا دولتی)،
- سطح‌بندی کامل خدمات سلامت،
- اختصاص ده درصد (۱۰٪) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها به بخش سلامت،
- متناسب‌سازی کمیت و کیفیت نیروی انسانی گروه پزشکی با نیازهای نظام سلامت کشور، متناسب با راهبردهای پزشک خانواده، نظام ارجاع و سطح‌بندی خدمات،
- تکلیف بر استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه‌های اطلاعاتی مراکز سلامت،
- تمرکز سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بخش سلامت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
- تشکیل «سازمان بیمه سلامت ایران».

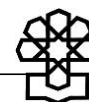
جدول ۶۳. قوانین مصوب در حوزه سلامت در مجلس هشتم

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق های بازنشستگی کشوری، لشگری و تأمین اجتماعی و سایر صندوق ها در برخورداری از خدمات درمانی	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۲	قانون پذیرش اصلاحیه مواد (۲۴) و (۲۵) اساسنامه سازمان بهداشت جهانی	لایحه	+		+			بهداشت و درمان	یک شوری
۳	قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۴	قانون الحاق دو بند به ماده (۷) قانون مقررات انتظامی هیئت علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور	لایحه	+		+			تلفیق	
۶	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور	لایحه	+		+		۱	برنامه	
۷	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برنامه کنترل بیماری های مشترک انسان و دام مدیرانه	لایحه	+		+			کشاورزی	یک شوری
۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	لایحه	+		+			تلفیق	
۹	قانون ارتقای بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت	لایحه	+		+			بهداشت و درمان	یک شوری
۱۰	قانون اصلاح قانون تنظیم خانواده و جمعیت	لایحه	+		+			اجتماعی	
۱۱	قانون اصلاح مواد (۷) و (۱۰) اصلاحی اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	طرح	+		+			بهداشت و درمان	یک شوری
۱۲	قانون اصلاح ماده (۱۴) قانون حقوق و مزایای مستمر، پس انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸ و ماده (۱۹۰) قانون استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲ و الحاق ماده (۱۸۷) مکرر به قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰	لایحه	+	+	+			اجتماعی	
۱۳	قانون هدفمند کردن بارانه‌ها	لایحه	+		+			تلفیق	
۱۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	لایحه	+		+			تلفیق	
۱۵	قانون برنامه پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	لایحه	+		+	+		مشترک	مصوب مجمع
۱۶	قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+		+			کشاورزی	یک شوری
۱۷	قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق های	طرح	+		+		۲		

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
	بازنشستگی و بیمه‌های درمانی								
۱۸	قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	طرح	+		+		۲		
۱۹	قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی	طرح	+		+			آموزش	یک‌شوری
۲۰	قانون شناسایی و حمایت از مصدومان شیمیایی	طرح	+		+		۱	اجتماعی	
۲۱	قانون افزایش سقف اعتبار مازاد درآمد اختصاصی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی کشور	طرح	+		+		۲	-	
۲۲	قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران	طرح	+		+			اجتماعی	یک‌شوری
۲۳	قانون موافقتنامه همکاری در زمینه بهداشت دام و دامپزشکی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری صربستان	لایحه	+		+			کشاورزی	یک‌شوری
۲۴	قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت	لایحه	+		+		۲	-	

جدول ۶۴. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس هشتم در حوزه سلامت مطرح شدند، اما به تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح تخصیص اعتبار لازم جهت برخورداری معلولان و زنان سرپرست خانوار منتظر نوبت از خدمات سازمان بهزیستی	طرح	+		+		۲	-	
۲	لایحه اختصاص ده درصد (۱۰٪) از عوارض سالیانه نوسازی به منظور جمع‌آوری، حمل و نقل، بازیافت و دفع زباله‌های شهری و پسماندهای صنعتی با رعایت ضوابط فنی زیست‌محیطی و بهداشتی	لایحه						امنیت	رد شد
۳	لایحه جرم‌زدایی از قانون مواد مخدر و درمان مبتلایان به سوءمصرف مواد مخدر	لایحه	+					قضایی	آماده طرح
۴	طرح اصلاح قانون تأسیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران	طرح						کشاورزی	آماده طرح
۵	لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در طرح همکاری نظارت بر امور دارویی	لایحه						بهداشت و درمان	اعاده شده از شورای نگهبان
۶	طرح پرداخت بدهی‌های دولت به سازمان‌های بیمه‌ای	طرح						برنامه	بایگانی
۷	طرح اصلاح قانون دامپزشکی کشور	طرح						کشاورزی	مسترد
۸	طرح اصلاح ماده واحده قانون محل مطب پزشکان مصوب ۱۳۴۶							شورها	بایگانی
۹	طرح مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد	طرح						بهداشت و	بررسی در

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع فوریت	کمیسیون	توضیحات
	خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی						درمان	کمیسیون
۱۰	طرح انتزاع خدمات بیمه درمانی مددجویان روستایی، عشایری و شهری با جمعیت کمتر از (۲۰) هزار نفر از سازمان بیمه خدمات درمانی و الحاق آن به کمیته امداد امام خمینی (ره)					۱	بهداشت و درمان	مسکوت
۱۱	لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی	لایحه					اقتصادی	بررسی در کمیسیون
۱۲	طرح تسری قانون فوق العاده خاص کارمندان سازمان پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارمندان دامپزشکی	طرح					اجتماعی	بررسی در کمیسیون
۱۳	طرح الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون محل مطب پزشکان مصوب ۱۳۶۶	طرح					شوراها و امور داخلی کشور	

جدول ۶۵. نگاهی بر مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی در حوزه سلامت

دوره	تعداد قوانین مصوب حوزه سلامت	تعداد لوایح مصوب حوزه سلامت	تعداد طرح‌های مصوب حوزه سلامت	طرح‌ها و لوایح ارائه شده حوزه سلامت
اول	۳۶	۳۱	۵	۶۰
دوم	۳۱	۲۲	۹	۵۳
سوم	۲۷	۱۶	۱۱	۴۶
چهارم	۳۱	۲۲	۹	۴۸
پنجم	۲۸	۲۱	۷	۴۶
ششم	۲۵	۱۴	۱۱	۴۰
هفتم	۲۵	۱۴	۱۱	۴۰
هشتم	۲۴	۱۶	۸	۳۷

د) آموزش و پرورش

در دوره اول به صورت خاص ۷ قانون پیرامون آموزش و پرورش به تصویب رسیده که همگی به صورت لایحه مطرح شده است. بنابراین ۱۲/۰۶ درصد از کل قوانین خاص، مصوب دوره اول می‌باشد. در کل در حوزه آموزش و پرورش با احتساب قوانین بودجه سالیانه در دوره اول، ۱۲ قانون به تصویب رسیده است که قانون بودجه سال ۱۳۶۰ یک بار به صورت لایحه مطرح شده در ۱۳۶۰/۲/۳ به مجلس توسط دولت تقدیم شده است و یک بار در ۱۳۶۰/۴/۶ براساس اصل هشتادوپنجم به صورت طرح پیشنهاد شده است.

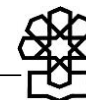
مفاد اصلی و اساسی ۷ قانون مصوب در حوزه تربیت معلم، نهضت سوادآموزی و هزینه سرانه واحدهای آموزشی است. در این دوره جز قوانین بودجه سالیانه که در تحقق برنامه‌های آموزش و

پرورش مؤثر بوده است قانون مهمی به تصویب نرسیده است. با این حال در این میان می‌توان به دو قانون اشاره داشت، قانون راجع به لغو خدمت معلمان فارغ‌التحصیل مراکز تربیت معلم که مشمول لایحه پاکسازی می‌شوند و قانون راجع به هزینه سرانه واحدهای آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش که در واقع این قوانین نیز در جهت اصلاح قوانین گذشته مربوط به تربیت معلم و سوادآموزی به تناسب شرایط بعد از انقلاب وضع شده است و حساسیت چندانی نداشته است. نکته قابل توجه اینکه در این دوره همه قوانین مصوب خاص آموزش و پرورش از طریق دولت و به صورت لایحه پیشنهاد شده است و نمایندگان به ارائه طرح برای تصویب نپرداخته‌اند.

یکی از دلایل مهمی که موجب شده است قوانین مصوب آموزش و پرورش در این دوره هم به لحاظ کمی و هم کیفی مورد توجه جدی نباشد و برای اصلاح یا تغییر و تحول آن قوانین جدیدی در مجلس شورای اسلامی به تصویب نرسد، وجود قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب شورای انقلاب و دادن اختیارات زیادی به اعضای این شورا برای تصویب طرح‌ها و برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش بوده است. همچنین در دستگاه‌های ستادی وزارت آموزش و پرورش در زمینه امور آموزشی و پرورشی مطالعات گسترده‌ای صورت گرفته ولی تا پایان دوره اول مجلس به صورت طرح نهایی برای ارائه به مجلس شورای اسلامی آماده نشده باشد.

عناوین طرح‌ها و لوایحی که در دوره اول مجلس شورای اسلامی، مطرح اما به تصویب نرسیده‌اند، ۱۳ عنوان بوده است. از آن جمله می‌توان به طرح سوادآموزی و ریشه‌کن کردن بیسوادی در جمهوری اسلامی ایران، طرح نظام آموزشی و طرح اخراج معلمان معتاد از آموزش و پرورش اشاره کرد. بعضی از لوایح و طرح‌های یادشده در دوره‌های دیگر مجلس مجدداً مطرح و به تصویب رسیده است، یکی از طرح‌های مهم که در اولین دوره مجلس مطرح شده است طرح ادغام دو وزارتخانه آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی سابق است که در مجلس اول رد شده ولی هنوز مورد بحث مرکز پژوهش‌های مجلس و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت ایران است.

در دوره اول کمیسیون آموزش و پرورش، آموزش و فرهنگ، آموزش و پرورش، فرهنگ و تحقیقات کمیسیون اصلی بررسی‌کننده طرح‌ها و لوایح مربوط به آموزش و پرورش بوده است. قوانین آموزش و پرورش سال اول در کمیسیون آموزش و پرورش و بعداً در کمیسیون آموزش فرهنگ و تحقیقات مورد بررسی قرار گرفته است. در زمینه بودجه نیز کمیسیون امور برنامه و بودجه به بررسی پرداخته است.

جدول ۶۶. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره اول مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون راجع به لغو خدمت معلمان فارغ التحصیل مراکز تربیت معلم که مشمول لایحه پاکسازی می‌شوند	لایحه	+		+	-	-	آموزش و پرورش	
۲	قانون راجع به هزینه سرانه واحدهای آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+		+	-	-	امور برنامه و بودجه	
۳	قانون مربوط به حذف شهرستان گرمسار از ردیف شهرستان‌های مندرج در اصلاحیه تبصره «۲» ذیل ماده واحده قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی	لایحه	+		+	-	-	آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۴	قانون راجع به الحاق یک تبصره به ماده واحده مربوط به لغو تعهد فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم و مؤسسات وابسته ۱۳۵۹/۹/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+		+	-	-	آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۵	قانون راجع به تفویض اختیار نماینده شورای انقلاب به وزیر آموزش و پرورش در شورای مرکزی نهضت سوادآموزی	لایحه	+		+	-	-	آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۶	قانون تفسیر قانونی راجع به لغو خدمت معلمان فارغ التحصیل مراکز تربیت معلم و مؤسسات مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۲	لایحه	+		+	-	-	آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۷	قانون راجع به اصلاح تبصره قانون راجع به الحاق یک تبصره به ماده واحده مربوط به لغو تعهد فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم و مؤسسات وابسته مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی	لایحه	+		+	-	-	آموزش فرهنگ و تحقیقات	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۶۰	لایحه	+	-				آموزش و پرورش	
۹	قانون بودجه سال ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی	طرح	+	-			یک فوریتی	امور برنامه و بودجه	
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۶۱ کل کشور	لایحه	+	-				امور برنامه و بودجه	
۱۱	قانون بودجه سال ۱۳۶۲	لایحه	+	-				امور برنامه و بودجه	
۱۲	قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور	لایحه	+	-				امور برنامه و بودجه	

جدول ۶۷. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس اول در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیدند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبیان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح اساسنامه نهضت سوادآموزی	طرح	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	تحت بررسی در شورای نخبیان
۲	طرح سوادآموزی و ریشه‌کن کردن بیسوادی در جمهوری اسلامی ایران	طرح						آموزش فرهنگ و تحقیقات	مسکوت
۳	طرح نظام آموزشی	طرح						آموزش فرهنگ و تحقیقات	مسکوت
۴	طرح اخراج معلمان معتاد از وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	رد شده
۵	لایحه مرخصی زایمان بانوان شاغل در کادر آموزشی وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	رد شده
۶	لایحه انتقال فارغ‌التحصیلان دانشسراهای عالی تا رفع ضرورت به نقاط ممنوعه	لایحه	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	رد شده
۷	طرح ادغام دو وزارت آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی	طرح	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	رد شده
۸	لایحه اصلاح ماده (۱۸) الحاقی به قانون اجازه تأسیس دانشسراهای مقدماتی و عالی	لایحه	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	مسترد شد
۹	لایحه تعیین محل خدمت بانوان متعهد دبیری در نقاط ممنوعه	لایحه	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	مسترد شد
۱۰	لایحه ایجاد کلاس‌های سوادآموزی در کارگاه‌ها	لایحه						آموزش فرهنگ و تحقیقات	مسترد شد
۱۱	طرح قانونی استفاده از دانشجویان و محصلین واجد شرایط جهت جبران کمبود دبیر و معلم	طرح	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	آماده شده جهت شور اول
۱۲	طرح قانونی فعالیت‌های تربیتی و انحلال سازمان پیشاهنگی کشور	طرح	+	+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	آماده شده جهت شور اول
۱۳	لایحه احتساب سوابق خدمت اشخاصی که در نهضت سوادآموزی خدمت کرده‌اند	لایحه		+				آموزش فرهنگ و تحقیقات	آماده شده جهت شور دوم

بررسی مجلس دوم از منظر بخش آموزش و پرورش

در حوزه آموزش و پرورش از مجموع ۹۵ قانون مصوب در هشت دوره، ۸ قانون معادل ۸/۴۲ درصد مربوط به دوره دوم می‌باشد. در این دوره از این تعداد، ۷ قانون به صورت لایحه و یک قانون از طریق طرح برای تصویب پیشنهاد شده است که مجموع این ۸ قانون مصوب شامل قوانین خاص که صرفاً مربوط به آموزش و پرورش بوده و قوانین بودجه سالیانه و برنامه توسعه می‌باشد.

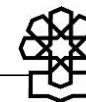
همچنین از ۵۸ قانون خاص (فارغ از قوانین بودجه و توسعه) آموزش و پرورش، ۴ قانون در این دوره به تصویب رسیده است که ۲ قانون از طریق لایحه و ۲ قانون از طریق طرح برای تصویب پیشنهاد شده است. بنابراین ۶/۸۹ درصد از قوانین خاص آموزش و پرورش در دوره دوم به تصویب رسیده است. این آمار بیانگر آن است که تعداد قوانین خاص آموزش و پرورش در دوره دوم از همه دوره‌ها کمتر است. ۴ قانون مصوب آموزش و پرورش قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش، مشارکت مردم در آموزش و پرورش کارکنان سوادآموزی و همکاری استادان با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی می‌باشد و می‌توان استنباط کرد که **مهمترین قانون مصوب در این دوره قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش است.**

از سال ۱۳۶۶ تاکنون برنامه‌ریزی، سازماندهی و رهبری و نظارت بر امور آموزش و پرورش قبل از دانشگاه در وزارت آموزش و پرورش براساس مفاد این قانون صورت گرفته است. در دوره دوم، ۴ طرح و ۴ لایحه یا در مجلس رد شده و یا توسط دولت مسترد شده است که مهمترین آنها، لایحه تأسیس مدارس غیرانتفاعی بوده است. شاید علت عدم تصویب لایحه تأسیس مدارس غیرانتفاعی در مجلس دوم فضای فکری حاکم بر کشور، دولت به‌ویژه بعضی از مسئولان آموزش و پرورش و نمایندگان مجلس بوده است که اعتقادی به توسعه مدارس غیرانتفاعی و پرداخت هزینه تفضیلی توسط خانواده‌ها نداشته‌اند. طرح دانشگاه تربیت معلم نیز از جمله طرح‌هایی است که در این دوره مجلس رد شده است.

در دوره دوم به دلیل اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش بعضی از نیازهای آموزش و پرورش بجای مجلس شورای اسلامی توسط این دو مرجع رفع شده است.

جدول ۶۸. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره دوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون احتساب سوابق خدمت اشخاصی که در نهضت سوادآموزی خدمت کرده‌اند در سوابق استخدامی آنان در دستگاه‌های دولتی	لایحه	+	+	+	-	-	کار و امور اجتماعی	
۲	قانون اصلاح قانون استفاده از ساعات آزاد اساتید و مدرسین دانشگاه‌ها و درآمد کارگاه‌ها، مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵ به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و پرورش	لایحه	+	+	+	-	-	برنامه و بودجه	
۳	قانون نحوه مشارکت مردم در امر آموزش و پرورش و اصلاح لایحه قانونی مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲ شورای انقلاب اسلامی	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۴	قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۵ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۷	قانون بودجه سال ۱۳۶۶ کل کشور	طرح	+	+	+	-	-	برنامه و بودجه	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	

جدول ۶۹. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس دوم در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیده‌اند

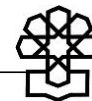
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه مقررات استخدامی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+					اداری و استخدامی	تحت بررسی در شورای نگهبان
۲	لایحه تأسیس مدارس غیرانتفاعی	لایحه	+					آموزش و پرورش	تحت بررسی در شورای نگهبان
۳	طرح تخلیه واحدهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش	طرح	+					آموزش و پرورش	آماده جهت طرح در شور اول
۴	لایحه استخدام ۵۷۱۰ و نفر از کادر اداری و خدماتی وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+					آموزش و پرورش	مسترد شده
۵	لایحه شمول مفاد ماده (۲) قانون استفاده از ساعات آزاد اساتید و مدرسین دانشگاه‌ها و درآمد کارگاه‌ها مصوب ۱۳۶۵/۲/۲۵ به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش							آموزش و پرورش	تقاضای استرداد از طرف دولت شده ولی رسماً اقدام نشده است
۶	طرح استفاده از دانشجویان دانشگاه‌ها و محصلین واجد شرایط جهت جبران کمبود ویژه معلم	طرح	+					فرهنگ و آموزش عالی	رد شده است
۷	طرح تشکیل دانشگاه تربیت معلم	طرح	+					آموزش و پرورش	رد شده است
۸	طرح منطقه‌ای نمودن نمایندگی‌های آموزش و پرورش مستقر در خارج از مراکز بخشداری‌های کشور	طرح						آموزش و پرورش	بایگانی شده است
۹	طرح قانونی ارتقای علمی دانش شغلی معلمان دیپلم رسمی کشور به فوق دیپلم (معادل کاردانی) و بالاتر	طرح						فرهنگ و آموزش عالی	

بررسی مجلس سوم از منظر بخش آموزش و پرورش

از این ۱۶ قانون مصوب حوزه آموزش و پرورش در این دوره، ۱۲ قانون به صورت لایحه و ۴ قانون به صورت طرح می‌باشد. همچنین از این تعداد، ۱۱ قانون به صورت خاص به حوزه آموزش و پرورش مرتبط بوده و ۵ قانون مربوط به بودجه سالیانه و اولین برنامه توسعه پنج‌ساله کشور است. در مجموع از ۱۰۰ درصد قوانین خاص آموزش و پرورش مربوط به ۸ دوره ۱۸/۹۶ درصد مربوط به دوره سوم است. نکته حائز اهمیت آن است که در دوره سوم و چهارم بیشترین قوانین خاص آموزش و پرورش به تصویب رسیده و بعد از دوره چهارم، بیشترین لایحه خاص آموزش و پرورش برای تصویب در این دوره پیشنهاد شده است.

در دوره سوم برای اولین بار بعد از انقلاب اسلامی قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به صورت لایحه از طرف دولت پیشنهاد گردیده و به تصویب رسیده است که بخشی از این قانون ناظر بر برنامه‌ریزی در وزارت آموزش و پرورش بوده است. قانون تشکیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی و قانون اساسنامه سازمان آموزش استثنایی از دیگر اهم مصوبات این دوره هستند که هر دو به وسیله لایحه از طرف دولت پیشنهاد گردیده است. تصویب دو قانون یاد شده گامی مهم در جهت توسعه آموزش و پرورش استثنایی بوده است. گرچه در زمینه تنفیذ اختیارات بیشتر به مسئولان برنامه‌ریزی کودکان و نوجوانان استثنایی، مصوباتی در شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی تنظیم شده اما تصویب این دو قانون موجب استحکام و افزایش اثربخشی این نوع از آموزش در ایران بوده و امکان برخورداری کودکان استثنایی را از نعمت آموزش و پرورش فراهم کرده است. از دیگر قوانین مهم و مؤثر در دوره سوم، تصویب قانون مدارس غیرانتفاعی است.

از قوانین دیگری که به لحاظ توجه به رفاه فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش، جزء قانون مهم و مؤثر به شمار می‌آید و در دوره سوم به تصویب رسیده است قانون تأمین مسکن فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش است. این قانون به صورت طرح توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی وقت، برای تصویب پیشنهاد شده است. نکته قابل تأمل اینکه به دلیل نیاز مبرم فرهنگیان به مسکن و تأثیر تأمین مسکن در رفاه کارکنان آموزش و پرورش ارائه لایحه در این زمینه برای تصویب در مجلس ضرورت داشته است و این نیاز توسط نمایندگان احساس شده و به صورت طرح پیشنهاد شده است. از قوانین مهم دیگری که در دوره سوم به تصویب رسیده است قانون متعهدین خدمت در آموزش و پرورش است. وزارت آموزش و پرورش وزارتخانه گسترده‌ای است که به دلیل توسعه مدارس دوره‌های مختلف تحصیلی و بازنشسته شدن درصد قابل توجهی از کارکنان آن در هر سال، نیازمند استخدام و به‌کارگیری معلمان شایسته است. پیشنهاد دولت از طریق لایحه به مجلس شورای اسلامی که منجر به

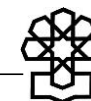

تصویب قانون متعهدین خدمت شده است موجب شد تا مراکز تربیت معلم توسعه یافته و در حد زیادی از ردیف بودجه استخدامی نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش در سال‌های ۱۳۷۰ به بعد به استخدام فارغ‌التحصیلان تربیت معلم اختصاص یابد.

از مشکلات وزارت آموزش و پرورش، عدم تخلیه مدارس و مراکز آموزشی است که بعد از انقلاب توسط سازمان‌ها و نهادهای مختلف مورد استفاده قرار گرفته است، تصویب قانون تخلیه واحدهای آموزشی و تحویل آن به وزارت آموزش و پرورش نیز گام‌های مهمی است که در دوره سوم صورت گرفته است، اما این قانون نیز به صورت طرح از طرف نمایندگان پیشنهاد شده است. علاوه بر قوانین مصوب خاص آموزش و پرورش و بودجه و برنامه اول توسعه در دوره سوم ۳ طرح و لایحه برای تصویب پیشنهاد گردیده که در مجلس شورای اسلامی رد و یا توسط دولت مسترد شده است که مهمترین آنها لایحه تشکیل سازمان تربیت معلم و تأمین نیروی انسانی است.

جدول ۷۰. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره سوم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون و مقررات استخدامی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	-	+	-	-	امور اداری و استخدامی	
۲	قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۳	قانون اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد	لایحه	+	-	+	-	-	آموزش و پرورش	
۴	قانون تخلیه واحدهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش و مراکز آموزشی دیگر که در اختیار سایر دستگاهها، ارگان‌ها، سازمان‌ها و نهادها است و تحویل آن به وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	-	+	-	-	آموزش و پرورش	
۵	قانون تأمین مسکن فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش	طرح	+	-	+	-	-	مسکن و شهرسازی	
۶	قانون تشویق معلمان بازنشسته به ادامه همکاری با وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۷	قانون متعهدین خدمت در آموزش و پرورش	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۸	قانون معلمان پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	لایحه	+	+	+	-	-	امور دفاعی	
۹	قانون تشکیل آموزش و پرورش استثنایی	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۱۰	قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای تابعه به وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	-	بهداری و بهزیستی	
۱۱	قانون بودجه سال ۱۳۶۸ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۱۲	قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+	-	-	برنامه و بودجه	
۱۳	قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۱۴	قانون بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۱ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	

جدول ۷۱. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس سوم در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیده‌اند

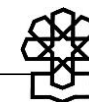
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه تعطیل مؤسسات و واحدهای آموزش و تحقیقاتی و فرهنگی که بدون اخذ مجوز قانونی دایر شده یا می‌شود	لایحه	+	+				قضایی و حقوقی	آماده شده جهت طرح در شور دوم
۲	طرح قانونی نحوه ایجاد تسهیلات بیشتر برای توسعه واحدهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+				آموزش و پرورش	آماده شده جهت طرح در شور دوم
۳	لایحه اصلاح ماده (۱) لایحه قانونی معافیت فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی	لایحه	+	+				شوراها و امور داخلی	آماده شده جهت طرح در شور دوم
۴	لایحه تشکیل شوراهای آموزش و پرورش منطقه‌ای	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	آماده شده جهت طرح در شور اول
۵	لایحه اجازه پرداخت غرامت به مضمولانی که هنگام اعزام به مراکز آموزشی دچار حادثه می‌شوند	لایحه	+	+				شوراها و امور داخلی	آماده برای طرح در شور اول
۶	طرح اجازه احداث واحدهای تجاری در محوطه مدارس و اراضی متعلق به وزارت آموزش و پرورش واحد کسب و پیشه جهت احداث تکمیل و تعمیر بناهای آموزشی	طرح	+	+				آموزش و پرورش	رد شده است
۷	طرح اجازه وکالت دعاوی به فرهنگیانی که دارای مدرک لیسانس قضایی می‌باشند	طرح	+	+				قضایی و حقوقی	رد شده است
۸	لایحه تشکیل سازمان تربیت معلم و تأمین نیروی انسانی	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	رد شده است

بررسی مجلس چهارم از منظر بخش آموزش و پرورش

۱۶ قانون مربوط مرتبط با آموزش و پرورش در دوره چهارم به تصویب رسید. در این دوره از تعداد ۱۶ قانون مربوط به حوزه آموزش و پرورش، ۱۴ مصوبه به صورت لایحه و دو طرح به تصویب رسیده است. ۱۶ قانون مرتبط به آموزش و پرورش در این دوره شامل ۴ قانون بودجه سالیانه، یک قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه و ۱۱ قانون که به صورت خاص مربوط به حوزه آموزش و پرورش است.

از مهمترین قوانین مصوب این دوره که لازم و اثرگذار بوده است قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق آموزشی است. موضوع واگذاری قسمتی از اختیارات وزارت آموزش و پرورش به شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها و مناطق کشور و گرایش نظام اداری آموزش و پرورش کشور از تمرکز به سوی نیمه‌متمرکز و استفاده از نظر مشورتی مقامات محلی و مردم استان‌ها و مناطق از موضوعات اساسی است که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد تأکید قرار گرفته است. از این رو تصویب این قانون در دوره چهارم گامی مؤثر بوده و موجب شده که از دوره چهارم تاکنون در همه استان‌ها و مناطق آموزشی کشور شورای آموزش و پرورش تشکیل گردد. گرچه در دوره چهارم جز قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش و قانون برنامه دوم توسعه قوانین مهم و اثرگذار دیگری به تصویب نرسیده ولی به دلیل وجود مراجعی چون شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی از این دو مرجع برای تصویب مقررات استفاده شده است.

در دوره چهارم، ۵ لایحه و طرح در حوزه آموزش و پرورش مطرح شده ولی به تصویب نرسیده است که مهمترین آنها طرح تشکیل شورای عالی تربیت است که به صورت طرح پیشنهاد و در پایان دوره آماده جهت طرح در شور اول بوده است.

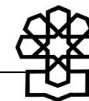

جدول ۷۲. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره چهارم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون ممنوعیت بازنشستگی فرهنگیان تا پایان سال تحصیلی ۱۳۷۱-۱۳۷۲	طرح	+	-	+	-	دو فوریتی	-	
۲	قانون اصلاح ماده (۱) لایحه قانونی معافیت فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت زیر پرچم اردیبهشت ماه ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی	لایحه	+	+	+	-	-	شوراها و امور داخلی	
۳	قانون عضویت مدیریت‌های نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان در کمیته برنامه‌ریزی استان	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۴	قانون ممنوعیت تخلیه اماکن و واحدهای آموزشی و پرورشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	-	+	-	یک فوریتی	امور قضایی و حقوقی	
۵	قانون اصلاح ماده (۴) قانون معلمان، پزشکان و... پزشکان وظیفه و حذف تبصره آن	لایحه	+	+	+	-	-	امور دفاعی	
۶	قانون تشکیل مؤسسات و واحدهای آموزشی و تحقیقاتی و فرهنگی که بدون اخذ مجوز قانونی دایر شده و می‌شود	لایحه	+	+	+	-	-	امور قضایی و حقوقی	
۷	قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق آموزشی	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۸	قانون اصلاح قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+	+	-	-	بهداری و بهزیستی	
۹	قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان وظیفه	لایحه	+	+	+	-	-	امور دفاعی	
۱۰	قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	-	مشترک آموزش و پرورش و اداری و استخدامی	
۱۱	قانون استخدام روحانیان و طلاب علوم دینی در وزارت آموزش و پرورش با استفاده از معافیت تحصیلی	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۱۲	قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	برنامه و بودجه	
۱۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۳ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	مشترک برنامه و بودجه و اقتصاد و دارایی	
۱۴	قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+	-	-	تلفیق	
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	برنامه و بودجه، اقتصادی و اداری	
۱۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	کمیسیون خاص	

جدول ۷۳. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس چهارم در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیده‌اند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح تبدیل وضع نیروهای حق‌التدریسی وزارت آموزش و پرورش	طرح					فوری	آموزش و پرورش و اداری و استخدامی	تحت بررسی در کمیسیون‌ها پس از اعاده شورای نگهبان در پایان دوره جهت اصلاح
۲	لایحه تشکیل شوراهای آموزش و پرورش منطقه‌ای	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	مسترد شده
۳	لایحه اصلاح موادی از قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۷/۱۹	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	رد شده
۴	لایحه اصلاح قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	آماده برای طرح در شور اول
۵	طرح تأسیس شورای عالی تربیت	طرح	+	+				اداری و استخدامی	آماده جهت طرح در شور اول

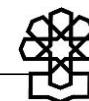
بررسی مجلس پنجم از منظر بخش آموزش و پرورش

در دوره پنجم ۱۰ قانون مرتبط با آموزش و پرورش به تصویب رسید که مهمترین آنها قانون برنامه سوم توسعه بوده است. از این ۱۰ قانون مرتبط با آموزش و پرورش، ۶ قانون به صورت لایحه و ۴ قانون به صورت طرح پیشنهاد شده است.

همچنین از ۱۰ قانون مصوب ۵ قانون مربوط به بودجه و قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور است و ۵ قانون در زمینه بازگشایی مدارس در اول مهرماه، تأمین اعتبار احداث تکمیل، توسعه و تجهیز فضای مدارس و قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان و قانون اصلاح ماده (۱۶) اساسنامه نهضت سوادآموزی و قانون الحاق چهار تبصره به ماده (۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استانها، شهرستانها و مناطق کشور است. در این دوره قانون بازگشایی مدارس در اول مهرماه هر سال به تصویب رسیده است که هم‌اکنون نیز مفاد این قانون اجرا می‌شود. البته این قانون از طریق طرح برای تصویب پیشنهاد شده است نه لایحه، گرچه مجلس می‌تواند به تناسب نیاز هر وزارتخانه از جمله وزارت آموزش و پرورش لایحه یا طرح تصویب نماید ولی این مصوبه با اختیارات داده شده در قوانین مربوط به شوراهای آموزش و پرورش در استانها، شهرستانها و مناطق آموزشی کشور هماهنگی ندارد. به‌ویژه آنکه شرایط آب و هوایی و مناطق جغرافیایی ایران متفاوت است و اصولاً طبق مفاد قانون شوراهای آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب و قوانین مصوب مربوط به این شورا در مجلس شورای اسلامی این موضوع لازم است قبلاً از طرح در مجلس شورای اسلامی و در شورای عالی آموزش و پرورش مورد بررسی قرار گیرد. نکته قابل تأمل اینکه در این دوره پیشنهاد و اصلاح چند ماده و یا الحاق چند تبصره در موادی از اساسنامه نهضت سوادآموزی، قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان و شورای آموزش و پرورش پیشنهاد شده است که نشان می‌دهد مفاد قوانین مصوب قبلی جامع نبوده و پیشنهاد مجدد لوایح و طرح‌هایی را موجب شده است. در دوره پنجم ۹ طرح و لایحه در حوزه آموزش و پرورش مطرح شده ولی به تصویب نرسیده است که مهمترین آنها طرح شورای عالی تربیت است که در این دوره رد شده است.

جدول ۷۴. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون بازگشایی مدارس در اول مهرماه، هر سال	طرح	+	-	+	-	دوفوریته	-	
۲	قانون تأمین اعتبار احداث تکمیل، توسعه و تجهیز فضاهاى آموزشى (ورزشى)	طرح	+	-	+	-	-	-	
۳	قانون اصلاح قانون معلمان، پزشکان و پیراپزشکان	طرح	+	+	+	-	-	مشترک امور دفاعی و شوراها	
۴	قانون اصلاح ماده (۶) اساسنامه نهضت سوادآموزی	لایحه	+	+	+	-	یک فوریتی	آموزش و پرورش	
۵	قانون الحاق چهار تبصره به ماده (۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	تلفیق	
۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	لایحه	+	+	+	-	-	اصلی	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	لایحه	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه	
۹	قانون برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+	-	-	اصلی برنامه	
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و پرورش	

جدول ۷۵. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس پنجم در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیده است

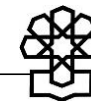
ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح استفاده از فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های قرآنی برای دبیری علوم قرآنی	طرح	+	+				آموزش و پرورش	آماده برای طرح در شور دوم
۲	طرح محرم‌سازی فضاهای آموزشی دخترانه	طرح	+	+				آموزش و پرورش	آماده برای طرح در شور اول
۳	طرح مقررات تعیین محل خدمت معلمان	طرح	+	+				آموزش و پرورش	آماده برای طرح در شور اول
۴	طرح صدور مجوز تأسیس مراکز پیش‌دانشگاهی	طرح	+	+				آموزش و پرورش	آماده برای طرح در شور اول
۵	لایحه اصلاح قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+				آموزش و پرورش	رد شده است
۶	طرح شورای عالی تربیت	لایحه	+	+				امور اداری و استخدام	رد شده است
۷	لایحه اصلاح ماده (۶) اساسنامه نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+				مشترک آموزش و پرورش و اداری و استخدامی	رد شده است
۸	طرح تبدیل وضع نیروهای حق‌التدریسی وزارت آموزش و پرورش	طرح						آموزش و پرورش	بایگانی شده است
۹	طرح الزام دولت به اجرای ماده (۱۲) قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۲۵	طرح						خاص	بایگانی شده است

بررسی مجلس ششم از منظر بخش آموزش و پرورش

از ۱۰ قانون مصوب مرتبط با آموزش و پرورش در دوره ششم ۸ قانون به صورت لایحه و ۲ قانون به صورت طرح پیشنهاد شده است.

از نظر تعداد لوایح و طرح مرتبط با آموزش و پرورش نیز بعد از دوره اول و دوم کمترین طرح و بعد از دوره‌های اول، سوم، چهاردهم و دهم بیشترین لایحه را داشته است. در دوره ششم مهم‌ترین قانون تصویب شده مربوط به **قانون اصلاح تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش** است که در این اصلاحیه ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس‌جمهور است. به دلیل آنکه شورای عالی آموزش و پرورش از بدو تشکیل در سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۹۰ مدت ۹۰ سال فعالیت داشته است و بعد از انقلاب اسلامی قانون این شورا اصلاح و برای اجرا ابلاغ شده است و اصلاحاتی به موجب قوانین بعدی در آن صورت گرفته است؛ لذا مهم‌ترین و عالی‌ترین شورا در وزارت آموزش و پرورش برای تصویب مقررات آموزشی و اظهارنظر در مورد لوایح مرتبط با آموزش و پرورش قبل از تصویب در مجلس شورای اسلامی است.

در خصوص سایر قوانین این حوزه باید اذعان داشت دیگر مصوبات این دوره بیشتر حالت اصلاحی و الحاقی دارد. هشت لایحه و طرح پیشنهاد گردیده که در مجلس به تصویب نرسیده است و بیشتر شامل اصلاح قوانین قبلی بوده است، لایحه انتخاب مدیران آموزش و پرورش موضوع مهمی بوده است که در مجلس رد شده است.

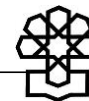

جدول ۷۶. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره ششم مجلس شورای اسلامی هشتم

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون صدور مجوز کارت معافیت از خدمت برای متعهدین خدمت فاقد ردیف حقوقی استخدامی در وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+	+	-	-	امنیت و سیاست خارجی	
۲	قانون بازنشستگی وظیفه کارکنان ثابت سازمان نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+	-	-	اجتماعی	
۳	قانون لغو مواد (۶ و ۷) مکرر الحاقی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران و تعیین ضوابط به کارگیری آموزشیاران	لایحه	+	-	+	-	یک‌فوریتی	آموزش و تحقیقات	
۴	قانون اصلاح قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	-	آموزش و تحقیقات	
۵	قانون الحاق سازمان دانش‌آموزی جمهوری اسلامی ایران به فهرست نهادها و مؤسسات غیردولتی مصوب ۱۳۷۳	لایحه	+	+	+	-	-	آموزش و تحقیقات	
۶	قانون استفساریه چگونگی واریز مبالغ حاصل از فروش خدمات آموزش و پرورش به حساب‌های مربوط توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	-	+	-	-	برنامه و بودجه و محاسبات	
۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور	لایحه	-	-	-	+	دو‌فوریتی	تلفیق	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور	لایحه	-	-	+	-	-	تلفیق	
۹	قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور	لایحه	+	+	-	+	-	تلفیق	
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	لایحه	-	-	-	+	-	تلفیق	

جدول ۷۷. طرح‌ها و لویحی که در مجلس ششم در حوزه آموزش و پرورش مطرح، اما به تصویب نرسیده‌اند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نخبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	طرح اصلاح موادی از قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و قانون تسری آن مصوب ۱۳۷۵/۲/۹	طرح					یک‌فوریتی	اجتماعی	ارسال به مجمع تشخیص مصلحت نظام
۲	لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی و الحاق موادی به آن	لایحه	+	+				آموزش و تحقیقات	آماده برای طرح در شور دوم
۳	لایحه اصلاح قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۳	لایحه	+	+				آموزش و تحقیقات	مسترد شده است
۴	طرح انتخاب رؤسای آموزش و پرورش شهرستان‌ها	طرح	+	+					مسترد شده است
۵	طرح استفاده از فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های علوم قرآنی برای دبیری علوم قرآنی	طرح	+	+				آموزش و تحقیقات	رد شده است
۶	طرح به‌کارگیری مربیان کودک دارای پنج سال سابقه بالا در وزارت آموزش و پرورش از محل ردیف‌های استخدامی	طرح	+	+				اجتماعی	رد شده است
۷	لایحه اصلاح مدت مقرر در قانون تمدید مدت ممنوعیت تخلیه اماکن و واحدهای آموزش و پرورش در اختیار وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+				قضایی و حقوقی	رد شده است
۸	طرح انتخاب مدیران آموزش و پرورش	طرح	+	+				آموزش و تحقیقات	رد شده است

بررسی مجلس هفتم از منظر بخش آموزش و پرورش

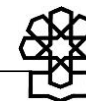
در دوره هفتم ۱۴ قانون مربوط به بخش آموزش و پرورش است. از ۱۴ قانون مصوب، ۱۰ قانون به صورت لایحه و ۴ قانون از طریق طرح برای بررسی و تصویب پیشنهاد شده است. همچنین از مجموع ۱۴ قانون، ۴ قانون مربوط به بودجه سالیانه و یک قانون مربوط به برنامه توسعه پنج‌ساله چهارم کشور است.

چند قانون مهم و اثرگذار در دوره هفتم به تصویب رسیده است، از جمله **قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران**. در این قانون علاوه بر ذکر برنامه‌های توسعه وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و نهادهای مختلف در ۵ سال آینده بخشی نیز به برنامه‌های توسعه وزارت آموزش و پرورش اختصاص یافته است و نکات مهمی در این قانون در جهت توسعه کمی و کیفی آموزش و پرورش دوره‌های مختلف تحصیلی مطرح شده است. از دیگر قوانین مهم و اثرگذار مصوب این دوره قانون تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام از نیازهای مهم وزارت آموزش و پرورش نیاز به تخریب و بازسازی مدارس قدیمی است که برای حضور و یادگیری دانش‌آموزان مناسب نبوده و فضای فیزیکی مناسبی ندارد. از این رو این لایحه که به همت وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس) و تصویب دولت برای تصویب در مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است از قوانین مهمی است که در این دوره به تصویب رسیده و امر بازسازی و مقاوم‌سازی هم‌اکنون نیز ادامه دارد. قانون احیای معاونت پرورشی و امور دانش‌آموزی در وزارت آموزش و پرورش از دیگر قوانین اثرگذار این دوره است. موضوع پرورش دانش‌آموزان در دوره‌های مختلف تحصیلی از موضوعات اساسی است که در همه طرح‌ها و اسناد مربوط به اصلاح، تغییر و تحول نظام آموزش و پرورش ایران مورد تأکید قرار گرفته است. در مجلس هفتم قوانین دیگری نیز در خصوص بکارگیری معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی وضع شده است که ضمن محاسنی که در قوانین یاد شده از نظر مشخص شدن تکلیف استخدامی آنان داشته است موجبات محدود شدن مراکز تربیت معلم و پذیرش دانشجویان آزاد در این مراکز نیز شده است.

تصویب بعضی از قوانین آموزش و پرورش مانند قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون اصلاح قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش نشانگر این واقعیت است که در اولین لایحه یا طرح پیشنهادی مطالعات همه‌جانبه صورت گرفته و مفاد قانون از جامعیت لازم و پشتوانه مطالعاتی و تحقیقاتی برخوردار نبوده است. این امر را در اصلاحیه‌های قوانین آموزش و پرورش و حتی قوانین بودجه و توسعه در اکثر یا همه ۸ دوره مجلس از جمله دوره هفتم می‌یابیم.

جدول ۷۸. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره هفتم مجلس شورای اسلامی ۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون اصلاح ماده (۱۱) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور	طرح	+	-	+	-	دوفوریتی	-	
۲	قانون به‌کارگیری معلمان حق‌التدریس براساس قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	-	+	-	یک‌فوریتی	اجتماعی	
۳	قانون استفساریه قانون به‌کارگیری معلمان حق‌التدریس براساس قانون برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+	+	-	یک‌فوریتی	اجتماعی	
۴	قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون اصلاح قانون انتقال مراقبین بهداشت مدارس به واحدهای آموزشی تابعه وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۳	لایحه	+	-	+	-	دوشوری	آموزش و تحقیقات	
۵	قانون ممنوعیت قلع ساختمان‌های آموزشی و پرورش تابع آموزش و پرورش	لایحه	+	-	+	+	دوشوری	آموزش و تحقیقات	
۶	قانون تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام	لایحه	+	-	+	+	دوشوری	برنامه و بودجه و محاسبات	
۷	قانون احیای معاونت پرورشی و امور دانش‌آموزی در وزارت آموزش و پرورش	طرح	+	+	+	-	دوشوری	آموزش و تحقیقات	
۸	قانون صدور مجوز احداث بنا (پروانه ساختمان و بروکف برای فضاهای آموزشی)	لایحه	+	-	-	-	دوفوریتی	-	
۹	قانون تعیین حق‌التدریس آموزشیاران نهضت سوادآموزی	لایحه	+	-	+	-	یک‌فوریتی	اجتماعی	
۱۰	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	لایحه	+	+	+	-	-	تلفیق	
۱۱	قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	لایحه	+	-	-	+	یک‌فوریتی	تلفیق	
۱۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور	لایحه	+	+	-	+	-	تلفیق	
۱۳	قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور	لایحه	+	-	-	+	-	تلفیق	
۱۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور	لایحه	+	+	-	+	-	تلفیق	

جدول ۷۹. طرح‌ها و لوایحی که در مجلس هفتم در حوزه آموزش و پرورش مطرح اما به تصویب نرسیده‌اند

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	لایحه اصلاح قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش	لایحه	+	+					تحت بررسی در کمیسیون‌ها برای شور اول
۲	لایحه الحاق انجمن اولیا و مربیان به فهرست قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳	لایحه	+	+					تحت بررسی در کمیسیون‌ها برای شور اول
۳	طرح اصلاح تبصره «۵» ماده واحده قانون به‌کارگیری معلمان حق‌التدریس براساس قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	طرح	+	+					تحت بررسی در کمیسیون‌ها برای شور اول
۴	طرح اصلاح قانون تشکیل و توسعه بسیج دانش‌آموزی مصوب ۱۳۷۵	طرح					یک‌فوریتی	امنیت ملی و سیاست خارجی	رد شده است
۵	لایحه اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام (اصلاحی ۱۳۸۵/۱/۳۰)	لایحه					یک‌فوریتی	برنامه و بودجه و محاسبات	رد شده است
۶	طرح الحاق اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان به قانون فهرست نهادها و مؤسسات غیردولتی	طرح	+	+				اجتماعی	رد شده است
۷	طرح استفساریه درخصوص قانون به‌کارگیری معلمان حق‌التدریس	طرح						آموزش و تحقیقات	مسترد شده توسط نمایندگان
۸	طرح الحاق (۳) تبصره به ماده (۴) قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش	طرح						اجتماعی	مسترد شده توسط نمایندگان
۹	طرح تمدید قانون ممنوعیت تخلیه اماکن آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۷ با حفظ حقوق مالکان	طرح						قضایی و حقوقی	مسترد شده توسط نمایندگان
۱۰	لایحه قانونی اصلاح مواد (۷ و ۸) قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی ایران	لایحه						آموزش و تحقیقات	مسترد شده توسط دولت

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱۱	لایحه اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی و الحاق موادی به آن	لایحه	+	+				آموزش و تحقیقات	اعاده شده از سوی شورای نگهبان در پایان دوره
۱۲	لایحه معافیت وزارت آموزش و پرورش از پرداخت هزینه‌های ثبتی	لایحه	+	+				اقتصادی	آماده برای طرح در شور اول
۱۳	طرح تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریس و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش	طرح					یک‌فوریتی	آموزش و تحقیقات	آماده برای طرح در شور اول

بررسی مجلس هشتم از منظر بخش آموزش و پرورش

در این دوره ۹ قانون مرتبط با آموزش و پرورش به تصویب رسید که ۵ قانون به صورت لایحه و ۴ قانون به صورت طرح پیشنهاد شده و بنابراین تعداد قوانین مطرح شده از طریق طرح رقم بالایی را نشان می‌دهد.

در این دوره از ۹ قانون مصوب مرتبط به آموزش و پرورش ۴ قانون بودجه سالیانه و یک قانون مربوط به قانون برنامه پنج‌ساله توسعه کشور است. حیطه قوانین خاص مصوب دوره هشتم آموزش و پرورش، استخدام معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران، اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی و واگذاری آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است. در این دوره قانون مهم و اثرگذار علاوه بر قوانین بودجه سالیانه، قانون برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور است.

جدول ۸۰. قوانین مصوب آموزش و پرورش در دوره هشتم مجلس شورای اسلامی

ردیف	عنوان	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	شورای نگهبان	مجمع	فوریت	کمیسیون	توضیحات
۱	قانون اصلاح ماده قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷/۳/۵	لایحه	-	-	+	-	-	آموزش و تحقیقات	
۲	قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش	طرح	-	-	+	-	یک‌فوریتی	آموزش و تحقیقات	
۳	قانون پذیرش دانشجو در آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی	طرح	-	-	+	-	دو‌فوریتی	—	
۴	قانون الحاق دو ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریس و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش	طرح	-	-	+	-	یک‌فوریتی	آموزش و تحقیقات	
۵	قانون الحاق سه ماده و دو تبصره به قانون تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریس و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش	طرح	-	-	+	-	یک‌فوریتی	اجتماعی	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور	لایحه	-	-	+	-	یک‌فوریتی	برنامه	
۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	لایحه	-	-	+	-	-	تلفیق	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور	لایحه	-	-	+	-	-	تلفیق	
۹	قانون برنامه پنج‌ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰-۱۳۹۴	لایحه	-	-	+	-	-	تلفیق	

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۸۲۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر قوانین هشت دوره مجلس شورای اسلامی در حوزه اجتماعی و فرهنگی

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کنندگان: علی اخوان بهبهانی، علی خلیلی، شهناز رجبی، احمد صافی

ناظر علمی: ایروان مسعودی اصل

متقاضی: کاظم جلالی (رئیس مرکز پژوهش‌ها)

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۲/۱۸